Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

De rechtstoestand van het natuurlijke kind

https://hdl.handle.net/1874/258033

DE RECHTSTOESTAND VAN HET NATUURLIJKE KIND.

E. C. SIMONS.

DE RECHTSTOESTAND VAN HET * * * NATUURLIJKE KIND. * * *

RIJKSUNIVERSITEIT UTRECHT
0558 1958

Diss. Utrecht 1913

DE RECHTSTOESTAND VAN HET NATUURLIJKE KIND.

PROEFSCHRIFT TER VERKRIJGING VAN DEN GRAAD VAN DOCTOR IN DE RECHTSWETENSCHAP AAN DE RIJKS-UNIVERSITEIT TE UTRECHT, OP GEZAG VAN DEN RECTOR MAGNIFICUS DR. B. J. KOUWER, HOOGLEERAAR IN DE FACULTEIT DER GENEESKUNDE, VOLGENS BESLUIT VAN DEN SENAAT DER UNIVERSITEIT TEGEN DE BEDENKINGEN VAN DE FACULTEIT DER RECHTSGELEERDHEID TE VERDEDIGEN OP DONDERDAG 18 DECEMBER 1913, DES NAMIDDAGS TE 3 UUR, DOOR ESTELLA CAROLINA SIMONS, GEBOREN TE AMSTERDAM.

ELECTRISCHE DRUKKERIJ L. E. BOSCH & ZOON, UTRECHT.

1913.

UNIVERSITEITS BIBLIOTHEEK UTRECHT

AAN MIJNE OUDERS.

De voltooiing van mijn proefschrift verschaft mij de welkome gelegenheid, U, Hoogleeraren der Juridische Faculteit, mijnen hartelijken dank te betuigen voor het van U genoten onderwijs.

In het bijzonder geldt die dank U, Hooggeleerde SUIJLING, voor de groote vriendelijkheid, waarmede gij U bereid hebt verklaard mij bij de bearbeiding van mijn proefschrift te leiden en voor de belangstelling en steun bij dien arbeid verleend.

Een woord van dankbare erkentelijkheid aan de nagedachtenis van Professor HAMAKER, van wien ik in de eerste jaren mijner studie veel hartelijke belangstelling heb mogen ondervinden, mag hier niet achterwege blijven.

INLEIDING.

Het vraagstuk van de rechtspositie der natuurlijke kinderen heeft in de laatste twintig jaren in vele landen de aandacht van regeering en wetgever getrokken. Zij werd hetzij met de invoering van een nieuw Burgerlijk Wetboek geheel nieuw geregeld — Duitschland en Zwitserland — hetzij belangrijk gewijzigd — Frankrijk, België en Nederland. Het resultaat van den wetgevenden arbeid in die verschillende landen doet duidelijk zien, dat, wat de regeling dier rechtspositie betreft, eenstemmigheid nog lang niet verkregen is. Eén punt van overeenstemming is er evenwel, namelijk, dat aan alle verhoudingen, die voor die rechtspositie van belang zijn, recht is wedervaren, dat het onderwerp in alle onderdeelen in de wet geregeld is.

Deze uitvoerige regeling is een product van den lateren tijd. Wanneer men immers een blik slaat op hetgeen in vroeger tijden omtrent de rechtspositie der natuurlijke kinderen bepaald was, dan valt het op, dat meer dan één punt met stilzwijgen was voorbijgegaan, dat thans min of meer uitvoerig in de wetgeving behandeld wordt.

Een vluchtige blik op de opeenvolgende ontwikkelingsperioden van het recht der natuurlijke kinderen moge dit verduidelijken. Onwillekeurig is men dan geneigd, zich allereerst te wenden naar het Romeinsche recht, doch wat zich daar vertoont, is van betrekkelijk weinig

belang. Immers de Romeinsche familia, slechts berustend op de patria potestas en de agnatio, is aan het tegenwoordige recht vrijwel vreemd. Toch meen ik het Romeinsche recht niet geheel en al te mogen voorbijgaan, maar ik zal mij bepalen tot een zeer kort overzicht hoofdzakelijk ontleend aan GIRARD „MANUEL DE DROIT ROMAIN," onder verwijzing naar dien schrijver zelf en voorts naar de uitvoerige historische beschouwingen in de dissertatie van A. B. BOMMEZIJN: „Het onderzoek naar het vaderschap". [1])

Romeinsch Recht. Er moet dan voor de positie van de natuurlijke kinderen in het Romeinsche recht onderscheid gemaakt worden tusschen eene heidensche en eene christelijke periode. In de eerste periode, toen alle familieverband uitsluitend berustte op de patria potestas, was het buiten huwelijk geboren kind noch met den vader noch met de moeder verwant. Naarmate echter ook reeds in dit tijdperk met de bloedverwantschap rekening gehouden werd, werd er meer waarde gehecht aan de band, die moeder en kind verbond. De verhouding tusschen moeder en kind was dezelfde hetzij de kinderen uit een wettig huwelijk geboren waren (legitimi), hetzij uit concubinaat (naturales) hetzij uit eene enkele ontmoeting (spurii, vulgo quaesiti). Een natuurlijk vaderschap bestond er niet. Als bewijs hiervan moge gelden de regel van PAULUS: [2]) „Mater semper certa est, etiam si vulgo conceperit, pater vero is est quem nuptiae demonstrant?"

Het Christelijke recht bracht in dezen toestand verandering. Eensdeels geeft het aan het concubinaat eene be-

[1]) Leiden 1909.

[2]) Paulus, D, 2, 4, de in ius vocando lex. 5.

voorrechte positie boven de andere ongeregelde, naast het huwelijk bestaande verhoudingen, en verbindt daaraan een natuurlijk vaderschap, aan den anderen kant hecht het aan het natuurlijk vader- en moederschap beperkende bepalingen ten opzichte van het erfrecht vast. Dat erfrecht der natuurlijke kinderen is dan in den loop der tijden en vooral bij de Justineaneische wetgeving [1]) verscheidene malen het onderwerp van wettelijke regeling geweest, alsof zich de geheele kwestie van de positie der natuurlijke kinderen oploste in de vraag, hoe hun erfrecht geregeld moest zijn.

Germaansch Recht. In het Germaansche recht was al vroeg de positie der kinderen tegenover de moeder gelijk, onverschillig of zij uit een wettig huwelijk geboren waren al dan niet. Hier gold het beginsel: „moeder maakt geen bastaard". Ook tegenover den vader bestond er oorspronkelijk weinig verschil in verhouding. Hij kon zoowel de gedurende huwelijk geboren kinderen door de z. g. n. „Aussetzung" buiten zijne familie plaatsen, als de door hem buiten huwelijk verwekte kinderen in de familie opnemen, door hun zijn naam te geven. In het Frankische Koningshuis volgden wettige en natuurlijke kinderen beide tot den troon op, in welk feit men eene sterke aanwijzing kan vinden dat ook overigens, wat het erfrecht betreft, verschil niet gemaakt werd.

Invloed van het Christendom. De Christelijke leer bracht wijziging in de opvattingen, eerst in het Romeinsche recht en met de uitbreiding van de invloedsfeer daarvan

[1]) Novelle 18 en 89.
Voor deze geheele regeling Girard, Manuel élémentaire de Droit Romain pg. 181 en vlgg.

overal, waar de romeinschrechtelijke begrippen ingang vonden. De kerkleer veroordeelde elke gemeenschap buiten huwelijk, beschouwde haar als zonde en wilde die zonde tegengaan door hare gevolgen zoo streng mogelijk te straffen. De positie der buiten huwelijk geboren kinderen — behalve der uit concubinaat gesprotenen — werd veel ongunstiger, zij stonden noch met den vader, noch met de moeder in eenige betrekking. Zij waren ook publiekrechtelijk minderwaardig, mochten niet getuigen, waren tot verschillende hooge ambten niet benoembaar. In midden-Europa was dus in de middeleeuwen de positie veel ongunstiger dan voor dien tijd. Alleen ten opzichte van de moeder bleef het oude beginsel van kracht, zoodat het natuurlijke kind tot de moeder en hare verwanten in eene familieverhouding stond.

Toestand vóór de Revolutie.

Toch rustte de zorg voor het buitenechtelijk kind niet alleen op de moeder. De vader van het natuurlijke kind kon namelijk door den rechter veroordeeld worden in de kosten van onderhoud en opvoeding bij te dragen. In zooverre was het onderzoek naar het vaderschap toegelaten. In deze onderhoudsprocessen gold de bewijsregel „creditur virgini parturienti". Over de beteekenis van dezen regel is veel verschil van meening geweest, maar ten slotte is vrij algemeen de opvatting aanvaard, dat in de voorloopige procedure de verklaring door de onbesproken vrouw (virgo) in barensnood afgelegd, wie de vader van haar kind is, geloofd werd. Ongetwijfeld hebben deze proceduren tot schandalen aanleiding gegeven, al is het beeld daarvan door den advocaat-generaal SERVAN in zijn „Playdoyer à propos d'une grossesse" gegeven zeer zeker overdreven. En zoo heeft de afkeer van deze processen, gevoegd bij de

neiging van hen, die gelijkheid in alles wilden, geleid tot de regeling der revolutie.

Toestand tijdens de revolutie.

Met omverstooting van het bestaande recht bracht de Fransche Revolutie hulp aan de natuurlijke kinderen. En evenals in zooveel opzichten ging zij ook op dit gebied te ver. Die kinderen, die vroeger niet gerechtigd waren te erven, wier goederen als zij zonder nakomelingen stierven, als bona vacantia aan den Staat kwamen, werden nu door een besluit van de Conventie van 4 Juni 1793 op het gebied van het erfrecht volkomen met wettige kinderen gelijk gesteld.

Voor deze ver doorgevoerde gelijkheid is men evenwel weer teruggeschrikt, en voor de toepassing werden beperkingen geschapen. Niet allen kinderen zou die gelijkheid ten deel vallen, namelijk niet aan hen die adultérins of incestueux waren, terwijl zij bovendien om dit voorrecht deelachtig te worden openlijk door hun vader voor den officier civil erkend moesten worden, „tout en étant avoués par leur mère". Deze erkenning moest vrijwillig geschieden; zoowel de rechterlijke vaststelling van als het onderzoek naar het vaderschap werd verboden. Wat aan den eenen kant aan de natuurlijke kinderen gegeven was, werd hen aan den anderen kant ontnomen.

Ingevoerd werden deze bepalingen niet, er kwamen voorloopige regelingen tot stand, vol overgangsbepalingen, waarop ik hier niet nader wil ingaan. Eerst de Code Civil, onder het Consulaat vastgesteld, en wat dit onderwerp betreft zeer sterk staande onder den persoonlijken invloed van den eersten Consul bracht de definitieve regeling. Er is geen sprake meer van gelijkheid tusschen wettige en natuurlijke kinderen, de laatsten zijn zelfs niet meer erfgenamen. De erkenning

met hare wettelijke gevolgen blijft bestaan, het onderzoek naar het vaderschap, tenzij in een enkele uitzondering, verboden. Groote verbetering in den toestand was er dus niet gekomen, alleen op staatsrechtelijk gebied bleef de gelijkheid bestaan.

Deze zeer beknopte historische inleiding, die, ik ben het mij wel bewust, op volledigheid geenszins aanspraak kan maken — eene uitvoerige historische bespreking van dit onderwerp zou eene bronnenstudie noodig gemaakt en eene ruimte ingenomen hebben, van grooter omvang, dan ik mij, waar ik den toestand van het oogenblik wensch te behandelen, zou hebben kunnen veroorlooven — doet toch het licht vallen op die punten, die voor de rechtspositie der natuurlijke kinderen bij uitnemendheid van belang zijn.

Allereerst valt dan op het verschil in verhouding tusschen het kind met de moeder en hare familie, en met den vader. Bij de verhouding tot de moeder is het de vraag: moet die bestaan ipso jure of is er eene handeling noodig om haar tot stand te doen komen? Wat den vader betreft is het de vraag: moet in rechte eene verhouding tusschen den vader en zijn buiten huwelijk verwekt kind erkend worden, m.a.w. moet het onderzoek naar het vaderschap al dan niet worden toegelaten? En wanneer het onderzoek wel toelaatbaar is, hoever moeten dan de gevolgen van dat vaderschap gaan? Moeten die blijven binnen de grenzen van eene zuiver finantieele verplichting van de zijde des vaders, of zich uitstrekken tot eene familierechtelijke verhouding tot den vader alleen of ook tot zijne verwanten? Moet die familierechtelijke verhouding van denzelfden omvang zijn als die tusschen vader en wettig kind? Wanneer den vader

slechts eene zuiver finantieele verplichting wordt opgelegd, is het dan te rechtvaardigen dat hem daartegenover geenerlei medezeggingschap in de opvoeding van zijn kind wordt gegund, en zoo neen, hoever moet dan dat recht op medezeggingschap gaan? Wanneer daarentegen eene familierechtelijke verhouding tusschen vader en kind bestaat, hoever moet die dan van invloed zijn op de zorg omtrent persoon en vermogen van het kind, op diens bevoegdheid om van den vader en van de verwanten zijns vaders te erven? Hoe ten slotte moet de verhouding zijn tusschen den vader en de moeder van het kind ten opzichte van de zorg voor het kind, alsmede in verband met de wettiging? Allemaal vragen die opkomen bij ieder, die zich zet tot de bestudeering van de rechtspositie der natuurlijke kinderen, bij wier beantwoording evenwel de door de verschillende wetgevingen gegeven oplossingen tot een leidraad van onschatbare waarde zijn.

Ik stel mij dan ook voor nu allereerst eene uiteenzetting te geven van de wettelijke regeling der rechtspositie van de natuurlijke kinderen in Frankrijk, België, Duitschland, Zwitserland en Nederland, waarbij ik mij alweder tot de hoofdpunten zal bepalen, om eerst daarna te trachten de verschillende door mij gestelde vragen te beantwoorden. Ik zal dan tevens de gelegenheid hebben zooveel mogelijk na te gaan, in hoeverre in de verschillende landen de geldende regeling beantwoordt aan de eischen van billijkheid en rechtvaardigheid, die daaraan in den tegenwoordigen tijd gesteld mogen worden. Altijd zullen wij echter dit moeten bedenken, dat het een onderwerp betreft, dat meer misschien dan eenig ander een strijd van belangen in zich bergt, dat dus eene alle partijen bevredigende oplossing moeilijk te verkrijgen is, en het summum jus voor den een, allicht het summa injuria voor den ander wordt.

HOOFDSTUK I.

FRANKRIJK.

De rechtspositie der natuurlijke kinderen in Frankrijk wordt beheerscht door den Code Civil van 1804, met betrekking tot dit punt belangrijk gewijzigd door de wetten van 25 Maart 1896, van 2 Juli 1907 en van 16 November 1912.

De Code Civil onderscheidt verschillende soorten natuurlijke kinderen: die geboren uit personen die gerechtigd zouden geweest zijn een huwelijk aan te gaan, de „enfants naturels simples", en die geboren uit personen die dat recht misten de „enfants adultérins et incestueux". De gewone regelen omtrent de natuurlijke kinderen zijn slechts van toepassing op de naturels simples, voor de anderen gelden bijzondere, ongunstiger voorschriften.

De staat van natuurlijk kind, wordt verkregen ten opzichte van de moeder, zoowel als van den vader, op twee manieren, door erkenning en door rechterlijk vonnis, dus door een vrijwillig afgelegde verklaring of door een uitspraak van den rechter na een gevoerd proces.

Erkenning. De erkenning van een natuurlijk kind kan geschieden in eene authentieke acte, wanneer zij niet reeds geschied is in de geboorteacte van het kind. De meest voorkomende authentieke acten naast de geboorteacte zijn de notarieele en die, welke verleden worden voor den ambtenaar van den burgerlijken stand. De wet

stelt geene vereischten voor de geldigheid der erkenning, noch wat leeftijd betreft van den persoon die erkent, noch wat leeftijdsverschil betreft tusschen dengeen die erkent en die erkend wordt.

Men neemt aan dat ieder, die in staat is tot het afleggen van eene verklaring, bevoegd is een kind te erkennen.

De erkenning schept slechts eene verhouding tusschen dengeen die erkende en het erkende kind. Evenwel geeft de tekst van art. 336 C.C. aanleiding tot een andere opvatting. Immers daar lezen we „la reconnaissance du père sans l'indication et l'aveu de la mère n'a d'effet qu'à l'égard du père." Hieruit heeft men afgeleid, en deze meening vindt in de rechtspraak bevestiging, dat de reconnaissance avec l'indication et l'aveu de la mère, ook ten hare opzichte effect heeft. Men neemt dan aan, dat, wanneer door den vader de naam der moeder in de acte genoemd is, de moeder die verklaring slechts door eene bekentenis behoeft te bevestigen. Voor die bekentenis is eene bepaalde vorm niet voorgeschreven, en de toelating van die bekentenis is dus eene afwijking van den regel, dat de erkenning bij authentieke acte plaats moet hebben.

Art. 337 C.C. behandelt een geval, waar de erkenning wel is waar mogelijk is, maar in hare gevolgen beperkt. De erkenning immers gedaan gedurende het huwelijk door een der echtgenooten, van een kind, dat hij voor het huwelijk had van een ander dan de andere echtgenoot, zal noch aan die andere echtgenoot noch aan de uit dat huwelijk geboren kinderen schade mogen toebrengen. Toch zal die erkenning gevolgen hebben, na de ontbinding van het huwelijk, wanneer daaruit geene kinderen geboren zijn. De bedoeling van dit artikel is de bescherming van de wettige echtgenoot en de wettige

kinderen. Wanneer deze door de erkenning niet meer geschaad kunnen worden, is er geen grond om de geldig geschied zijnde erkenning nog langer ten deele zonder werking te laten.

Onderzoek naar het moederschap. Behalve door de erkenning kan de staat van natuurlijk kind ontstaan door rechterlijk vonnis. Tegenover de moeder is dat vonnis altijd verkrijgbaar. La recherche de la maternité est admise (art. 341). Het kind, hetwelk de vordering tot onderzoek naar het moederschap instelt, zal moeten bewijzen, dat het hetzelfde kind is, waarvan die moeder is bevallen, en het zal dit bewijs kunnen leveren zelfs door getuigen, maar alleen dan, wanneer er reeds een begin van bewijs bij geschrifte bestaat. De Code Civil noemt op twee plaatsen, le commencement de preuve par écrit, in art. 324 en in art. 1347, en verstaat er beide malen niet hetzelfde onder. De omschrijving, in art. 1347 gegeven, eischt meer dan die van art. 324. Aangenomen wordt nu, dat voor het onderzoek naar het moederschap met de vereischten van art. 324 kan volstaan worden, welk artikel zegt, dat het begin van bewijs bij geschrifte „résulte des titres de famille, des registres et papiers domestiques du père ou de la mère, des actes publics et même privés émanés d'une partie engagée dans la contestation, ou qui y aurait intérêt si elle était vivante."

Onderzoek naar het vaderschap. Het vaderschap kan niet altijd door rechterlijk vonnis worden vastgesteld. De wet van 16 Nov. 1912 evenwel breidde het aantal gevallen, waarin het onderzoek naar het vaderschap ingesteld mag worden, van 1 tot 5 uit. Het is nu toegelaten:

1ste. In geval van schaking of geweldpleging, wanneer

het tijdstip van de schaking of van de geweldpleging overeenkomt met het tijdstip der conceptie. De wetgever geeft hier geen termijn voor de conceptie aan; de termijn dien de artikelen 314 en 315 voor de wettige kinderen geven, zal dus ook hier aangenomen mogen worden, n.l. de tijd tusschen den 180sten en den 300sten dag vóór de geboorte van het kind.

2°. In geval van verleiding verricht met behulp van listige kunstgrepen, misbruik van gezag, beloften van huwelijk of verloving, en wanneer er een begin van bewijs bij geschrifte bestaat, als in art. 1347 C.C. is omschreven. Art. 1347 verstaat onder begin van bewijs bij geschrifte: iedere acte afkomstig van hem tegen wien de vordering is gericht, of van hem wiens plaats deze inneemt, en die het gestelde feit waarschijnlijk maakt. Dit vereischte is dus veel zwaarder dan dat van art. 324, dat voor het onderzoek naar het moederschap voldoende is.

Is bij schaking of geweldpleging het eene voorwaarde, dat het tijdstip daarvan met dat der conceptie moet samenvallen, bij de verleiding wordt dit vereischte niet gesteld, en zullen beide dus, verleiding en conceptie afzonderlijk bewezen moeten worden [1]).

3de. In geval er brieven of een ander privé geschrift van den vader bestaat, waaruit eene niet dubbel-

[1]) Toutefois il faut remarquer que pour l'hypothèse de séduction, à la différence de ce qui arrive notamment dans le cas de viol ou d'enlèvement, la loi n'exige pas qu'elle coincide avec la conception. La grossesse peut être, en effet, bien postérieure aux actes qui ont entraîné la chute de la jeune fille. Il suffit de constater deux faits, d'une part les manoeuvres ou les promesses qui ont permis de triompher de la femme et d'autre part la grossesse qui a suivi. Quant à la durée du temps écoulé entre les deux elle importe peu pourvu que la femme soit restée fidèle à son séducteur, en sorte qu'on ne puisse pas rattacher a un autre père l'enfant qu'elle a conçu. H. Lavollé. Code manuel de la recherche de la paternité, pg. 91.

zinnige erkentenis van het vaderschap blijkt. Deze bepaling is vrijwel eene aanvulling van den regel, dat de erkenning slechts bij authentieke acte plaats kan hebben. Evenwel heeft het onderhandsche geschrift toch niet dezelfde werking als het autenthieke; in het laatste toch geschiedt de erkenning, het eerste geeft slechts de bevoegdheid om eene vordering in te stellen. De wet spreekt van „écrit privé émanant du père." Die geschriften, waarschijnlijk brieven, zullen veelal van vertrouwelijken aard zijn, en het is in Frankrijk eene vaste rechtspraak, dat wie vertrouwelijke brieven ontvangt en in zijn bezit heeft, die zonder toestemming van den schrijver niet mag overleggen. Wanneer de beweerde vader die toestemming weigert, zal dit artikel dus weinig waarde hebben.

4°. In het geval, waarin de beweerde vader en de moeder gedurende den wettelijken conceptietermijn in algemeen bekend staand concubinaat geleefd hebben. Deze bepaling is in zekeren zin eene terugkeer tot Romeinschrechtelijke opvattingen, eene erkenning van ongeregelde verhoudingen, van het concubinaat als zoodanig.

De wet zegt niet, dat het concubinaat den geheelen conceptietermijn geduurd moet hebben, en laat de vraag onopgelost, of deze bepaling ook van toepassing is, wanneer die verhouding juist gedurende dien termijn wordt verbroken.

5°. In het geval, waarin de beweerde vader heeft voorzien in, of medebetaald aan het onderhoud en de opvoeding van het kind in zijne hoedanigheid als vader. Dit artikel behelst alzoo een vermoeden van vaderschap, gegrond op bezit van staat. Het bezit van staat kent de Code Civil als bewijs van afstamming voor wettige kinderen, en hij noemt dan ook verschillende symptomen, zooals het dragen van den naam des vaders, het altijd

als zijn kind behandeld zijn, gewoonlijk saamgevat in de woorden: nomen, tractatus et fama. Voor het natuurlijk kind is het bestaan van een enkel dier symptomen voldoende geacht om er de vordering op te baseeren.

Alleen in deze vijf, limitatief gestelde gevallen, is het onderzoek naar het vaderschap toegelaten. Het recht om de vordering in te stellen komt slechts toe aan het kind, en wordt gedurende diens minderjarigheid door de moeder, zelfs al is deze minderjarig, uitgeoefend. Onder moeder zal verstaan moeten worden de moeder, die erkend heeft, want de wet bepaalt uitdrukkelijk, dat, wanneer de moeder niet erkend heeft, van haar macht over het kind is ontzet, afwezig of gestorven is, de vordering conform art. 389 C.C. door den voogd kan worden ingesteld. Evenwel, zoo moeder als voogd, vertegenwoordigen het kind. Voorzeker is het kind de meest belanghebbende persoon bij de vaststelling van het vaderschap, maar ook anderen kunnen er belang bij hebben, dat de verhouding tusschen vader en kind vastgesteld wordt, al was het maar met het oog op de beperkende erfrechtelijke bepalingen, die dan van toepassing zijn, en die zij ten hunnen voordeele zouden kunnen doen aanwenden. Zoolang de C.C. de bepaling bevatte, dat het onderzoek naar het vaderschap verboden was, sprak het van zelf, dat er evenmin ten nadeele als ten bate van het kind naar dat vaderschap onderzoek gedaan mocht worden. Nu de wet uitdrukkelijk bepaalt, „l'action n'appartient qu'à l'enfant," is implicite uitgemaakt, dat slechts ten behoeve en niet ten nadeele van het kind, onderzoek naar het vaderschap mag worden ingesteld.

De vordering wordt dus ingesteld door het kind, en gericht tegen den beweerden vader. Van toepassing op deze vordering is de bepaling van art. 339 C.C. behelzende:

toute reconnaissance de la part du père ou de la mère *de même que toute réclamation de la part de l'enfant* pourra être contestée par tous ceux qui y auront intérêt. Onder belanghebbenden worden door de Fransche rechtspraak verstaan, het kind zelf, ieder, die het reeds eerder erkend heeft, degeen, die de erkenning deed, diens erfgenamen, legatarissen en overige natuurlijke kinderen, terwijl het belang niet alleen als geldelijk wordt opgevat, maar ook als zedelijk, gegrond op familieeer en eer van den naam. Een ruime kring van personen is met deze uitlegging dus geschapen, die zoowel tegen de erkenning als tegen de uitspraak zich kunnen verzetten.

De actie wordt ingesteld tegen den beweerden vader. Hem worden door de wet zelf twee verweermiddelen uitdrukkelijk toegekend. Hij mag ter verdediging aanvoeren:

1°. dat de moeder gedurende den wettelijken conceptietermijn een bekend onzedelijk gedrag leidde, of met een anderen man gemeenschap heeft gehad.

2°. dat hij gedurende diezelfde periode 't zij tengevolge van verwijdering, 't zij tengevolge van een ongeval in de physieke onmogelijkheid is geweest de vader van het kind te zijn.

Over het tweede geval is niets bijzonders mee te deelen. Wat het eerste geval betreft: de man zal moeten bewijzen, dat de vrouw gedurende den conceptietermijn een bekend onzedelijk leven leidde. Haar gedrag vóór en na dien termijn is van geenerlei invloed. Aan deze bepaling ligt de volgende redeneering ten grondslag: het is zeer goed mogelijk, dat eene vrouw, voordien onzedelijk, door den beweerden vader uit haar omgeving gebracht, zich gebeterd heeft, in welk geval er alle reden bestaat aan te nemen, dat die man werkelijk de vader is, maar het is ook

mogelijk, dat een vrouw, na verloop van den conceptie-termijn, omdat zich toen eerst de gevolgen van de verhouding openbaarden, door den man verlaten is, en tengevolge daarvan den verkeerden weg opging. Hoeveel er ook voor deze redeneering te zeggen valt, toch komt het mij voor, dat deze regeling het bewijs uiterst moeilijk gemaakt heeft, zoowel voor den beweerden vader, als ook voor de moeder die het tegenbewijs leveren wil, dat, wat ook haar gedrag voor of na dien tijd geweest is, zij gedurende den conceptietermijn een onbesproken levenswandel geleid heeft.

De actie tot onderzoek naar het vaderschap, moet worden ingesteld binnen den tijd van twee jaren na de bevalling. Deze termijn wordt in de gevallen, genoemd in no. 4 en 5 hierboven, verlengd tot twee jaar na het beeindigen, hetzij van de samenwoning, hetzij van het geven van bijdragen door den beweerden vader, voor de kosten van onderhoud en opvoeding. Wanneer de moeder de vordering niet heeft ingesteld gedurende de minderjarigheid van het kind, bezit dit de bevoegdheid haar alsnog in te stellen gedurende het geheele jaar, dat op de meerderjarigheid volgt.

Eene eigenaardigheid met betrekking tot deze vordering doet zich nog voor. De vordering tot vaststelling van het vaderschap is zonder twijfel eene vordering betreffende den staat van een persoon. Art. 328 C. C. zegt hiervan, l' action en réclamation d' état est imprescriptible à l' égard de l' enfant. De wet van 1912 houdt dus met betrekking tot de verjaring eene afwijking van de algemeen geldende regelen in.

Gevolgen der Erkenning.

Hoeveel verschil er ook moge bestaan in innerlijke beteekenis, tusschen de erken-

ning en de vaststelling van het vader- of moederschap door rechtelijk vonnis, wat de verhouding betreft, die er door ontstaat tusschen ouder en kind, is er van dat verschil niets te bespeuren. Waar bij de behandeling dier verhouding dan ook het woord erkenning gebezigd wordt, moet evenzeer gedacht worden aan het vonnis dat daarvoor in de plaats treedt.

Naam. Het natuurlijke kind draagt den naam van den vader of de moeder die het erkend heeft. Is het door beide erkend, dan draagt het den naam des vaders.

Rechten en verplichtingen der ouders. De vader en de moeder hebben op den persoon en goederen van het kind eenige rechten en op hen rusten sommige der uit de vaderlijke macht voortspruitende verplichtingen. Het woord „puissance paternelle", is *een* uitdrukking voor twee wel te onderscheiden bestanddeelen. n.l. de zorg voor de persoon van het kind, de eigenlijke puissance paternelle, en de zorg voor het vermogen van het kind, de administration légale. De vaderlijke macht in engeren zin wordt over het natuurlijk kind uitgeoefend door dengeen der ouders, die het kind het eerst erkend heeft, bij gelijktijdige erkenning door den vader. Bij overlijden van dengeen, die de vaderlijke macht uitoefent, wordt de andere ouder daar van rechtswege mede bekleed. Wanneer het belang van het kind het vordert, kan de rechter evenwel de uitoefening der vaderlijke macht opdragen aan dengene der ouders, die er niet van rechtswege mee bekleed is. Behalve eene uitzondering (art. 389 C. C. waarover later) omvat de vaderlijke macht over natuurlijke kinderen dezelfde bevoegdheden als die over wettige. Zoo is het natuurlijke kind zijn ouder eerbied en ontzag verschuldigd en blijft het

tot zijn meerderjarigheid aan diens gezag onderworpen. Behoudens alweer de beperking van art. 389, heeft degeen, die de vaderlijke macht uitoefent over zijn natuurlijk kind, het wettelijk vruchtgenot van de goederen van zijn kind. Daarentegen rusten op hem de verplichtingen van den gewonen vruchtgebruiker en de plicht tot onderhoud en opvoeding van de kinderen in overeenstemming met hun vermogen, art. 385 C. C.

Art. 389 zegt nu: de ouder, die de vaderlijke macht over zijn natuurlijk kind uitoefent, beheert de goederen van dat kind slechts als wettelijk voogd en onder toezicht van een toezienden voogd, dien hij binnen drie maanden, nadat hij de voogdij aanvaard heeft, moet doen benoemen. Wanneer die benoeming niet binnen dien tijd plaats heeft, begint het vruchtgenot eerst met het oogenblik van die benoeming.

Voogdij. De Code Civil bewaarde omtrent de voogdij der natuurlijke kinderen aanvankelijk het stilzwijgen. Hoewel de wetenschap aannam, dat in het algemeen elk natuurlijk kind onder voogdij moest staan van zijne geboorte af, heeft het natuurlijke niet erkende kind gewoonlijk slechts dan een voogd, wanneer het vermogen bezit. De wet van 2 Juli 1907, die in het algemeen de voogdijregeling wijzigde, verklaarde den titel over de „tutelle" op enkele uitzonderingen na van toepassing op de natuurlijke kinderen en was dus de bron van den zoo even beschreven toestand. Over de voogdij van niet erkende kinderen zwijgt de wet nog steeds (zie art. 159 C. C.).

Erfrecht. Tusschen het natuuurlijke kind en den het erkend hebbenden ouder bestaat een wettelijk erfrecht. „Les héritiers légitimes et les héritiers naturels sont saisis de plein droit des biens, droits et actions du défunt." Deze

bepaling, dateerende van 1896, maakte de natuurlijke kinderen, erfgenamen van hunne ouders, terwijl zij dit vroeger niet waren. De Fransche wet onderscheidt n. l. „héritiers légitimes" en „successeurs irréguliers", welke laatsten als voornaamste kenmerk „de saisine" misten en waartoe voordien de natuurlijke kinderen behoorden.

De natuurlijke erkende kinderen kunnen als erfgenamen ab intestato op een deel van de nalatenschap van hun vader en moeder aanspraak maken, verschillend in grootte naar gelang van den graad van verwantschap der andere tot de nalatenschap gerechtigde verwanten. Wanneer de erflater wettige afstammelingen nalaat, hebben zij recht op de helft van hetgeen zij gehad zouden hebben, als zij wettig geweest waren, art. 758. Laat de overledene slechts ascendenten of broers en zusters met hunne kinderen achter, dan kunnen de natuurlijke kinderen aanspraak maken op drie vierden van hetgeen zij gehad zouden hebben als zij wettig geweest waren, art. 759. Zijn er noch ascendenten noch broers of zusters of nakomelingen van dezen, dan verkrijgen de natuurlijke kinderen de geheele nalatenschap en sluiten zij behalve in het geval van art. 337 C. C., den overlevenden echtgenoot en in ieder geval den Staat uit, art. 760.

Sterft een natuurlijk kind zonder nakomelingen na te laten, dan zijn tot zijne nalatenschap gerechtigd de vader of de moeder die het erkend heeft, en wanneer beide dit deden, ieder voor de helft, art. 765.

Aangezien het natuurlijke erkende kind alleen in familiebetrekking staat tot den ouder, die het erkend heeft, en niet tot diens verwanten, zouden er, zonder nadere wettelijke regeling, personen ontbreken bevoegd te erven, wanneer het natuurlijke kind overleden was, zonder nakomelingen en zonder ouders. Nu is bepaald, dat in dat geval

de goederen, uit de nalatenschap der ouders verkregen, wanneer deze nog in natura in den boedel aanwezig zijn, overgaan tot de wettige kinderen dier ouders. Alle andere bezittingen verkrijgen de natuurlijke broers en zusters en hunne nakomelingen, art. 766. Wie de natuurlijke broeders en zusters zijn zegt de wet niet uitdrukkelijk. Aangenomen wordt dat bedoeld zijn, de overige natuurlijke kinderen der ouders.

Behalve door het recht, dat de natuurlijke kinderen ab intestato op de nalatenschap der hen erkend hebbende ouders kunnen doen gelden, kunnen zij nog op eene andere wijze van die ouders goederen verkrijgen en wel door de „donation entre vifs ou par testament". Bij wijze van „donation entre vifs" echter, mogen zij niet meer ontvangen dan dat gedeelte, waartoe zij ab intestato gerechtigd zouden zijn. Wanneer hun evenwel meer gegeven is dan hun volgens deze bepaling toekomt, mogen zich tegen deze overbedeeling slechts verzetten de nakomelingen van den gever, zijne ascendenten, broeders of zusters, en de afstammelingen van die broeders en zusters. De vader of de moeder mogen echter aan hun natuurlijk erkend kind legateeren het geheele of een deel van het beschikbare gedeelte hunner nalatenschap. Komen de natuurlijke kinderen samen met wettige op in de nalatenschap van een ouder, dan mogen zij toch niet meer ontvangen dan het wettige kind, dat het kleinste gedeelte verkrijgt, art. 908.

Het natuurlijke erkende kind heeft, evenals het wettige, recht op een legitime portie. Die portie is een deel van hetgeen het gehad zou hebben als het wettig geweest ware, berekend met inachtneming van de verhouding, die er bestaat tusschen het deel dat zoo'n kind ab intestato kan verwerven, en hetgeen het op die wijze gehad zou hebben als het wettig was geweest, art. 913.

Kenmerkend voor de positie der natuurlijke kinderen, hoe ook geregeld, is het feit, dat er tusschen den vader en de moeder van dat kind geenerlei door het recht erkende verhouding bestaat. Wanneer die personen later hunne feitelijke verhouding in eene wel door het recht erkende — het huwelijk — veranderen, komt die verandering den kinderen ten goede.

Wettiging. Buiten huwelijk geboren kinderen kunnen gewettigd worden door het huwelijk hunner ouders, wanneer die hen voor hun huwelijk wettig erkend hebben, of hen alsnog erkennen in de acte van huwelijksvoltrekking zelve. Hoewel art. 331 C.C. alleen spreekt van erkende kinderen, neemt men aan dat, waar ten opzichte van alle andere gevolgen de vaststelling van het vader- en moederschap door rechterlijk vonnis met de erkenning gelijkgesteld wordt, die gelijkstelling, ook wat dit artikel betreft doorgevoerd moet worden. Wanneer verzuimd is een kind vóór of bij het sluiten van het huwelijk der ouders te erkennen, is legitimatie niet meer mogelijk, evenmin kan zij geschieden ten behoeve van kinderen geboren uit ouders tegen wier huwelijk een beletsel bestond, het welk door dispensatie is opgeheven, art. 331. Deze kinderen kunnen immers niet erkend worden, al neemt de jurisprudentie dikwijls het tegenovergestelde aan.

De wet van 7 November 1907, wijzigende den Code Civil, gaf eene uitbreiding van het aantal gevallen, waarin legitimatie was toegestaan, ging dus doende voort op den door de jurisprudentie gewezen weg, en derogeerde daarmede aan art. 331 C.C. Volgens die wet is legitimatie mogelijk van kinderen:

1°. geboren driehonderd dagen na de beschikking van den president van de rechtbank, waarbij in de echt-

scheidingsprocedure aan de vrouw verlof gegeven wordt de gemeenschappelijke woning te verlaten.

2°. geboren in den tijd, dat hetzij de vader hetzij de moeder van tafel en bed gescheiden was.

3°. gedurende het huwelijk van de moeder geboren, en welks wettigheid door den man der moeder is ontkend.

In al deze gevallen zal dus in strijd met de uitdrukkelijke wetsbepaling van art. 335, erkenning niet alleen mogen maar ook moeten geschieden.

Legitimatie kan ook plaats hebben ten voordeele van reeds overleden kinderen indien deze nakomelingen hebben achtergelaten. De voordeelen der legitimatie komen in dat geval ten bate van de wettige nakomelingen van die kinderen, art. 332.

De kinderen, die gewettigd zijn door het huwelijk hunner ouders, hebben dezelfde rechten als wanneer zij uit dat huwelijk geboren waren. Hieruit wil men afleiden, dat de wettiging niet terugwerkt tot den dag der geboorte maar dat veeleer de dag van de legitimatie, dus van het huwelijk als geboortedatum geldt.

Verplichting van den vader tegenover de moeder.

De Code Civil bevat niet eene bepaling, die den vader de verplichting oplegt, de moeder van zijn kind kraamkosten te vergoeden. Herhaaldelijk is evenwel eene vordering tot schadevergoeding ingesteld in die gevallen, waarin van verleiding van de vrouw door den man sprake kon wezen en toegewezen steeds met een beroep op art. 1382 C.C. „tout fait quelconque de l'homme, qui cause à autrui un dommage, oblige celui par la faute duquel il est arrivé, à le réparer." De zwangerschap met de er aan verbonden gevolgen en kosten werden dan opgevat als een „dommage" ontstaan „par la faute de l'homme",

en op dien grond werd de vordering tot schadevergoeding toegewezen.

Overspelige en bloedschennige kinderen.

Eene heel bijzondere regeling heeft betrekking op die kinderen, geboren uit ouders, die, hetzij omdat reeds een van beide met een ander gehuwd was (adultérins), of wegens verboden graad van bloedverwantschap (incestueux) geen huwelijk met elkaar mochten aangaan. Deze kinderen mogen niet erkend worden, mogen de vordering tot vaststelling van het vader- of moederschap niet instellen, kunnen niet gewettigd worden en staan wat het erfrecht betreft zeer bij de andere natuurlijke kinderen achter. Hun wordt slechts door de wet uit het vermogen hunner ouders het noodige levensonderhoud toegekend. Dat onderhoud wordt berekend, overeenkomstig de middelen van den vader of de moeder en het getal en de hoedanigheid der erfgenamen van dien vader of moeder. Art. 908 C.C. bepaalt bovendien nog uitdrukkelijk, dat deze kinderen hetzij „par donation entre vifs", hetzij „par testament" nooit meer dan dat levensonderhoud mogen ontvangen. Wanneer de vader of de moeder het kind een ambacht heeft laten leeren, of het bij zijn leven reeds een onderhoud verzekerd heeft, zal het kind geen aanspraak meer kunnen maken. Deze bepalingen lijken nu evenwel harder dan zij zijn. De eigenschap, waaraan het kind zijne minder gunstige positie ontleent, is veelal verborgen, immers zij komt eerst aan den dag wanneer de verhouding tot beide ouders vastgesteld is. De vaststelling van de verhouding tusschen één der ouders en het kind is gewoonlijk voor het aan het licht treden dier eigenschap onvoldoende, en de gunstiger bepalingen ten opzichte van de natuurlijke kinderen kunnen dan van kracht blijven.

HOOFDSTUK II.

BELGIË.

In Belgie wordt de rechtspositie der natuurlijke kinderen geregeld door den Code Civil. In beginsel is deze regeling dus gelijk aan die in Frankrijk. Maar evenals in Frankrijk zijn ook in Belgie belangrijke wijzigingen aangebracht, en wel door de wet van 6 April 1908, gaande evenwel in geheel andere richting.

Het opschrift van de afdeeling handelende over de erkenning is gewijzigd. Luidde dit vroeger „de la reconnaissance des enfants naturels", thans is de titel „de la reconnaissance et de l'action alimentaire des enfants naturels". Ongewijzigd bleven in die afdeeling de artt. 334, 335, 338 en 339. Het tweede lid van art. 337 is vervangen door een nieuw tweede lid, waarin nu uitdrukkelijk bepaald wordt, dat het kind, erkend gedurende het huwelijk van een der ouders, altijd het recht heeft gevoed en opgevoed te worden op kosten „de son auteur".

Onderzoek naar het vaderschap

Het onderzoek naar het vaderschap, de actie tot inroeping van staat wordt in twee gevallen toegelaten.

1ste. S'il y a possession d'état d'enfant naturel dans les conditions prévues par l'art. 321.

2e. Si pendant la période légale de la conception, il y a eu, enlèvement par violence, ruse ou menace. détention, séquestration arbitraires ou viol.

Art. 321 komt voor in de afdeeling over de bewijsmiddelen van de afstamming van de wettige kinderen. Er wordt dus voor bezit van staat tusschen wettige en natuurlijke kinderen geen verschil gemaakt. Het bezit van staat nu blijkt volgens art. 321 uit eene voldoende vereeniging van feiten, die wijzen op eene familieverhouding tusschen een persoon en de familie, tot welke hij beweert te behooren. Die voornaamste feiten zijn: dat de persoon altijd den naam heeft gedragen van den vader, dat de vader hem als zijn kind behandeld heeft en in die qualiteit heeft voorzien in zijne opvoeding, dat hij altijd als kind van dien vader in de familie en in de maatschappij is beschouwd. Het geheel van deze verschijnselen zal slechts daar voorkomen, waar man en vrouw in openlijk concubinaat samenleven.

Onderzoek naar het moederschap. Het onderzoek naar het moederschap is evenseens slechts in twee gevallen toegelaten en wel:

1ste. S'il y a possession d'état dans les conditions prévues par l'art. 321.

2e. Si l'accouchement de la mère prétendue, et l'identité du réclamant avec l'enfant dont elle est accouchée sont rendus vraisemblables par un commencement de preuve par écrit conforme aux dispositions de l'art. 324 ou par les énonciations de l'acte de naissance.

Het recht de vordering tot inroeping van staat in te stellen komt alleen aan het kind toe. De wettelijke vertegenwoordiger van het kind moet zich tot het instellen der vordering door den familieraad doen machtigen. De actie kan niet meer ingesteld worden nadat vijf jaar na de meerderjarigheid van het kind zijn verloopen. Alleen wanneer er bezit van staat is, wordt die termijn verlengd tot één jaar na het overlijden van den be-

weerden vader of moeder. Het recht om de vordering in te stellen gaat niet over op de erfgenamen van het kind. De nakomelingen van het natuurlijke kind hebben evenwel het recht om in overeenstemming met art. 330 de vordering, begonnen door den persoon van wie zij afstammen, voort te zetten. Art. 330 verbiedt de voortzetting van het aangevangen proces, wanneer de eischer er vormelijk afstand van heeft gedaan, of drie jaar na de laatste procesacte heeft laten voorbijgaan zonder verder het proces te vervolgen.

Het rechterlijk vonnis, dat het vaderschap of moederschap vaststelt, heeft dezelfde gevolgen als de erkenning. De Belgische wet verklaart dit thans uitdrukkelijk, terwijl de ongewijzigde Code Civil deze conclusie wel wettigde, maar niet met zooveel woorden zelf trok, art. 341c.

Ouderlijke macht. Over de ouderlijke macht of de voogdij der natuurlijke kinderen, bevat de wet geen speciale bepalingen. De wetenschap en de praktijk hebben aangenomen, dat het natuurlijke erkende kind, evenals het wettige, onder de vaderlijke macht staat. Hierop wees ook het nu uit de wet verwijderde artikel 383, dat bepaalde, dat de artt. 376, 377, 378 en 379 handelende over de bevoegdheid van den vader om zijn kind wegens wangedrag tot straf in een inrichting te doen plaatsen, gelijkelijk van toepassing waren op den vader en de moeder van de natuurlijke wettig erkende kinderen. Deze artikelen zijn door de wet van 15 Mei 1912 vervangen, een wet, die regelt de „décheance de la puissance paternelle", en „les mesures à prendre à l'ègard des mineurs traduits en justice".

Art. 159 schijnt te veronderstellen, dat een niet erkend natuurlijk kind, of een erkend kind, welks ouders niet

van hun wil kunnen doen blijken, geen voogd heeft. Immers dit artikel eischt voor die kinderen, wanneer zij vóór hun een-en-twintigste jaar een huwelijk willen aangaan, de toestemming van een tutor ad hoc, die in dat geval voor hen benoemd zal worden.

Erfrecht. Wat het erfrecht betreft, de natuurlijke kinderen zijn geen erfgenamen; zij hebben evenwel recht op de goederen van hun overleden vader of moeder, wanneer zij erkend zijn. Op de goederen van de verwanten van hun vader of moeder hebben zij in het geheel geen erfrechtelijke aanspraken, art 756.

Het natuurlijke kind heeft, wanneer zijn ouder wettige nakomelingen heeft nagelaten, recht op een derde gedeelte van hetgeen het gehad zou hebben als het wettig geweest was, op de helft wanneer er slechts ascendenten of broeders en zusters zijn, op drie vierden, wanneer er nòch ascendenten, nòch broers of zusters zijn. Het kind heeft recht op de geheele nalatenschap wanneer er geen verwanten zijn tot de erfenis gerechtigd. Bij vooroverlijden van het kind mogen zijne kinderen opeischen hetgeen den ouder toekwam. Het natuurlijke kind of diens afstammelingen moeten aftrekken van hetgeen, waar zij recht op hebben, alles, wat zij ontvangen hebben van den ouder wiens nalatenschap verdeeld moet worden, wat aan inbreng volgens de gewone bepalingen onderworpen zou zijn. Elk recht om voor hun deel op te komen is hun ontnomen voor het geval, dat de vader of moeder hun bij hun leven reeds gegeven heeft, de helft van hetgeen, waarop zij volgens de gewone regelen recht hebben, met de uitdrukkelijke verklaring, dat het de bedoeling is dat zij niet meer zullen verkrijgen. Wanneer het verkregene minder is dan de helft, die de kinderen dus in elk geval

toekomt, mogen zij vermeerdering tot op die helft vragen, artt. 757, 758, 759, 760.

Het erfrecht, wanneer het natuurlijke kind zonder nakomelingen is overleden, wijkt niet af van het in Frankrijk geldende.

Het erfrecht ab intestato is voor de natuurlijke kinderen al zeer ongunstig, niet beter is voor hen het testamentaire. Immers art. 908 bepaalt uitdrukkelijk, dat de natuurlijke kinderen noch bij gift onder de levenden, noch bij testament meer mogen ontvangen dan hun ab intestato is toegestaan.

Alimentatie. Naast de actie tot onderzoek naar het vaderschap, de statusvordering, kent, sinds 1908, de Code Civil Belge de alimentatievordering. Volgens art. 340b mag het kind van den man, die gedurende den wettelijken conceptietermijn met de moeder omgang gehad heeft, eene jaarlijksche toelage voor onderhoud en opvoeding vorderen, tot het einde van zijn achttiende levensjaar. Het bewijs van dien omgang mag slechts geleverd worden door in de wet uitdrukkelijk genoemde omstandigheden en wel door:

1°. leur aveu dans des actes ou des écrits émanés du défendeur;

2°. leur caractère habituel et notoire;

3°. l'attentat à la pudeur consommé sans violence sur la personne d'une fille de moins de 16 ans accomplis;

4°. la séduction de la mère par promesse de mariage, manoeuvres frauduleuses ou abus d'autorité.

Uit de limitatieve opsomming der gevallen, waarin de alimentatievordering kan worden toegewezen, blijkt de zeer geringe vrijgevigheid van den wetgever, zelfs ten opzichte van die kleine tegemoetkoming. Immers de be-

trekking tusschen de moeder en den vader moet òf blijken uit eene bekentenis, in een geschrift van den vader afkomstig en dan kan *eene enkele* toenadering voldoende zijn; òf het karakter van die betrekkingen moet „habituel et notoire" geweest zijn. In het geval dus, dat er geen bekentenis is, er ook geen „attentat à la pudeur" heeft plaats gehad, en er evenmin van verleiding sprake is geweest, terwijl slechts eene enkele toenadering te bewijzen zou zijn, staat het kind tegenover den vader machteloos.

De gedaagde mag zich, onder reserve van andere middelen van verdediging, er op beroepen, dat de moeder gedurende de wettelijke conceptieperiode met anderen gemeenschap gehad heeft of een bekend onzedelijken levenswandel leidde. Wanneer dit bewezen is, moet de vordering van het kind worden afgewezen, art. 340a.

Het recht de vordering in te stellen komt slechts het kind toe. Het moet geschieden binnen drie jaar na zijn geboorte of na het ophouden van het verleenen van hulp, middellijk of onmiddellijk door den vader. De vordering gaat niet over op de erfgenamen van het kind, deze hebben alleen het recht een eenmaal ingestelde vordering voort te zetten.

Wie de persoon is, bevoegd om voor het kind de alimentatievordering in te stellen, zegt de wet niet. Aangenomen wordt evenwel in de rechtspraak, dat de moeder die erkend heeft, daartoe bevoegd is, daar de moeder door de erkenning het recht verkrijgt het kind te vertegenwoordigen.

Verplichting van den vader tegenover de moeder.

In dezelfde gevallen, waarin door het kind de alimentatievordering kan worden ingesteld, heeft de moeder recht op vergoeding

van de kosten van haar bevalling en van haar onderhoud gedurende vier weken daarna, zonder dat het instellen van deze vordering van invloed is op de schadevergoeding, die haar tengevolge van art. 1382 verschuldigd kan zijn. Ook deze vordering moet ingediend worden binnen drie jaar na de bevalling, en moet zonder nader onderzoek op de hoofdzaak worden afgewezen, wanneer een beroep op de „exceptio plurium" of op de exceptie van slecht levensgedrag gegrond bevonden is. Alleen de moeder is tot het instellen van deze vordering gerechtigd. Zij mag die vordering alleen dan instellen, wanneer ook het kind de alimentatievordering instellen mag, niet dus wanneer de statusvordering gebezigd wordt. Nu is het wel waar, dat althans in één van die gevallen de moeder aan art. 1382 een vorderingsrecht zou ontleenen, maar waar art. 340c juist met zooveel woorden dat vorderingsrecht intact laat, zou er alle grond voor zijn de vordering van art. 340c ook in het geval van art. 340a toe te laten. In het geval van art. 340a n°. 1 staat de moeder nu toch immers rechteloos.

Procedure. Art. 340f geeft eene regeling omtrent de procedure, die zeer geschikt is om minnelijke schikking te bevorderen en openbaarheid tegen te gaan. De eischer, die de in art. 340b of c genoemde vordering wil instellen, dient bij den president van de rechtbank een request in, bevattende eene uiteenzetting der feiten, vergezeld van de bewijsstukken zoo die er zijn. Dat request wordt gevolgd door een door den president geteekende oproeping, dag en uur bepalende waarop partijen voor hem moeten verschijnen. Bij die verschijning mogen zij zich niet doen bijstaan door advocaten of procureurs en alleen de gedaagde zal zich kunnen doen vertegen-

woordigen. Worden partijen het niet eens of verschijnt een van beiden niet, dan wordt de zaak naar de zitting verwezen. Worden partijen het eens voor den president, dan maakt deze daarvan eene acte op, en daarmee is de zaak afgeloopen. Wanneer voor den president de gedaagde de omstandigheden, die tot grondslag voor de vordering dienen erkent, wordt de zaak verder in raadkamer behandeld. Het vonnis wordt in het openbaar uitgesproken.

Overspelige en bloedschennige kinderen.

In die gevallen, waarin de erkenning niet mogelijk is, is eveneens het instellen van de status- en de alimentatievordering verboden. Deze bepaling is dus zeer hard voor overspelige en bloedschennige kinderen en wordt slechts verzacht door art. 342 b, behelzende, dat de bepalingen van art. 331 (legitimatie), 335 (erkenning) en 342 (actie tot inroeping van staat), niet toepasselijk zijn op kinderen geboren uit verwanten, wier huwlijk na verkregen dispensatie mogelijk was geweest.

Het erfrecht der overspelige kinderen vertoont geene afwijking van het Fransche recht.

HOOFDSTUK III.

DUITSCHLAND.

Het Deutsche Bürgerliche Gesetzbuch ingevoerd op den eersten Januari 1900, bracht eenheid in het Duitsche rijk op het gebied van het Burgerlijk Recht, waarin voordien groote rechtsverscheidenheid heerschte. Ook wat betreft de rechtspositie van de natuurlijke kinderen voerde de schepping dier eenheid tot groote veranderingen. In het westelijk gedeelte van Duitschland gold al dan niet gewijzigd de Code Civil en dus het systeem van dien Code betreffende dit onderwerp, in het oostelijk deel golden verschillende wettelijke regelingen. Men kan niet zeggen, dat het B. G. B. een verzoening is van de verschillende beginselen, veeleer dat het een nieuwen weg heeft ingeslagen, die in sommige opzichten navolgingswaardig is.

Voorop dient gesteld te worden, dat het B. G. B. op ééne enkele uitzondering na geen onderscheid maakt tusschen verschillende soorten van natuurlijke kinderen, met name niet de in Frankijk bekende onderscheiding in „enfants naturels simples" en „enfants adultérins ou incestueux". Maar evenmin kent het de in het Preuszische Landrecht bestaand hebbende bevoorrechte positie van de z. g. n. Brautkinder, kinderen geboren uit, de naam zegt het reeds, personen wier huwelijk stond voltrokken te worden.

Wat zijn natuurlijke kinderen?

Eene definitie van wat onder natuurlijke kinderen verstaan moet worden, bevat

de wet niet, wel zegt zij welke kinderen „ehelich" zijn. Als „ehelich" geldt dan het kind, geboren na het sluiten van het huwelijk der moeder, wanneer deze het voor of gedurende het huwelijk ontvangen heeft, en de man gedurende de conceptieperiode met haar gemeenschap gehad heeft.

Als natuurlijke kinderen moeten dus worden beschouwd:

1ste. kinderen geboren uit eene ongehuwde vrouw;

2de. kinderen geboren na den 302den dag na de ontbinding van het huwelijk der moeder, voor zoover deze op het oogenblik der geboorte niet weder gehuwd is;

3e. Kinderen geboren, terwijl de moeder gehuwd is of binnen de 302 dagen na de ontbinding van haar huwelijk, wanneer hun wettigheid is ontkend. Het kind is niet wettig, wanneer uit de omstandigheden blijkt, dat de vrouw het kind niet van den man ontvangen kan hebben. Het vermoeden bestaat evenwel, dat de man gedurende de conceptieperiode met de vrouw gemeenschap gehad heeft. Voor zoover de conceptieperiode voor het huwelijk valt, geldt dit vermoeden slechts als de man gestorven is zonder de wettigheid van het kind bestreden te hebben, § 1591.

Verhouding tusschen kind en moeder.

Een scherp onderscheid is gemaakt tusschen de positie van het natuurlijke kind tegenover de moeder en tegenover den vader. Immer § 1589 zegt: ein uneheliches Kind und dessen Vater gelten nicht als verwandt, terwijl § 1705 zegt: das uneheliche Kind hat im Verhältnisse zu der Mutter und zu den Verwandten der Mutter die rechtliche Stellung eines ehelichen Kindes. Het gevolg hiervan is eene groote vereenvoudiging van de regeling der positie van het kind tot de moeder. Het natuurlijk kind heeft tot zijn 21ste jaar de toestemming

der moeder noodig om een huwelijk aan te gaan, § 1355; het is verplicht en gerechtigd tot onderhoud, § 1601; het is, zoolang het behoort tot het huisgezin van de moeder en door haar opgevoed en onderhouden wordt, verplicht in overeenstemming met zijne krachten en in verhouding tot zijne levenspositie de moeder in huis of zaak te helpen, § 1616. In één woord, op het natuurlijke kind en zijne moeder zijn van toepassing alle bepalingen die omtrent ouders en wettige kinderen gelden op ééne uitzondering na, die bij de voogdij aan het licht zal komen. Het natuurlijke kind draagt den naam der moeder; is deze gehuwd met een ander dan den vader, haar familienaam. In dat geval kan evenwel de man, met toestemming der moeder, door middel van eene authentieke verklaring, afgelegd voor den daartoe aangewezen ambtenaar, het kind zijn naam geven, § 1706. Deze naamsverandering blijft in rechte zonder gevolg. Dit artikel is in de wet gebracht door een amendement van socialistische zijde en is op de volgende overweging gegrond. Het komt in de arbeidersklasse vaak voor, dat de moeder van een natuurlijk kind in het huwelijk treedt met een ander dan den vader. Dat kind wordt dan in het nieuw te vormen gezin opgenomen, maar is door zijn naam daarvan onderscheiden en neemt daar dus eene vreemde positie in. Deze naamsverandering, die in rechte geenerlei gevolg heeft, een bloot formeel karakter draagt, dient alleen het maatschappelijk belang van het kind, daar zij het voor het oog der wereld met de uit het huwelijk gesproten kinderen gelijkstelt.

Ondanks het feit, dat de positie van het natuurlijke kind tegenover de moeder gelijk is aan die van het wettige kind, heeft de moeder niet van rechtswege de ouderlijke macht of de voogdij over haar kind. Ieder natuurlijk kind staat onder voogdij en met die voogdij *kan* de

moeder belast worden. Zij heeft echter ook dan, wanneer zij niet met de voogdij belast is, het recht en den plicht voor den persoon van het kind te zorgen, maar mist de bevoegdheid om het kind in rechte te vertegenwoordigen, § 1707.

Voogdij. De voogdij over natuurlijke kinderen is in het algemeen geregeld in het Bürgerl. Gesetzbuch, maar groote vrijheid is, wat de uitwerking in bijzonderheden betreft, aan de verschillende staten gelaten, zoodat er ten aanzien van de voogdijregeling ook allesbehalve eenheid van recht heerscht. § 136 van het Einführungsgesetz zum B. G. B. laat dan ook verschillende met betrekking tot de voogdij geldende landsrechtelijke regelen van kracht.

Die voogdij over natuurlijke kinderen wordt door den rechter opgedragen. Van den ambtenaar van den burgelijken stand krijgt hij onmiddellijk, zoodra de geboorte van een natuurlijk kind ter kennis van dien ambtenaar is gekomen, bericht van die geboorte, waarna hij tot de benoeming van een voogd overgaat.

Volgens § 1776 is de vader der moeder tot de voogdij geroepen en heeft dus recht op het ambt van voogd; vóór hem mag volgens § 1778 3e lid, echter de moeder tot voogd benoemd worden. De grootvader mag slechts voorbijgegaan worden met zijne toestemming en, bij gebreke daarvan, ook in de gevallen, waarin hij volgens de §§ 1780–84 niet tot voogd benoemd mag worden, wanneer hij verhinderd is, of zijne benoeming in strijd met het belang van het kind zou zijn.

Wanneer nòch de grootvader nòch de moeder benoemd worden, is de rechter verplicht alvorens zijn keus te doen en aan een ander de voogdij op te dragen, den raad van de Gemeindewaisenrat in te winnen. Uit de

§§ 1776, 1773, 1779, 1786 B. G. B. blijkt, dat ook voor de natuurlijke kinderen de wetgever bij voorkeur den „Einzelvormund" wenschte, maar daarnaast behield hij de mogelijkheid, dat de voogdij door vereenigingen uitgeoefend zou worden. Naast die voogdij van vereenigingen heeft zich echter ontwikkeld en is tot grooten bloei gekomen de z.g.n. „Generalvormundschaft", die een uitvloeisel is van de practijk. Die Generalvormundschaft, waarbij een beambte van de Armenverwaltung tot voogd over meerdere, ja zeer vele kinderen benoemd wordt, heeft groote voordeelen. Zij maakt het mogelijk, dat met meer kracht en snelheid voor de belangen van het kind wordt opgetreden, dan anders bij een over minder wetskennis beschikkend voogd zou geschieden. Zij heeft ook dit gevolg, dat de alimentatievordering in een groot aantal gevallen met gunstig gevolg wordt ingesteld, ja zelfs de instelling door tactvol optreden vermeden wordt en eene minnelijke schikking tot stand komt. [1])

Verhouding tusschen kind en vader.

De vader van een natuurlijk kind is verplicht dat kind tot het einde van zijn 16e jaar onderhoud te verschaffen (§ 1708) in overeenstemming met de levensomstandigheden van de moeder. Dat onderhoud omvat alle levensbehoeften en de kosten van opvoeding en opleiding tot een beroep.

In het eerste ontwerp voor het B. G. B. stond: „Der Vater des unehelichen Kindes ist dem letzteren nur den notdürftigen Unterhalt und diesen nur bis Zurücklegung des 14ten Lebensjahres des Kindes zu gewähren verpflichtet". Dit voorstel hield alzoo nòch met de positie

[1]) Men zie speciaal M. Halewijck: La recherche de la paternité et la condition des enfants naturels en Allemagne.

van den vader nòch met die der moeder rekening en was voorzeker zeer onrechtvaardig tegenover het kind. De nu geldende regeling geeft het kind grootere aanspraken, zoowel wat omvang als duur betreft, maar houdt geen rekening met de positie van den vader. De verplichting tot onderhoud duurt slechts tot aan het einde van het 16e levensjaar van het kind. Na dien tijd wordt dus verondersteld, dat het kind voor zich zelf kan zorgen. Dit is echter lang niet altijd het geval en gewoonlijk komt dus na het 16e levensjaar de opvoeding geheel ten laste van de moeder. Op dezen regel bestaat echter ééne uitzondering. Wanneer het kind op het oogenblik van de voleindiging van zijn 16e jaar tengevolge van lichamelijke of geestelijke gebreken buiten staat is zich zelf te onderhouden, moet de vader aan het kind ook verder onderhoud verstrekken. Op dit onderhoud is evenwel § 1603 van toepassing: „Unterhaltspflichtig ist nicht, wer bei Berücksichtigung seiner sonstigen Verpflichtungen auszerstande ist, ohne Gefährdung seines standesmäszigen Unterhalts den Unterhalt zu gewähren. Befinden sich Eltern in dieser Lage, so sind sie ihren minderjährigen unverheirateten Kindern gegenüber verpflichtet, alle verfügbaren Mittel zu ihrem und der Kinder Unterhalte gleichmäszig zu verwenden. *Diese Verpflichtung tritt nicht ein, wenn ein anderer unterhaltspflichtiger Verwandter vorhanden ist.*" Naast den vader is ook de moeder tot het geven van onderhoud verplicht en zij geldt zeker als „andere Verwandte". De verplichting van den vader wordt dus hier door die van de moeder buiten werking gesteld, terwijl in het normale geval juist volgens de uitdrukkelijke bepaling van § 1709, de vader vóór de moeder en hare verwanten tot onderhoud verplicht is.

Het onderhoud vanwege den vader moet het kind door middel van eene uitkeering in geld verschaft worden, bij drie maanden vooruit te betalen. Vooruitbetaling voor langeren tijd ontheft den vader niet van zijne verplichting, terwijl, wanneer het kind in het verloop der drie maanden sterft, toch het geheele bedrag verschuldigd is, (§ 1710).

Het recht op onderhoud eindigt niet met den dood des vaders, en komt het kind zelfs toe, wanneer de vader vóór de geboorte van het kind gestorven is. De erfgenamen van den vader kunnen zich van hunne verplichting bevrijden, door in plaats van eene geregelde driemaandelijksche uitkeering het kind dat bedrag uit de nalatenschap toe te deelen, hetwelk hem als legitime portie zou zijn toegekomen, wanneer het wettig ware geweest, § 1712. Is het kind reeds bijna 16 jaar en de nalatenschap belangrijk, dan zullen de erfgenamen wel met de uitkeering doorgaan; is daarentegen het kind nog jong en de nalatenschap gering, zoo zal eene uitkeering in eens voor de erfgenamen voordeeliger zijn.

Het recht op onderhoud eindigt met den dood van het kind, voor zoover het niet gericht is op voldoening of schadevergoeding voor het verleden. Ook de begrafeniskosten moet de vader dragen, tenzij die van de erfgenamen van het kind te verkrijgen zijn, § 1713. Een vergelijk tusschen den vader en het kind over het onderhoud voor de toekomst, of over eene in de plaats van onderhoud te verleenen uitbetaling van een som in eens, is, mits onder goedkeuring van den voogdijrechter, geoorloofd. Afstand door het kind op het recht tot onderhoud voor de toekomst, zonder dat door den vader daarin op andere wijze voorzien is, is nietig, § 1714.

Als vader van een natuurlijk kind, in den zin van de

reeds besproken artikelen, geldt hij, die met de moeder van dat kind in den tijd van den 302den tot den 181sten dag, beide dagen inbegrepen, vóór de geboorte van het kind gemeenschap heeft gehad, tenzij de moeder gedurende dien tijd ook met een ander gemeenschap gehad heeft.

Eene gemeenschap blijft echter buiten beschouwing, wanneer het, gelet op de omstandigheden, klaarblijkelijk onmogelijk is, dat de moeder het kind uit die gemeenschap ontvangen heeft. De man, die met de vaderschapsactie aangesproken wordt, kan zich ter zijner verdediging beroepen op de „exceptio plurium concumbentium", terwijl van de zijde van het kind daartegenover gesteld kan worden, dat de gemeenschap, waarop de verweerder zich beroept, niet in aanmerking kan komen, § 1717. Het beroep op de „exceptio plurium" staat den verweerder altijd open, tenzij hij in eene authentieke acte verklaard heeft vader van het kind te zijn. Wil hij dan toch nog het tegendeel bewijzen, zoo zal hij tot andere bewijsmiddelen zijn toevlucht moeten nemen, § 1718.

Erkenning. De erkenning met hare gevolgen is in de Duitsche wet onbekend. Eene verhouding tusschen den vader en zijn buiten huwelijk geboren kind van anderen aard dan die van crediteur en debiteur bestaat er dan ook niet. Toch zegt § 1310, verbiedende het huwelijk tusschen verwanten in de rechte lijn: „Verwandtschaft im Sinne dieser Vorschriften besteht auch zwischen einem unehelichen Kinde und dessen Abkömmlingen einerseits und dem Vater und dessen Verwandten andererseits".

Erfrecht. Deze geheele regeling maakt het erfrecht der natuurlijke kinderen tot iets zeer eenvoudigs. Tusschen den vader en zijn natuurlijk kind bestaat geen

erfrecht, tusschen de moeder met hare familie en het kind bestaat hetzelfde erfrecht als in eene wettige familie.

Wettiging. Het D.B.G.B. kent twee wijzen van wettiging van natuurlijke kinderen, n.l. die door het huwelijk der ouders, en die door „Ehelichkeitserklärung".

Door huwelijk. Een natuurlijk kind verkrijgt daardoor, dat zijne moeder met zijn vader huwt, met de huwelijksvoltrekking zelve, de positie van wettig kind, § 1719. Wie de moeder van een kind is, bewijst het geboorteregister: „Mutter eines Kindes ist diejenige Frauensperson die im Geburtsregister als solche eingetragen ist". Tegen deze inschrijving is volgens § 15 van het Personenstandsgesetz bewijs van valschheid, verkeerde inschrijving of onjuistheid van aangiften toegelaten. In geval van een proces over het moederschap tusschen moeder en kind heeft het daarin gewezen vonnis kracht tegenover iedereen. Brengt de vaststelling van het moederschap dus weinig moeilijkheden met zich, voor de vaststelling van het vaderschap bestaan die zeer zeker. Als vader van het kind geldt de echtgenoot der moeder, wanneer hij gedurende den in § 1717 genoemden termijn, dus tusschen den 302^{den} en 181sten dag vóór de geboorte van het kind, met haar gemeenschap gehad heeft, tenzij het volgens de omstandigheden klaarblijkelijk onmogelijk is, dat de moeder het kind uit die gemeenschap ontvangen heeft. De echtgenoot, die zijn vaderschap wil ontkennen, kan zich niet op de „exceptio plurium" beroepen. Heeft de echtgenoot zijn vaderschap reeds na de geboorte van het kind in eene authentieke acte erkend, dan wordt vermoed dat hij met de moeder in den bepaalden tijd gemeenschap gehad

heeft, § 1720. Deze erkenning heeft evenmin als die van § 1718 [1]) eene constitutieve werking. Zij ontneemt slechts in het eene geval hem, die haar deed, een verweermiddel, hetwelk hij anders zou gehad hebben, in het andere doet zij een vermoeden van plaats gehad hebbende gemeenschap ontstaan. Zij kan plaats hebben zoowel vóór als na het betreffende huwelijk.

Van het oogenblik van het sluiten van het huwelijk verkrijgt het hierdoor gewettigde kind de positie van wettig kind, ook wanneer van die wettiging eerst later zou blijken. Dit moet men immers wel aannemen, aangezien door de huwelijksvoltrekking zelve, zonder bijzondere toestemming van een der belanghebbende partijen, de wettiging plaats grijpt. De wettiging brengt verandering in den staat van het kind. Die verandering moet op verzoek der belanghebbenden, die door authentieke acten het feit der wettiging moeten bewijzen, in het geboorteregister opgeteekend worden (§ 26 Personenstandsgesetz), en wanneer de man bij de huwelijksvoltrekking zelve de verklaring aflegt, dat het kind van zijn vrouw zijn kind is, moet van die verklaring in de huwelijksacte melding gemaakt worden.

Met het oogenblik van de wettiging ontstaat de ouderlijke macht over het kind en hiermee de bevoegdheid van den vader om zijn kind in rechte te vertegenwoordigen. De macht van den voogd zou dus moeten ophouden. § 1883 zegt nu evenwel: „wird der Mündel durch nachfolgende Ehe legitimiert, so endigt die Vormundschaft erst dann, wenn die Vaterschaft des Ehemanns durch ein zwischen ihm und dem Mündel ergangenes Urteil rechtskräftig festgestellt ist, oder die Aufhebung der Vormundschaft, von dem Vormund-

[1]) Zie pag. 38.

schaftsgericht angeordnet wird. Das Vormundschaftsgeʃ richt hat die Aufhebung anzuordnen wenn es die Voraussetzungen der Legitimation für vorhanden erachtet. Solange der Ehemann lebt soll die Aufhebung nur angeordnet werden, wenn er die Vaterschaft anerkannt hat oder wenn er an der Abgabe einer Erklärung dauernd verhindert oder sein Aufenthalt dauernd unbekannt ist."

Deze bepaling, hoe goed bedoeld, sluit geenszins een conflict uit tusschen den vader, die de ouderlijke macht verkregen heeft, en den voogd, die niet van de voogdij is ontheven.

Overspelige en bloedʃ schennige kinderen.

De wet stelt geen andere vereischten voor de wettiging dan dat de vader en moeder van een natuurlijk kind een huwelijk aangaan. Daaruit volgt evenwel, dat wettiging is uitgesloten van kinderen wier ouders, wegens te nauwe bloedverwantʃ schap of wegens overspel, waarvan in het echtscheidingsʃ vonnis van een van beide gebleken is, niet bevoegd zijn een huwelijk aan te gaan. Hier komt dus uit het verschil in positie tusschen de gewone natuurlijke kinderen, en de overspelige en bloedschennige.

Legitimatie wordt niet uitgesloten door het feit, dat het kind reeds eerder door „Ehelichkeitserklärung" tot wettig kind van den man die huwt is verklaard, door een ander is geadopteerd, of zelfs doordat een ander dan de echtgenoot tot alimentatie aan het kind veroordeeld is. Wel is waar zou deze ander zich in de procedure op de „exceptio plurium" hebben kunnen beroepen, maar nu hij dit niet gedaan heeft, om welke reden dan ook, staat de tegen hem gerichte veroordeeling aan de legitimatie door iemand, die daartoe de vereischten bezit, niet in den weg. Eene niet onbelangrijke kwestie doet zich bij dit

laatste geval evenwel voor, en wel deze: is de tot alimentatie veroordeelde nog verplicht met zijne uitkeeringen door te gaan, nu het kind een wettigen vader heeft? De wet geeft geen oplossing. Staudinger, in zijn „Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch," heeft de meening verkondigd, dat aangezien de vordering tot alimentatie een vermogensbestanddeel van het kind uitmaakt, de verplichting tot uitkeering blijft bestaan en de man der moeder, in casu de wettige vader! slechts in zooverre verplicht is tot het onderhoud van het kind bij te dragen, als hierin uit anderen hoofde niet toereikend voorzien wordt. Deze conclusie is naar mijne meening absoluut in strijd met de bedoeling van de wet, die niet is om dengeen, die met de moeder gemeenschap gehad heeft, als straf bij te laten dragen in het onderhoud van haar kind, maar wel, om ter wille van het kind hem, die met de meeste waarschijnlijkheid als vader van het kind te beschouwen is, dat kind mede te doen onderhouden. Aan *een* vader heeft het kind genoeg, en de wettige vader verdient de voorkeur, zoodat met deze wettiging de verplichting van den tot alimentatie veroordeelde behoort te vervallen.

Uitgesloten is de legitimatie van het kind, hetwelk reeds vóór het huwelijk der moeder tot wettig kind van een ander dan haar man is verklaard, want daardoor staat het vaderschap vast.

Nietigheid van het huwelijk. Is het huwelijk, waardoor het kind gewettigd zou worden nietig, dan zijn op de positie van dat kind van toepassing de bepalingen omtrent kinderen geboren uit nietige huwelijken, §§ 1699—1704. Een kind uit een nietig huwelijk geboren, dat, wanneer het huwelijk gelden zou, wettig geweest ware, geldt als wettig,

voor zoover niet de beide echtgenooten bij de voltrekking met de nietigheid bekend waren. Het kind, dat indien het huwelijk niet nietig was, daardoor gelegitimeerd zou zijn, geldt dus ook als wettig. Kinderen geboren uit of gelegitimeerd door zoo'n nietig huwelijk, staan tot hunne ouders in eene verhouding als kinderen uit een door echtscheiding ontbonden huwelijk, waar beide partijen voor schuldig verklaard zijn. De zorg voor dochters en voor zoons onder de zes jaren komt dan aan de moeder, die voor zoons boven de zes jaar aan den vader toe, tenzij de rechter in het belang van het kind om een bijzondere reden een andere regeling heeft getroffen. De vader heeft het recht de kinderen in rechte te vertegenwoordigen.

Wanneer alleen de vader zich van de nietigheid van het huwelijk bewust was, komen hem niet de uit het vaderschap voortvloeiende rechten toe, maar berust de uitoefening van de ouderlijke macht bij de moeder; is alleen de moeder zich van die nietigheid bewust, dan komen haar tegenover het kind slechs die rechten toe, welke in geval van echtscheiding aan de alleen schuldig verklaarde vrouw toekomen, de vader heeft zelfs de zorg voor den persoon van het kind. Eindigt op eenigerlei wijze de ouderlijke macht van den vader, dan heeft de moeder het recht en den plicht om voor den persoon van het kind te zorgen, terwijl naast haar een voogd het kind in rechte vertegenwoordigt.

Geldt het kind niet als wettig omdat beide ouders te kwader trouw waren, dan kan het toch, zoo lang de vader leeft, van dezen onderhoud eischen als een wettig kind.

Legitimatie kan ook plaats hebben wanneer het kind reeds gestorven is en werkt dan ten behoeve van zijn nakomelingen.

Ehelichkeits-erklärung. De tweede vorm van legitimatie is die door Ehelichkeitserklärung. Deze heeft plaats door eene beschikking van het staatsgezag, wordt door den vader verzocht en kan geweigerd worden, § 1723. De gevolgen der Ehelichkeitserklärung reiken minder ver dan die der legitimatie door huwelijk. Het in dezen bevoegde staatsgezag is dat van den Bondsstaat, waartoe de verzoeker hoort; behoort hij tot geen enkelen Staat, dan de Rijkskanselier.

Bij het verzoek tot Ehelichkeitserklärung moet de verklaring van den vader gevoegd zijn, dat hij het kind als het zijne erkent, § 1725. De toestemming van het kind en wanneer dit nog niet 21 jaar is van de moeder, is noodzakelijk, eveneens wanneer de vader gehuwd is, die van zijne vrouw. Deze toestemming is onherroepelijk en moet gegeven worden ten overstaan van den vader of van de autoriteit bij wie de aanvrage ingeleverd moet worden. De toestemming van de moeder of van de vrouw des vaders is niet noodig, wanneer zij bij voortduring buiten staat zijn eene verklaring af te geven of hare woonplaats onbekend is, § 1726. Weigert de moeder hare toestemming te verleenen, dan kan deze op verzoek van het kind door die van den rechter vervangen worden, wanneer althans het niet verleenen van de Ehelichkeitserklärung van buitensporig nadeel voor het kind zou zijn. In het algemeen kan niemand tot het verleenen van zijne toestemming een vertegenwoordiger doen optreden; wanneer het kind evenwel den leeftijd van 14 jaar nog niet bereikt heeft, mag zijn wettelijke vertegenwoordiger met toestemming van den rechter van zijne inwilliging doen blijken. In geval de vader of het kind beperkt zijn in hunne handelingsbevoegdheid, hebben zij behalve de toestemming van hun wettelijken

vertegenwoordiger ook de inwilliging van den rechter noodig, § 1729.

De Ehelichkeitserklärung kan niet geschieden wanneer, ten tijde van de verwekking van het kind, het huwelijk der ouders door verwantschap of zwagerschap verboden was. Verder strekt zich het verbod niet uit. Evenals door huwelijk is dus ook door „Ehelichkeitserkläring" wettiging van overspelige kinderen mogelijk. De „Ehelichkeitserklärung" kan niet geschieden na den dood van het kind; na den dood van den vader slechts dan, wanneer de vader er de noodige maatregelen reeds bij zijn leven voor genomen had. Na den dood van den vader afgegeven, heeft zij dezelfde werking alsof dit vóór het overlijden geschied ware, § 1733.

Juist omdat de „Ehelichkeitserklärung" een gunst is, kan de verleening geweigerd worden, ook wanneer een wettelijk beletsel niet bestaat. Wanneer ten onrechte de verklaring geschied is, hetzij dat verkeerdelijk is aangenomen dat de moeder of de vrouw van den man buiten staat waren toestemming te verleenen, hetzij omdat de verzoeker de vader niet was, blijft dit zonder invloed op de werking der verklaring.

Door de „Ehelichkeitserklärung" verkrijgt het kind tegenover den vader, niet tegenover diens verwanten, de positie van wettig kind; zij strekt hare werking ook uit tot de nakomelingen van het kind, maar de vrouw van den vader komt evenmin in een zwagerschapsverhouding tot het kind, als de echtgenoot van het kind tot den vader, § 1737.

De moeder verliest door de Ehelichkeitserklärung het haar in § 1707 toegekende recht en den plicht om voor den persoon van het kind te zorgen. In het geval dat zij moet bijdragen in het onderhoud van het kind, treden

dat recht en die plicht opnieuw in, wanneer de ouderlijke macht van den vader ophoudt of rust. De vader is het kind vóór de moeder en hare verwanten onderhoud verschuldigd; wil hij een huwelijk aangaan zoolang hij de ouderlijke macht uitoefent, zoo moet hij dit den rechter berichten, inventaris opmaken van het vermogen van het kind, dat onder zijn beheer staat en zoo er tusschen hem en het kind goederengemeenschap bestaat, scheiding tot stand doen brengen. Bij gebreke hiervan kan het beheer over het vermogen hem ontnomen worden.

Verplichting van den vader tegenover de moeder.

Het D. B. G. B. regelt uitdrukkelijk de verplichting van den vader tegenover de moeder van een natuurlijk kind. De vader moet n.l. aan de moeder vergoeden de kosten der bevalling en de kosten van onderhoud gedurende de eerste zes weken daarna, en indien tengevolge van de zwangerschap verdere uitgaven noodig werden, ook de kosten daarvan. Het gebruikelijke bedrag der te vergoeden kosten kan de moeder vorderen ook wanneer het niet besteed is, terwijl zij er eveneens recht op heeft wanneer de vader vóór de geboorte van het kind is gestorven. Deze bepaling is eene zeer rekbare. Onder kosten tengevolge van de zwangerschap zullen voorzeker die van de luiermand vallen, die volgens dit artikel dus steeds op den vader te verhalen zijn. De aanspraak op deze vergoeding verjaart in vier jaar; de verjaring begint te loopen met het einde van de zes weken na de geboorte van het kind.

Reeds vóór de geboorte van het kind kan de moeder verzoeken, dat het haar te vergoeden bedrag aan haar uitbetaald of voor haar gedeponeerd worde, zelfs zonder dat zij bewijst of zelfs maar aannemelijk maakt, dat er gevaar voor niet-betaling bestaat, § 1615.

HOOFDSTUK IV.

ZWITSERLAND.

Wie zijn natuurlijke kinderen?

Evenmin als in D. B. G. B. vinden we in het „Schweizerisches Zivilgesetzbuch," ingevoerd in 1912 en ook in Zwitserland de zoo noodige rechtseenheid brengend, een omschrijving van het begrip, „auszerehelich Kind". Wel zegt art. 252: „Ist ein Kind während der Ehe oder innerhalb einer Frist von 300 Tagen nach Auflösung der Ehe geboren, so gilt es für ehelich. Bei späterer Geburt wird die Ehelichkeit nicht vermutet". Hieruit valt dus af te leiden dat „auszerehelich" is het kind, geboren uit een ongehuwde moeder, terwijl van een kind geboren meer dan 300 dagen na de ontbinding van het huwelijk zijner moeder, de wettigheid nog bewezen kan worden. „Auszerehelich" is eveneens het kind welks wettigheid door den man der moeder met goed gevolg is bestreden; daarentegen zijn kinderen geboren uit een nietig huwelijk wettig, ongeacht de bona of mala fides der ouders, art. 133.

Verhouding tusschen kind en moeder.

Ook in het Zwitsersche recht moet een streng onderscheid gemaakt worden tusschen de positie van het kind tegenover de moeder en tegenover den vader. De rechten en plichten van natuurlijk kind („das auszereheliche Kindesverhältnis) ontstaan tusschen het kind en de moeder door de geboorte. Wat precies met het „auszereheliche Kindesverhältnis" bedoeld wordt, zegt de wet niet met zoo-

veel woorden, veel meer moet men dat uit de verschillende bepalingen afleiden. Er blijkt dan, dat het kind tegenover de moeder de positie van wettig kind inneemt. Het ware zeker wenschelijk geweest wanneer dit evenals in het D. B. G. B. uitdrukkelijk zoo bepaald ware en de wetgever zich niet met eene aanwijzing vergenoegd hadde. Met de moeder wordt de moederlijke familie op een lijn gesteld (art. 324), zoodat het kind ook tegenover haar de positie van wettig kind inneemt.

Het „auszereheliche Kindesverhältnis" door de geboorte ontstaan, wordt door de geboorteacte bewezen, terwijl, bij gebreke van die geboorteacte, het moederschap door alle mogelijke bewijsmiddelen bewezen kan worden.

Het natuurlijk kind heeft tegenover de moeder en hare familie recht op en is verplicht tot onderhoud (art. 328). Die vordering tot onderhoud moet gericht worden tegen degenen, die daarvoor in aanmerking komen in dezelfde volgorde, als waarin zij tot de erfenis van den aanvrager gerechtigd zouden zijn, ten bedrage van een som, die noodig is voor het levensonderhoud van den rechthebbende in overeenstemming met de omstandigheden van den tot betaling verplichte, art. 329.

De natuurlijke moeder moet voor haar kind zorgen als voor een wettig kind, zij bezit echter de ouderlijke macht niet van rechtswege, art. 324. Wel kan zij, wanneer de voogdijrechter het wenschelijk oordeelt, met de ouderlijke macht bekleed worden. Wanneer de moeder niet met de uitoefening van de ouderlijke macht belast is, heeft zij toch de zorg voor den persoon van het kind, maar mist de bevoegdheid het kind in rechte te vertegenwoordigen en eveneens het vruchtgenot van het vermogen van het kind. De moeder, die de ouderlijke macht uitoefent, kan daarvan ontzet worden wanneer zij ongeschikt

blijkt, of zich schuldig maakt aan machtsmisbruik of verwaarloozing van het kind.

Oefent de moeder niet de ouderlijke macht uit, dan moet een voogd over het kind benoemd worden. Voor die benoeming komen in aanmerking nabestaanden en wanneer die er niet zijn. vreemden, zonder dat evenwel aan een der familieleden vóór een ander recht op de voogdij gegeven is. De wet verbiedt niet, de moeder tot voogdes te benoemen; aangezien zij evenwel de ouderlijke macht kan uitoefenen, is er practisch voor de moeder-voogdes geen reden van bestaan.

Curator. Voor elk natuurlijk kind wordt door den voogdijrechter, zoodra hij de geboorte daarvan vernomen heeft of de moeder van haar buitenechtelijke zwangerschap kennis heeft gegeven, een curator benoemd. Die curator moet de onmiddellijke belangen van het kind behartigen en wordt, wanneer de alimentatievordering tegen den vader is ingesteld, en daarover uitspraak is gedaan, of de termijn tot het instellen daarvan verloopen is, door een voogd vervangen, tenzij het kind onder de ouderlijke macht gesteld wordt, art. 311.

Verhouding tusschen kind en vader. Het „auszereheliche Kindesverhältnis" ontstaat tegenover den vader door erkenning en door rechterlijk vonnis. De erkenning kan geschieden door den vader, en wanneer deze gestorven of bij voortduring buiten staat is om te oordeelen, door den grootvader van vaderszijde, art. 303. Voor zoover mij bekend, is alleen in Zwitserland de bevoegdheid tot erkennen ook aan den grootvader gegeven. Het nut van die uitbreiding der bevoegdheid tot erkennen, uit den aard eene uiterst persoonlijke handeling, komt mij zeer twijfel-

achtig voor. De verhouding tusschen vader en kind toch kan behalve door erkenning nog door rechterlijk vonnis worden geconstateerd, en wanneer de vader dus niet vrijwillig erkend heeft, zal die constateering bij vonnis, in de gevallen waarin deze mogelijk is, die verklaring kunnen vervangen. Wel is waar is daarmee niet in alle gevallen voorzien, maar dat bezwaar komt mij minder ernstig voor, dan de bevoegdheid tot erkennen te geven aan een ander dan den vader.

Erkenning. De erkenning moet geschieden in eene authentieke acte of in een testament en moet aan den ambtenaar van den burgerlijken stand van de „Heimat" van den erkenner medegedeeld worden. Het Zwitsersche recht, bestemd voor een groot geheel van vrij zelfstandige kantons, legt bij de verschillende bepalingen op „Heimat" en „Heimatangehörigkeit" veel nadruk. Ik zal mij, daar voor hetgeen ik te behandelen heb dit punt van weinig belang is, hiermede niet bezig houden. Ik wil alleen hier opmerken, dat het ongetwijfeld veel logischer geweest ware, wanneer van de erkenning mededeeling gedaan zou moeten worden ook aan den burgerlijken stand van de „Heimat" van den erkende.

Verzet tegen de erkenning. Voor de erkenning wordt noch van het kind, noch van de moeder, toestemming gevorderd. Daar staat tegenover, dat zoowel moeder als kind en zelfs de nakomelingen van het kind, binnen drie maanden nadat zij van de erkenning kennis gekregen hebben, zich bij den bevoegden ambtenaar van den burgerlijken stand tegen die erkenning mogen verzetten, op grond dat de erkenner niet de vader of de grootvader is, of dat de erkenning nadeelig voor

het kind zou zijn. Deze eerste reden is alleszins begrijpelijk, de tweede minder. Vergeefs toch zoek ik een grond, die de erkenning door den *werkelijken* vader of grootvader gedaan, betwistbaar zou maken in het belang van het kind.

De ambtenaar van den burgerlijken stand moet den erkenner of zijnen erfgenamen de tegenspraak mededeelen, waarna binnen drie maanden voor den bevoegden rechter eene procedure aanhangig gemaakt kan worden om afwijzing van de tegenspraak te verkrijgen, art. 305. Behalve door de moeder en het kind, kan tegen de erkenning nog worden opgekomen door de „zuständige Behörde des Heimatkantons" van den vader en door iedereen die er belang bij heeft, maar alleen op grond daarvan, dat de erkenner niet de vader of de grootvader is, of dat de erkenning verboden is, en wel binnen drie maanden nadat de erkenning hun ter oore is gekomen, art. 306. Niet geschieden mag n.l. de erkenning van een in overspel of bloedschande verwekt kind. Wanneer in strijd met art. 304 zoo'n erkenning toch heeft plaats gehad, heeft deze geenerlei effect.

Terwijl het voldoende is, dat moeder of kind hunne bezwaren aan den ambtenaar van den burgerlijken stand kenbaar maken, waarna de erkenner de zaak voor den rechter brengt, moeten de andere belanghebbenden of de „Behörde" van het „Heimatkanton" zelf de zaak bij den rechter aanhangig maken. Onopgelost is de kwestie of degeen, die erkende, als belanghebbende tegen de erkenning op mag komen. Belang bij de erkenning heeft hij voorzeker, maar evenzeer is hij partij, en de verklarende kantteekening bij het betreffende artikel 316 spreekt uitdrukkelijk van „Anfechtung durch *Dritte*".

Leeftijdsvereischten voor den erkenner, leeftijdsverschil

tusschen erkenner en erkende eischt de wet niet. Evenmin geeft zij bepalingen omtrent de mogelijkheid der erkenning vóór de geboorte en na het overlijden van het kind. Bij dit zwijgen der wet neemt men aan, dat ieder die geacht wordt compos mentis te zijn, eene rechtsgeldige erkenning kan doen, en dat deze ook vóór de geboorte en na het overlijden van het kind kan geschieden.

Het rechterlijke vonnis, dat het „auszereheliche Kindesverhältnis" vaststelt, wordt gewezen naar aanleiding van een „Vaterschaftsklage". Met het woord „Vaterschaftsklage," worden in het Zwitsersche recht twee zeer verschillende vorderingen bedoeld: de alimentatievordering en de statusvordering. Dat leert art. 309: „Die Vaterschaftsklage geht auf Vermögensleistungen des Vaters an (die Mutter und) das Kind und auszerdem „wenn die besondern gesetzlichen Vorauszetzungen vorhanden sind auf Zusprechung des Kindes mit Standesfolge". Onder „die Zusprechung mit Standesfolge" wordt dan verstaan de statusvordering. Deze vordering kan worden ingesteld, wanneer de beweerde vader beloofd had de moeder te huwen, of zich door de gemeenschap met haar aan een misdrijf jegens haar heeft schuldig gemaakt, of het hem tegenover haar toekomende gezag heeft misbruikt. De instelling van deze vordering is evenwel verboden, wanneer de gedaagde op het tijdstip der conceptie gehuwd was, art. 323. Verboden is hiermede dus de instelling van eene vordering, niet zoozeer waardoor de overspelige geboorte aan het licht zou komen, als wel waardoor familierechtelijke gevolgen uit eene overspelige geboorte zouden ontstaan.

Wat zijn huwelijksbeloften? Het kan niet de bedoeling van den wetgever geweest zijn, de huwelijksbeloften van art. 323 gelijk te stellen met die van art. 90, en dus te

eischen de vervulling van al de voorwaarden, die art. 90 stelt voor een „rechtsgültiges Eheversprechen". Als huwelijksbelofte zal voor art. 323 moeten gelden, de verklaring van een jongen man een meisje te willen huwen, ook al is hij minderjarig en al heeft hij daartoe niet de vereischte toestemming van ouder of voogd verkregen. Eveneens is het de vraag of die huwelijksbeloften gedaan moeten zijn vóór de gemeenschap plaats had. Te dien aanzien bestaat er een klein verschil tusschen den Franschen en den Duitschen tekst. De eerste bevat de woorden: „*avait* promis le mariage", de tweede „die Ehe versprochen *hat*." De Fransche tekst schijnt dus eene belofte aan de gemeenschap voorafgaande te vorderen. Evenwel wijst de geschiedenis van het artikel waarin de woorden „vor der Beiwohnung" geschrapt zijn uit, dat men het vereischte van voorafgaande belofte niet heeft willen stellen.

Zonder eenige nadere uitwerking noemt art. 323: „wanneer de beklaagde zich jegens haar aan een misdrijf heeft schuldig gemaakt," terwijl elke omschrijving van wat men onder misdrijf verstaan moet, ontbreekt. Het meest waarschijnlijk is, dat bedoeld zijn: „verleiding, schaking en geweldpleging", misdrijven, die vóór de invoering van het Schweizerisches Zivilgesetzbuch ook dáár, waar in Zwitserland het onderzoek naar het vaderschap in het algemeen verboden was, het instellen van de vordering mogelijk maakten.

Wanneer het vaderschap eenmaal hetzij door erkenning hetzij door vonnis is vastgesteld, onstaat er eene familieverhouding tusschen vader en kind. Het kind draagt den naam des vaders, verkrijgt zijne „Heimatangehörigkeit", en heeft ook tegenover den vader en diens familie de rechten en plichten van een natuurlijk kind. De vader moet voor zijn kind zorgen als voor een wettig; tusschen

het kind en den vader met diens familie bestaat eene wederkeerige alimentatieverplichting, het kind kan onder de ouderlijke macht van den vader gesteld worden, art. 325.

Ouderlijke macht over natuurlijke kinderen. Slechts een van beide ouders, niet beide te zamen, kunnen de ouderlijke macht uitoefenen. Ook kan het kind ondanks het, feit dat het met beide ouders in eene familieverhouding staat, onder voogdij geplaatst worden. Wordt het kind onder de ouderlijke macht van den vader gesteld, dan heeft de moeder het recht op een persoonlijk verkeer met het kind. Hetzij op verzoek van de moeder, hetzij zelfstandig, heeft de voogdijrechter de bevoegdheid om de kinderen tot een bepaalden leeftijd aan de ouderlijke macht van de moeder, en later aan die van den vader te onderwerpen, art. 326.

Wanneer de vader of de moeder met de ouderlijke macht worden bekleed, omvat deze niet alles wat zij normaal genomen omvatten moet. Immers art. 327 zegt uitdrukkelijk: „Stellt die Vormundschaftsbehörde das Kind unter die elterliche Gewalt des Vaters oder der Mutter, so bestimmt sie zugleich, welche Rechte denselben am Kindesvermögen zustehen". Hieruit volgt, dat het beheer van het vermogen en het vruchtgenot daarvan volgens de Zwitsersche wet niet inhaerent zijn aan de ouderlijke macht over natuurlijke kinderen. Wijst dit er niet op dat de naam ouderlijke macht hier gegeven is aan een instituut, dat in wezen iets anders is en dezen dus niet verdient?

Erfrecht. Staat wat het erfrecht betreft, het natuurlijke kind ten opzichte van de moeder met het wet-

tige gelijk, ten opzichte van den vader is dit niet het geval, art. 461. Wanneer een natuurlijk kind als erfgenaam met wettige nakomelingen van den erflater de nalatenschap te deelen heeft, dan krijgt dit kind of zijn nakomelingschap slechts de helft van hetgeen een wettig kind of diens nakomelingen zouden krijgen. Hoe moet dit deel berekend worden? De woorden der wet „nur halb soviel als einem ehelichen Kinde oder seinen Nachkommen zufällt", zoowel als de woorden door HUBER, den geestelijken vader der wet, bij de behandeling geuit: „wenn der Uneheliche in der Beerbung gegenüber der väterlichen Verwantschaft konkuriere mit Ehelichen der gleichen Nähe, so solle er nur mit einer Hand erben wo der Eheliche mit zwei Händen zugreife" wijzen er op, dat het natuurlijke kind de helft moet verkrijgen van hetgeen het wettig kind verkrijgt. Eene zuivere verdeeling wordt dus bereikt door het wettige kind voor twee, het natuurlijke voor één te tellen.

Wanneer het natuurlijke kind niet met nakomelingen van den erflater tot diens erfenis geroepen wordt, is het erfrecht ten zijnen opzichte gelijk aan dat van wettige kinderen.

Alimentatievordering.

Naast de „Vaterschaftsklage" in den vorm van statusvordering, neemt de „alimentatievordering" eene zeer groote plaats in. Tot het instellen van die vordering is in de eerste plaats de moeder, in de tweede plaats het kind bevoegd, art. 307. Wanneer de moeder de vordering niet instelt, zal de vertegenwoordiger, gewoonlijk de fungeerende curator, het namens het kind doen. De vordering is gericht tegen den vader of zijne erfgenamen en mag zoowel vóór als na de geboorte van het kind aanhangig gemaakt worden, mits in elk geval

binnen één jaar na de geboorte van het kind, art. 308. Op dezen regel wordt in art. 316 eene uitzondering toegelaten. Daar heet het: „War die Mutter zur Zeit der Empfängnis verheiratet, so kann eine Vaterschaftsklage nur erhoben werden, nachdem das Kind durch den Richter für unehelich erklärt worden ist". Men zou geneigd zijn te meenen, dat deze bepaling overbodig is. Immers zoolang het kind niet „für unehelich erklärt ist", is het niet onwettig en dus de instelling van de vordering onmogelijk. Meer bijzonder ligt de waarde van art. 316 dan ook in het tweede lid: „In diesem Falle beginnt die Klagefrist erst mit dem Tage, an dem das Kind für unehelich erklärt worden ist". Dit voorschrift verzekert een overspelig kind, dat anders het recht op het instellen van de vordering door tijdsverloop verloren zou hebben, dat recht door den termijn van een jaar na de geboorte, te verlengen tot een jaar na de onwettigverklaring.

De vordering wordt ingesteld tegen den vader of zijne erfgenamen, art. 307. Vader wordt vermoed te zijn degeen die „nachweisbar in der Zeit vom 300sten bis zum 180sten Tage vor der Geburt des Kindes der Mutter beigewohnt hat", art. 314. Dit vermoeden vervalt, zoodra feiten bewezen worden, die ernstigen twijfel aan het vaderschap van den gedaagde rechtvaardigen, art. 314. De wet beperkt den gedaagde niet in de middelen, waardoor hij dien ernstigen twijfel aan zijn vaderschap moet doen ontstaan. Eén speciaal verweermiddel doet zij hem evenwel met zooveel woorden aan de hand. Wanneer de moeder gedurende de periode der conceptie een ontuchtigen levenswandel geleid heeft, moet de vordering afgewezen worden, art. 315. Dat dit verweermiddel afzonderlijk genoemd wordt, vindt hierin zijn grond, dat het, om in een gangbaren Hollandschen term te spreken, wordt beschouwd als een

grond van niet, ontvankelijkheid, hetwelk, gegrond bevonden, een onderzoek op de hoofdzaak onnoodig maakt. De moeder moet een levenswandel geleid hebben, die ontuchtig is, in strijd met de eischen der sexueele moraal en de rechter moet in ieder bepaald geval beslissen, of de omstandigheden van dien aard zijn, dat hij het bestaan van dien levenswandel mag aannemen.

Wanneer de vordering gegrond is, moet de rechter het kind een som tot onderhoud toestaan. Deze moet in overeenstemming zijn met de levensomstandigheden van den vader en van de moeder en in elk geval bestaan in eene behoorlijke bijdrage in de kosten van onderhoud en opvoeding van het kind. Dat geld moet bij door den rechter vast te stellen termijnen vooruit betaald worden, tot dat het kind zijn 18e levensjaar heeft voleindigd. De mogelijkheid bestaat, dat de moeder zonder procedure, langs minnelijken weg, met den vader tot eene schikking komt omtrent het door hem te betalen bedrag of zelfs dat zij van zijne bijdragen afstand doet. Door dergelijke maatregelen, die de belangen van het kind kunnen schaden, gaat evenwel het recht van het kind om de vordering in te stellen niet te loor, art. 319.

De som, door den rechter vastgesteld, is niet onveranderlijk; beide partijen kunnen n.l. bij merkelijke wijziging der omstandigheden verzoeken, dat het bedrag op nieuw bepaald worde en zelfs, dat met het oogenblik waarop het kind een met zijne positie overeenkomend zelfstandig inkomen heeft verkregen, niet meer betaald behoeft te worden, art. 320.

Wanneer het kind overleden is, kan de moeder nog slechts vorderen de bedragen tot onderhoud, die reeds opeischbaar waren bij zijn dood. Zij kan de statusvordering dan niet meer instellen.

Procedure. Wat de procedure in „Vaterschaftsklagen" betreft, die wordt in overeenstemming met de bepalingen van het Schweizerisches Zivilgesetzbuch geregeld door het procesrecht der verschillende kantons. Deze mogen evenwel geen strengere bewijsregelen stellen dan die in het gewone procesrecht gelden, art. 310. Deze bepaling wil er voor waken, dat niet in sommige kantons door overdreven strenge bewijsregelen de geheele regeling, zooals het wetboek die gebracht heeft, illusoir gemaakt zou worden. De vordering moet ingesteld worden bij den rechter van de Zwitsersche woonplaats van de eischende partij, ten tijde van de geboorte, of van die van den gedaagde ten tijde van het instellen der vordering, art. 312. De vordering tegen een in het buitenland verblijfhoudenden Zwitser kan, wanneer moeder en kind eveneens in het buitenland wonen, worden ingesteld bij den rechter van het „Heimatort" van den vermeenden vader, art. 313. Door zoo in kleinigheden de competentie van den rechter voor de „Vaterschaftsklagen" te regelen, heeft de wetgever getracht de toepassing van de betreffende bepalingen zoo ruim mogelijk te verzekeren.

Verplichting van den vader tegenover de moeder. Behalve tot bijdragen in onderhoud en opvoeding van zijn kind, moet de vader ook veroordeeld worden tot vergoeding van kosten aan de moeder. De moeder kan die vergoeding vorderen ook wanneer het kind door den vader erkend is, wanneer het dood is geboren, of vóór de uitspraak gestorven, art. 309. Vergoed moeten worden de kosten der bevalling en van haar onderhoud gedurende ten minste vier weken vóór en na de geboorte van het kind en andere tengevolge van de bevalling en de zwangerschap noodig geworden uitgaven, art. 317.

In de gevallen waarin het kind den vader met „Standesfolge zugesprochen" kan worden, of wanneer de moeder ten tijde der gemeenschap minderjarig was, kan de rechter den man tot eene schadeloosstelling aan haar veroordeelen, art. 318.

Deze vergoeding kan na den dood van de moeder door hare erfgenamen gevraagd worden; zelfs zijn deze gerechtigd hare begrafeniskosten terug te eischen, wanneer zij tengevolge van de bevalling gestorven is. Bevindt de moeder zich in nood en weet zij den rechter het vaderschap geloofwaardig te maken, dan kan deze den vader gelasten, ook wanneer niet bewezen is dat anders voor de vervulling van de verplichting gevaar zou bestaan, om voor de vermoedelijke onkosten van de verlossing en het onderhoud van het kind gedurende de eerste drie maanden na de geboorte zekerheid te stellen, voordat een vonnis in die zaak gewezen is, art. 321.

De rechten, die moeder en kind tegenover den vader hebben, gaan over tegen zijne erfgenamen. Deze behoeven evenwel aan het kind niet meer te vergoeden, dan hetgeen waarop het, wanneer het erkend was, als erfgenaam aanspraak zou hebben kunnen maken, art. 321.

Wettiging. Wanneer de ouders van een natuurlijk kind met elkaar een huwelijk aangaan wordt dat kind van rechtswege wettig, art. 258. Zij zijn verplicht bij of dadelijk na de voltrekking van het huwelijk de gemeenschappelijke kinderen bij den burgerlijken stand van hun woonplaats of van de plaats waar hun huwelijk voltrokken wordt, aan te geven, zonder dat evenwel verzuim hiervan op de wettigheid der kinderen van invloed is, art. 259. Naast deze wijze van wettiging komt ook voor de legitimatie door rechterlijke tusschen-

komst. Wanneer n.l. de ouders van een natuurlijk kind beloofd hebben elkaar te huwen, en het huwelijk onmogelijk is geworden, doordat een hunner overlijdt of een der eigenschappen, noodig voor het aangaan van een huwelijk verliest, moet de rechter op verzoek van den anderen ouder of van het kind de wettigheid uitspreken. Is het kind meerderjarig dan kan het verzoek door den anderen ouder slechts met zijne toestemming ingesteld worden. Na het overlijden van het kind kan de verklaring van wettigheid door zijne nakomelingen gevorderd worden, art. 260.

Het huwelijksbeletsel moet ontstaan zijn na de verloving; bestond het reeds op het oogenblik der verloving dan was deze nietig, en kan op de huwelijksbeloften geen beroep gedaan worden om de wettigverklaring te verkrijgen. Wanneer de andere ouder later gehuwd is, staat dat huwelijk, zelfs wanneer daaruit kinderen geboren zijn, aan de „Ehelicherklärung" niet in den weg. Die gehuwd zijnde ouder heeft voor het vragen van de wettigheid de toestemming van zijn echtgenoot niet noodig.

Door de „Ehelicherklärung" worden de natuurlijke kinderen en hunne wettige nakomelingen in hunne verhouding tot den vader en de moeder met hunne verwanten gelijkgesteld met wettige kinderen. Van de „Ehelicherklärung" moet aan den burgerlijken stand van de geboorteplaats van het kind en van het „Heimatort" van den vader en de moeder mededeeling worden gedaan, art. 263.

De familieleden der ouders, die tot de erfenis gerechtigd zouden zijn, en de daartoe aangewezen „Behörde" in het „Heimatkanton" van den vader, kunnen binnen drie maanden, nadat de wettiging hun ter oore

is gekomen, hunne bezwaren tegen die wettiging bij den rechter van de woonplaats der ouders of bij den rechter, die de wettiging verleend heeft inbrengen, op grond daarvan, dat het kind niet zou afstammen van degenen, die zich als ouders voorgedaan hebben, art. 262.

HOOFDSTUK V.

NEDERLAND.

De rechtspositie van de natuurlijke kinderen naar Nederlandsch recht is geregeld in het Burgerlijk Wetboek. Deze regeling, dateerende van 1838, is grootendeels eene navolging van hetgeen de Code Civil omtrent de natuurlijke kinderen bepaalde. Wanneer de toestand thans hier en in Frankrijk in vele opzichten verschillend is, dan ligt dit aan de wijzigingen, die dit onderwerp in de laatste jaren in die beide landen ondergaan heeft en die op geheel verschillende systemen berustten.

Wie zijn natuurlijke kinderen?

Het Burgerlijk Wetboek dan geeft nòch eene omschrijving van het begrip natuurlijk kind, nòch eene opsomming van de natuurlijke kinderen. Wel zegt art. 305, dat het kind, hetwelk staande huwelijk is geboren of verwekt, den man tot vader heeft en derhalve wettig is. Onwettig is dus het kind, hetwelk niet gedurende het huwelijk zijner moeder is geboren of verwekt. Twijfel bestaat omtrent de wettigheid van een kind, geboren uit een nietig verklaard huwelijk, wanneer beide ouders te kwader trouw waren. Natuurlijke kinderen zijn, naar men uit art. 305 a contrario kan afleiden:

1°. kinderen geboren uit eene ongehuwde moeder;

2°. kinderen geboren uit eene gehuwde moeder, wier wettigheid in de door de wet geoorloofde gevallen, artt.

306, 307, 309, door den man der moeder is ontkend;

3e. kinderen geboren driehonderd dagen na de ontbinding van het huwelijk hunner moeder.

Het natuurlijke kind staat buiten elk familieverband met zijn vader of moeder en hunne verwanten. Dat familieverband kan evenwel — maar alleen tot den vader of de moeder — ontstaan, hetzij door eene vrijwillig afgelegde verklaring van den vader of de moeder — de erkenning — hetzij door een rechterlijk vonnis, — de z.g.n. gedwongen erkenning, — tegenover de moeder in alle, tegenover den vader slechts in enkele gevallen mogelijk.

Erkenning. Door de erkenning nu, de in den door de wet vereischten vorm afgelegde verklaring van een persoon, dat hij of zij is de vader of moeder van een buiten huwelijk geboren kind, ontstaan tusschen dengeen die erkent en dengeen die erkend wordt, door de wet geregelde, z.g.n. burgerlijke betrekkingen, art. 335.

De moeder is op elken leeftijd bevoegd haar natuurlijk kind te erkennen. De vader mag, zelfs wanneer hij minderjarig is, zonder medewerking van ouder of voogd een kind erkennen, mits hij den ouderdom van 19 jaar bereikt hebbe, en de erkenning zal dan van waarde zijn, als zij niet het gevolg was van dwang, dwaling, bedrog of verleiding, art. 337. Met het stellen van den 19-jarigen leeftijd als vereischte voor de erkenning heeft de wetgever — de stukken wijzen het uit — bedoeld, den minderjarigen jongen man, terwille van zijn jeugd, een bijzondere bescherming te verleenen. Deze leeftijdsgrens, hoe goed ook bedoeld, kan evenwel aanleiding tot groote moeilijkheden geven. Immers een jonge man, die den leeftijd van 18 jaren bereikt heeft, is bevoegd een huwelijk aan te gaan. De mogelijkheid, dat deze

jonge man reeds buiten echt vader van een kind was, is niet uitgesloten. Het uitdrukkelijk verbod van art. 337 belet evenwel de erkenning van dat kind en dus de wettiging bij de huwelijksvoltrekking.

In overeenstemming met de bepaling, dat een minderjarige mag erkennen zonder toestemming van ouder of voogd, neemt men aan, dat de gehuwde vrouw tot erkennen bevoegd is, ook zonder bijstand van haar man of rechterlijke machtiging.

De erkenning is eene formeele handeling [1]). Zij kan geschieden bij alle authentieke acten, wanneer zulks niet reeds bij de acte van geboorte of ter gelegenheid van het aangaan des huwelijks geschied is, en eveneens door eene acte speciaal door den ambtenaar van den burgerlijken stand daartoe opgemaakt en in de registers ingeschreven, art. 336. Verschillende ambtenaren zijn bevoegd authentieke acten te verlijden, daaronder ook de ambtenaren van den burgerlijken stand. Wanneer de erkenning werkelijk bij alle authentieke acten zou kunnen plaats hebben, zou het in het bijzonder opnoemen van de verschillende acten van den burgerlijken stand volkomen overbodig geweest zijn. Men neemt dan ook aan, dat in art. 336 onder authentieke acten verstaan moeten worden „notarieele" en wel op de volgende gronden. Art. 1 van de wet op het Notarisambt wijst de notarissen aan als ambtenaren, uitsluitend bevoegd om authentieke acten te verlijden, wegens alle handelingen, overeenkomsten en beschikkingen, waarvan de wet gebiedt, dat

---

[1]) Over het rechtskarakter der erkenning bestaat veel meeningsverschil. Het zou mij te ver voeren dit hier uitvoerig te behandelen en ik volsta met eene verwijzing naar de voornaamste schrijvers: HAMAKER, Verspreide Geschriften I pg. 67; Grünebaum, W. v. Pr. N. R. nos. 2245 en 2246.

bij authentiek geschrift blijken zal, voorzoover dat verlijden niet aan andere ambtenaren is opgedragen. Nu noemt art. 336 wel met name ambtenaren van den burgerlijken stand, niet andere ambtenaren, zoodat alleen de notarissen overblijven.

De wet stelt niet het vereischte, dat de authentieke acte, waarin een kind wordt erkend, uitsluitend tot dit doel wordt opgemaakt. Erkenning in een openbaar testament is dus mogelijk, niet in een geheim of een olographisch, want nòch de acte van superscriptie nòch de acte van bewaargeving, hoewel beide authentiek, maken het testament zelf tot een authentiek stuk. Wel kan de erkenning plaats hebben in een stuk, dat, hoewel als testament nietig, aan de vereischten van eene authentieke acte voldoet. Alleen van de erkenning gedaan voor den ambtenaar van den burgerlijken stand, gelast de wet de inschrijving in de de registers en de aanteekening op de geboorteakte van het kind, art. 336 2de lid. Slechts deze erkenning is dus altijd openbaar. Het wil mij voorkomen, dat, waar de erkenning betreft den staat van een persoon, deze openbaarheid een eerste vereischte is, en het dus zeer wenschelijk is, dat alleen erkenning bij acte van den burgerlijken stand toegestaan zij. Met eene wetswijziging in dezen zin zou tegelijkertijd de noodige eenheid verkregen zijn en een einde gemaakt worden aan het heerschende meeningsverschil, waartoe de testamentaire erkenning aanleiding heeft gegeven [1]).

Vader en moeder kunnen onafhankelijk van elkander hun natuurlijk kind erkennen. Geene erkenning van een natuurlijk kind door den vader zal evenwel gedurende het leven van de moeder worden aangenomen, wanneer

[1]) Zie Opzoomer, 2de deel, 3de druk, bewerkt door Grünebaum, pag. 248 noot 3.

zij niet in die erkenning heeft toegestemd. Wanneer een natuurlijk kind, na het overlijden van de moeder, erkend is, heeft die erkenning slechts betrekking tot den vader, art. 339. De reden van bestaan van het eerste lid van artikel 339 is te vinden in eene opmerking, gemaakt bij de behandeling van het artikel in de Kamer. Men wilde n.l. niet, dat de eerste de beste man, door een kind te erkennen, zou kunnen te kennen geven, dat hij tot de moeder van dat kind in ongeoorloofde betrekking had gestaan. Eene preventieve bescherming voor de vrouw dus. Het is echter de vraag, of met dit artikel bereikt is, wat men er mede bereiken wilde. Het schept de mogelijkheid, dat de moeder door hare toestemming te weigeren den werkelijken vader belet zijn kind te erkennen, terwijl toch aan den man, die eene vrouw zou willen compromitteeren, nog wel anderen wegen open staan om zijn vaderschap openlijk te verkondigen.

De moeder moet toestemmen in de erkenning door den vader te doen. Zoolang de moeder zelf niet erkend heeft, heeft het kind rechtens geen moeder, ontbreekt dus de persoon om de toestemming te verleenen, en kan de vader niet erkennen. Hieruit volgt, dat de erkenning door de moeder aan die door den vader moet vooraf gaan. Wanneer de vader het kind bij de geboorteacte zou willen erkennen — iets wat zeer zelden voorkomt — moet de moeder het reeds vóór de geboorte (art. 3 B. W.) erkend hebben, hetzij dit doen bij de geboorteacte, tenzij aangenomen zou moeten worden, dat in de toestemming de erkenning opgesloten ligt. Dan zou evenwel die toestemming gegeven moeten worden in eene authentieke acte, immers anders zou er gehandeld worden in strijd met art. 336, dat zoodanige acte eischt. Het ligt voor de hand, dat de notaris, geroepen om eene

acte van toestemming te verlijden, wel den raad zal geven, liever eene erkenningsacte op te maken. In ieder geval, de bepaling, zoo als die nu luidt, geeft in de practijk tot moeilijkheden aanleiding. Nu is ook wel beweerd, dat in art. 339 B. W. niet bedoeld is de moeder, die erkend heeft, maar de moeder zonder meer, de vrouw uit wie het kind geboren is. Wanneer men deze opvatting huldigt, verliest evenwel het artikel juist de waarde, die de wetgever er aan heeft willen geven.

Het tweede lid van art. 339 is eigenlijk overbodig. De erkenning toch brengt slechts familierechtelijke gevolgen te weeg tusschen dengeen, die erkend wordt en dengeen, die erkent. Beteekenis zou de bepaling alleen hebben, wanneer men hier, gelijk in Frankrijk gedaan is, er a contrario uit zou willen afleiden, dat de erkenning, gedurende het leven der moeder en met hare toestemming geschied, wel te haren opzichte gevolgen heeft. Evenwel zou deze uitlegging in strijd komen met het eerste lid van art. 339, dat in Frankrijk niet bestaat.

De erkenning van kinderen in overspel of bloedschande verwekt is naar ons recht verboden, art. 338. Deze kinderen nemen onder de natuurlijke kinderen eene geheel bijzondere positie in, waarover naar aanleiding van het erfrecht meer uitvoerig gehandeld zal worden. De vermelding hier is noodig in verband met art. 340, dat zegt: „De erkenning, staande huwelijk, door een der echtgenooten gedaan, ten voordeele van een natuurlijk kind, hetwelk hij, vóór zijn huwelijk, bij eenen anderen persoon dan zijn echtgenoot verwekt heeft, kan noch aan dien echtgenoot, noch ook aan de kinderen uit dat huwelijk geboren, schade toebrengen. Niettemin zal die erkenning hare gevolgen hebben, na de ontbinding van dat huwelijk, wanneer daaruit geene afkomelingen overblijven". Dit

artikel betreft dus kinderen, erkend door een gehuwd persoon, doch vóór zijn huwelijk verwekt. Immers, waren zij gedurende zijn huwelijk bij een ander dan zijn echtgenoot verwekt, dan zouden zij als overspelig niet erkend mogen worden. Die erkenning, gedurende het huwelijk geschied, is geldig; zij heeft familie- en vermogensrechtelijke gevolgen, mag alleen de echtgenoot en de uit het huwelijk geboren kinderen niet benadeelen. *Die* gevolgen der erkenning, die echtgenoot en kinderen niet schaden, treden wel in. Afgezien van de moeilijkheid om te schiften tusschen gevolgen, die wel en die niet benadeelen, is de redactie van het artikel ook overigens niet gelukkig te noemen. De woorden spreken zich zelf tegen. Er wordt gesproken van een der echtgenooten en een ander dan zijn echtgenoot, dus zoowel van den man als van de vrouw, terwijl daarna het woord „verwekt" gebruikt wordt, wat toch moeilijk anders dan op den man betrekking kan hebben. Wanneer aan dat woord „verwekt" alle waarde gehecht werd, zou art. 340 eene ongemotiveerde bevoordeeling inhouden voor de kinderen door de gehuwde vrouw erkend. Ik meen dan ook dat, in verband met den Franschen tekst van art. 337 C. C., de bepaling op man en vrouw toepasselijk is, en „verwekt" slechts als eene ongelukkige vertaling beschouwd moet worden.

Dat de erkenning kan geschieden van een nog ongeboren doch reeds verwekt kind, is volgens art 3 B. W. niet aan eenigen twijfel onderhevig. Eveneens wordt aangenomen, dat erkenning mogelijk is van een reeds overleden kind, dat nakomelingen heeft nagelaten, en wel in verband met art. 334 hetwelk wettiging toestaat van een kind, overleden met achterlating van nakomelingen. Het is de vraag, of erkenning mogelijk is van een

kind, overleden zonder nakomelingen na te laten. Men zou, bij het zwijgen der wet, geneigd zijn deze vraag ontkennend te beantwoorden. Immers degeen, die door de erkenning gebaat wordt, het kind of degenen die zijne persoonlijkheid voortzetten, ontbreken. Er is evenwel een groot practisch motief, om die erkenning wel toe te laten. De regeling der positie van de natuurlijke kinderen toch munt voor den leek niet uit door duidelijkheid; het is dus mogelijk, dat een ouder, die uit onwetendheid gedurende het leven van zijn kind heeft nagelaten dit te erkennen, nu na het overlijden van diens nalatenschap beroofd wordt. In dat geval zou de toelating van de erkenning, ook zonder dat het kind nakomelingen heeft nagelaten, niet meer dan rechtvaardig zijn.

Gedwongen erkenning. Behalve door de vrijwillige erkenning kan de verhouding tusschen ouder en natuurlijk kind ontstaan door de z.g.n. gedwongen erkenning. Deze gedwongen erkenning geschiedt bij een rechterlijk vonnis, gewezen naar aanleiding van eene vordering tot inroeping van staat op grond van beweerd vaderschap of beweerd moederschap.

Het instellen van de rechtsvordering tot inroeping van staat op grond van beweerd vaderschap is in beginsel verboden. Dit verbod luidt algemeen, zoomin ten voordeele van het kind door het kind zelf, als ten zijnen nadeele door anderen mag de vordering ingesteld worden. Op dit verbod geeft art. 342 echter éene uitzondering. In geval n.l. van eenig misdrijf bij de artt. 242, 245, 249 of 281 van het Wetboek van Strafrecht voorzien (verkrachting, gemeenschap buiten echt met eene vrouw van wie men weet, dat zij in een staat van bewusteloosheid of onmacht verkeert, gemeenschap met

eene nog niet 16-jarige, ontucht gepleegd door personen met aan hun zorg toevertrouwde minderjarigen, schaking) en wanneer het tijdstip waarop het misdrijf begaan is, overeenstemt met dat der zwangerschap, *kan* de schuldige op daartoe gedane vordering door belanghebbende partijen verklaard worden de vader van het kind te zijn. De formuleering van dit artikel is zeer onnauwkeurig. Sprekende van overeenstemming met het tijdstip der *zwangerschap*, bedoelt het te verklaren, wanneer het tijdstip van het misdrijf overeenstemt met dat der *conceptie*, gelijk art. 340 C.C. dan ook veel juister zegt: „lorsque l'époque de cet enlèvement se rapportera à celle de la conception."

Bewijsvoorschriften ontbreken hier geheel. Art. 1955 B. W. zal evenwel van toepassing zijn; „een arrest of vonnis in kracht van gewijsde gegaan, waarbij iemand wegens eenig feit tot straf is verwezen, zal in een burgerlijk geschil als een bewijs van dat feit worden aangenomen, behoudens tegenbewijs," al is dit niet de eenige wijze, waarop het bewijs geleverd kan worden. Als voorwaarde voor de toewijzing van de vordering geldt natuurlijk, dat het kind door het vonnis niet tot overspelig of bloedschennig worde verklaard.

De rechtsvordering tot inroeping van staat op grond van beweerd moederschap is toegelaten. Bewezen moet dan worden, dat de vrouw bevallen is, en de identiteit van het kind, waarvan zij bevallen is met dat, waarop de vordering betrekking heeft. Het bewijs in deze procedure is niet aan een bepaald middel gebonden, tegenbewijs is door alle middelen toegelaten en alleen de beslissende eed is uitgesloten.

Als bewijsmiddel voor de bevalling der vrouw zal de geboorteacte van het kind niet kunnen gelden. Deze toch

bewijst wel volgens art. 316 de afstamming van wettige kinderen maar niet van onwettige en evenmin de bevalling der vrouw. Zij bewijst slechts de geboorte van het kind. Om dus de bevalling te bewijzen zal de eischer tot getuigenbewijs of andere bewijsmiddelen zijn toevlucht moeten nemen. Uit de woorden der wet „is het kind verplicht te bewijzen" heeft men willen afleiden, dat alleen het kind bevoegd is de vordering tot inroeping van staat in te stellen. Het komt mij voor, dat dit eene te letterlijke interpretatie zou zijn. Evenals art. 342, 1ste lid, het instellen van de vordering in het algemeen verbiedt, laat art. 343 het instellen der vordering in het algemeen, dus zoowel ten voordeele als ten nadeele van het kind, toe. Hierop wijst ook het 2e lid van art. 342, dat spreekt van „de belanghebbende partijen." Ook vóor de toewijzing van de vordering tot inroeping van staat op grond van beweerd moederschap, is het een vereischte, dat het kind, waarop de vordering betrekking heeft, niet door het vonnis tot overspelig of bloedschennig worde verklaard.

Naam. Wat gevolgen betreft staan de vrijwillige en de gedwongen erkenning geheel gelijk. Als gevolg van de erkenning draagt het kind, naar de gangbare gewoonte, den naam van den ouder, die het erkend heeft; hebben beiden het erkend dan den naam des vaders. Wanneer het kind niet erkend is, draagt het in de practijk den naam der moeder. Sinds de invoering der Kinderwetten, wordt door de ambtenaren van den burgerlijken stand, in overleg met de voogdijraden, zooveel mogelijk getracht de moeders hare buitenechtelijke kinderen te doen erkennen, en veelal met gunstig gevolg. Na verloop van jaren zal dan ook een niet door de

moeder erkend kind vrijwel tot de uitzonderingen gaan behooren.

Voogdij. De voogdijbepalingen omtrent de natuurlijke kinderen dateeren van het jaar 1901. Zij zijn in werking getreden op 1 Dec. 1905, en in 1909 wederom niet onbelangrijk gewijzigd, omdat reeds toen gebleken was, dat de regeling niet voldeed. Volgens die herziene voorschriften nu, staat een natuurlijk erkend kind van rechtswege onder de voogdij van den meerderjarigen vader of de meerderjarige moeder, die het erkend heeft, tenzij een ander gedurende de minderjarigheid van dien vader of moeder of vóór het kind erkend was met de voogdij belast was. Hebben beide ouders het kind erkend, dan wordt de voogdij uitgeoefend door dengene die het eerst erkend heeft; deden beide het tegelijk, dan door den vader, art. 408.

Wanneer het natuurlijke kind niet dadelijk na de geboorte wordt erkend, of de erkennende ouder minderjarig is en de voogdij dus aan hem niet kan worden opgedragen, benoemt de kantonrechter een voogd. Erkent nu later een der ouders of wordt hij na zijne erkenning meerderjarig, dan wordt hij niet van rechtswege voogd, maar kan hij den kantonrechter verzoeken, in plaats van den in functie zijnden voogd met de voogdij te worden belast. Op dit verzoek wordt door den kantonrechter beslist, na verhoor of behoorlijke oproeping van den verzoeker, den voogd en den toezienden voogd, van de echtgenoot van den verzoeker zoo deze gehuwd is, van den anderen ouder, wanneer ook deze het kind heeft erkend en van den voogdijraad. Hij staat het verzoek toe, tenzij er gegronde vrees voor bestaat, dat het kind door den vader of de moeder zal worden verwaarloosd,

art. 408*b*. Die vrees voor verwaarloozing zal gekoesterd kunnen worden naar aanleiding van de levenswijze van den aanvrager. In elk geval staat tegen de beslissing van den kantonrechter hooger beroep open.

De natuurlijke vader of moeder, die de voogdij uitoefent, kan daarvan worden ontheven of er uit worden ontzet. Indien de rechter het in het belang der minderjarigen noodig oordeelt, kunnen zij worden ontzet om de volgende redenen: 1°. wanneer zij een slecht levensgedrag leiden; 2°. wanneer zij in de waarneming hunner voogdij van hunne bevoegdheid misbruik maken of hunne verplichtingen verwaarloozen; 3°. wanneer zij zijn ontzet van eene andere voogdij of toeziende voogdij, krachtens de twee voorgaande nummers of uit de ouderlijke macht krachtens art. 374*a* (tweede lid no. 1 of 2); 4°. wanneer zij onherroepelijk zijn veroordeeld wegens eenig misdrijf omschreven in de titels 13—15, 18—20 van het tweede boek van het Wetboek van Strafrecht, gepleegd tegen een aan hun gezag onderworpen minderjarige; 5° wanneer zij onherroepelijk zijn veroordeeld wegens het opzettelijk deelnemen aan eenig misdrijf met een aan hun gezag onderworpen minderjarige; 6°. wanneer zij onherroepelijk zijn veroordeeld tot eene vrijheidsstraf van twee jaar of langer, art. 437.

Ontheven kunnen zij worden op grond, dat zij ongeschikt of onmachtig zijn hun plicht tot verzorging en opvoeding te vervullen en het belang der kinderen zich niet uit anderen hoofde tegen de ontheffing verzet. De ontheffing kan evenwel nooit plaats hebben, wanneer zij zich ertegen verzetten, art. 440*a*.

De ouder, die de voogdij uitoefent, verliest de voogdij indien hij tot een huwelijk overgaat en niet vooraf aan den kantonrechter de bevestiging in die voogdij ge-

vraagd heeft, art. 408a, natuurlijk tenzij het kind door dat huwelijk zou worden gewettigd. Niet alleen, dat de voogdij verloren gaat, maar de echtgenooten zijn hoofdelijk voor het geheel aansprakelijk voor alle gevolgen van de voogdij, die onbevoegd wordt uitgeoefend. In die door het huwelijk opengevallen voogdij moet voorzien worden en tot voogd kan benoemd worden o.a. diegene, die door niet opvolging van art. 408a de voogdij verloren heeft.

Wanneer de ouder die de voogdij uitoefent, overlijdt, wordt ontzet, onder curateele wordt gesteld, niet wordt bevestigd of herbenoemd, wordt de andere ouder, mits deze erkend heeft en niet van de voogdij is uitgesloten of ontzet, of gehuwd is, van rechtswege voogd, art. 408 3e lid. Is er nu niet eene tegenstrijdigheid tusschen die beide laatste bepalingen? De ouder toch, die nalaat de bevestiging te vragen, verliest de voogdij van rechtswege, de andere ouder verkrijgt haar op dat oogenblik. Nu staan in art. 408 3e lid ook de woorden „of op nieuw tot voogd is benoemd". Daarmede veronderstelt de wet iets onmogelijks, want op het oogenblik, dat de een de voogdij verliest, verkrijgt de ander haar ipso jure; een tusschentijd, waarin die herbenoeming zou moeten of kunnen plaats hebben, bestaat er niet.

Indien de niet uitgesloten of ontzette ouder gehuwd is, verkrijgt hij de voogdij niet van rechtswege, maar kan hij den kantonrechter verzoeken tot voogd te worden benoemd. De kantonrechter zal daartoe overgaan, tenzij het belang van het kind er zich tegen verzet. Op dit verzoek moeten gehoord worden de echtgenoot van den verzoeker, de andere ouder, zoo deze in leven is, en de toeziende voogd, art. 408 4e lid.

Op de moeder-voogdes, die tot een huwelijk overgaat,

is de bepaling van toepassing, dat haar man, tenzij hij van de voogdij is uitgesloten of ontzet, gedurende het huwelijk, zoolang scheiding van tafel en bed of van goederen niet heeft plaats gehad, van rechtswege mede-voogd is en benevens zijne vrouw hoofdelijk aansprakelijk is voor het geheel, wegens alle handelingen na het aangaan van het huwelijk verricht. Deze medevoogdij vervalt, zoodra de man ontzet wordt of de vrouw ophoudt voogdes te zijn, art. 408 4e lid.

Aan den ouder-voogd komt toe de bevoegdheid voor zijn natuurlijk kind een voogd te benoemen, voor het geval bij zijn overlijden de voogdij niet van rechtswege aan den anderen ouder behoort. Deze benoeming heeft alleen dan gevolg als de ouder op het oogenblik van zijn overlijden de voogdij uitoefende, art. 409.

Behalve eenen voogd heeft het natuurlijk kind steeds eenen toezienden voogd, voor wiens benoeming de vader- of moeder-voogd en de door den vader of moeder benoemde voogd zoo spoedig mogelijk moet zorg dragen, bij gebreke waarvan hij van zijn voogdij kan worden ontzet.

De voogdij omvat de zorg voor den persoon en het vermogen van den pupil. De voogd moet dus voor het onderhoud en de opvoeding van den minderjarige zorg dragen overeenkomstig diens vermogen, en hem in alle burgerrechtelijke handelingen vertegenwoordigen, terwijl de pupil aan zijn voogd eerbied en ontzag verschuldigd is. De voogd moet de goederen van zijn pupil als een goed huisvader besturen. Bijzondere voorschriften omtrent de voogdij van natuurlijke kinderen bestaan er overigens niet.

Onderhoudsplicht. Als een ander gevolg van de erkenning ontstaat eene wederkeerige verplichting tot

onderhoud. De wet zegt dit in art. 383 in dezen vorm: „natuurlijke en wettelijk erkende kinderen zijn onderhoud aan hunne ouders verschuldigd. Deze verplichting is wederkeerig." Aangezien natuurlijke niet erkende kinderen in den zin der wet geen ouders hebben, moet men aannemen dat „en" hier geen beteekenis heeft en de bepaling lezen, alsof er stond „natuurlijke, wettelijk erkende" kinderen. Alle overeenkomsten, waarbij zou worden afgeweken van het recht onderhoud te genieten, zijn nietig en van onwaarde. Dat onderhoud wordt geregeld naar evenredigheid van de behoeften van dengeen, die het vordert en van de inkomsten van dengeen, die tot onderhoud verplicht is. Deze wijze van berekening komt in hoofdzaak overeen met die van art. 344 c. (alimentatieplicht van den niet erkend hebbenden vader). Alleen wordt hier geen rekening gehouden met het getal en de hoedanigheid dergenen, wier onderhoud ten laste van den tot onderhoud verplichte komt. Dit is zeer begrijpelijk. Immers bij art. 344c gaat het om eene uitkeering gegrond op volgens rechterlijk vonnis vermoed vaderschap; hier betreft het een erkend kind en is de verhouding dus veel vaster. Wanneer de onderhoudsplichtige bewijst buiten staat te zijn het vereischte geld op te brengen, kan de rechtbank na onderzoek van zaken bevelen, dat hij dengenen, aan wien hij onderhoud verschuldigd is, bij zich in huis zal nemen en daar van het noodige voorzien, art. 381. Ja zelfs, wanneer de vader of moeder aanbiedt om het kind, hetwelk zij onderhoud verschuldigd zijn, bij zich in huis te voeden en te onderhouden, zijn zij daardoor vrijgesteld van hun gehoudenis om aan hunne verplichting op eene andere wijze te voldoen, art. 382. Deze bepalingen dateeren van de invoering van het burgerlijk wetboek en zijn bij de invoering der

kinderwetten zeer ten onrechte niet gewijzigd. De voogd, die van den ouder, om de eene of andere reden niet met de voogdij belast, geld vordert tot onderhoud van zijn pupil, kan door dezen weggezonden worden met het antwoord „geef het kind bij mij, ik zal het wel zelf onderhouden". Tegenover den onwilligen ouder staat de voogd dan geheel machteloos.

Erfrecht. Tengevolge ook van de erkenning bestaat er tusschen ouder en kind eene erfrechtelijke verhouding, een wettelijk erfrecht van minder omvang dan dat tusschen ouders en wettige kinderen en in beginsel zich slechts uitstrekkend tot ouders en kinderen, niet tot hunne familieleden.

Art. 879 B.W. roept tot de erfenis van een overledene zijne wettige en natuurlijke erfgenamen volgens bepaalde regelen. Indien de overledene wettelijk erkende natuurlijke kinderen heeft nagelaten, wordt de nalatenschap mede onder hen verdeeld, art. 909 B.W. Laat de overledene tevens wettige afstammelingen na, dan erven de natuurlijke kinderen een derde gedeelte van hetgeen zij gehad zouden hebben, als zij wettig geweest waren; laat hij geen afstammelingen, maar wel verwanten in de opgaande linie of broeders en zusters (afstammelingen inbegrepen) na, dan de helft van de nalatenschap, en drie vierden van de nalatenschap, wanneer er slechts verwanten in een verderen graad bestaan. Indien de wettige erfgenamen den overledene in ongelijken graad bestaan, bepaalt de naaste de hoegrootheid van het aandeel, hetwelk het natuurlijke kind toekomt, art. 910. Indien de overledene geen bloedverwanten heeft nagelaten in den graad, waarin men erven mag, erven de natuurlijke kinderen de geheele nalatenschap, art. 912. Zij worden

dus tot de erfenis geroepen eerder dan de langstlevende echtgenoot. Het is in verband hiermede, dat ik nog eens terug moet komen op art. 340. De erkenning van het natuurlijke kind gedaan door een gehuwden ouder, mag de echtgenoot van dien ouder niet schaden, en werkt eerst na de ontbinding van dat huwelijk, wanneer er geen kinderen uit overblijven. Wanneer de overledene nu geen verwanten, tot erfopvolging bevoegd, nalaat en dus de natuurlijke kinderen de geheele nalatenschap moeten erven, benadeelen zij in strijd met art. 340 de echtgenoot. De erkenning mag volgens de uitdrukkelijke bepaling van art. 340 dus ook dan geen gevolg hebben, en de langstlevende echtgenoot moet vóór de natuurlijke kinderen tot de erfenis geroepen worden [1]).

In geval een natuurlijk kind vooroverleden is, zijn deszelfs wettige kinderen bevoegd de aan hem toegekende voordeelen te beuren, art. 913.

Tusschen het natuurlijke kind en de bloedverwanten zijner ouders bestaan geene burgerlijke betrekkingen. Rationeel is het dus, dat zij op de nalatenschap dier bloedverwanten geen recht hebben. Op dezen regel maakt de wet evenwel eene uitzondering door te bepalen, dat, wanneer een der bloedverwanten sterft zonder nabestaanden in een graad, dat zij van hem erven mogen, en evenzeer zonder echtgenoot na te laten, het natuurlijk kind met uitsluiting van den staat gerechtigd is de nalatenschap te beuren, art. 920 1ste lid.

De nalatenschap van een natuurlijk erkend kind, zonder nakomelingschap overleden, vervalt aan den vader of de moeder, die het erkend heeft of wanneer beide

[1]) Zie in verband hiermede een vonnis in anderen zin van de Rechtbank te Amsterdam d.d. 2 Mei 1913, Ned. Jurisprudentie bl. 690.

het gedaan hebben, aan ieder hunner voor de helft, art. 917. In geval beide ouders vóór het kind overleden zijn (is één vooroverleden dan verkrijgt de ander de geheele nalatenschap) en het kind geen afstammelingen nalaat, keeren de goederen, welke het uit de nalatenschap dier ouders verkregen heeft en die nog in natura in den boedel aanwezig zijn, tot de wettige afstammelingen van zijn vader of moeder terug, art. 918. Alle overige goederen gaan over tot de natuurlijke broeders of zusters of hunne nakomelingen De tegenstelling, wettige kinderen van den vader of moeder in het eerste lid van art. 918 en „natuurlijke broeders of zusters" in het tweede lid, wijst er op, dat met natuurlijke broeders of zusters bedoeld worden de andere natuurlijke kinderen van den vader of de moeder. Vreemd is ook in art. 918 1ste lid de uitdrukking „terugkeeren"; immers van „terugkeeren", van gaan waar iets reeds geweest is, is geen sprake. De goederen toch, die het natuurlijke kind verkrijgt uit de nalatenschap van zijn vader of moeder, verkrijgt het direct, en niet via de wettige kinderen. De Code Civil gebruikt hier in het correspondeerende artikel 776 dan ook zeer terecht het woord „passent". De mogelijkheid, dat het natuurlijke kind, meer bepaaldelijk ingeval de ouders vooroverleden zijn, een echtgenoot nalaat is niet onder de oogen gezien. Deze toch zou meer recht op de nalatenschap hebben, dan de natuurlijke broeders of zusters, met wie overigens eene familieverhouding niet wordt erkend. Indien het natuurlijke kind sterft, zonder afstammelingen, nòch ouders, nòch natuurlijke broeders of zusters, nòch nakomelingen van dezen, nòch overlevenden echtgenoot na te laten, behoort zijne nalatenschap met uitsluiting van den staat aan de naaste bloedverwanten van zijn vader of zijne moeder, die hem erkend heeft, en wanneer

beide dit gedaan hebben, behoort de eene helft van de nalatenschap aan de verwanten van vaders, de andere helft aan die van moeders zijde, art. 920 2e lid.

Dit wat betreft het wettelijk erfrecht. Ook het testamentaire erfrecht bevat bepalingen omtrent de erfopvolging van natuurlijke kinderen. Indien ouders wettige en ook natuurlijke wettiglijk erkende kinderen nalaten, mogen de laatsten uit de uiterste wilsbeschikkingen hunner ouders niet meer genieten dan hetgeen hun ab intestato zou toekomen, art. 955. Deze bepaling wil voorkomen, dat de natuurlijke kinderen bovenmatig boven de wettigen bevoordeeld zouden worden. Voor het niet erkende natuurlijke kind geldt die bepaling niet en, tenzij in de gevallen van art. 342 2e lid tegen het kind de rechtsvordering tot inroeping van staat op grond van beweerd vaderschap, of volgens art. 343 op grond van beweerd moederschap is ingesteld, kan dit met het geheele beschikbare gedeelte bevoordeeld worden. Is alzoo de bevoegdheid om uit de nalatenschap te genieten beperkt, aan den anderen kant geeft artikel 963 de erkende natuurlijke kinderen recht op een wettelijk erfdeel. Dat deel bestaat uit de helft van hetgeen de wet aan de natuurlijke kinderen ab intestato toekent.

Wettiging. Naast de erkenning der natuurlijke kinderen, maar zonder deze niet mogelijk, kent de wet de wettiging. Kinderen buiten huwelijk verwekt, worden — met uitzondering van overspelige en bloedschennige — door het opvolgend huwelijk hunner ouders gewettigd, wanneer deze hen vóór het aangaan van het huwelijk hebben erkend, of wanneer die erkenning plaats heeft bij de huwelijksvoltrekking zelve, art. 329 B. W. Kinderen, wier ouders zonder bekomen dispensatie wegens te nauwen

graad van bloedverwantschap niet zouden mogen huwen, mogen alleen in de acte van huwelijksvoltrekking erkend worden, art. 328. Eene eerdere erkenning toch zou onmogelijk zijn aangezien daardoor zou blijken, dat zij in bloedschande verwekt waren.

Behalve de wettiging door het huwelijk der ouders is mogelijk eene wettiging door brieven van wettiging, verleend door den Koning na ingewonnen advies van den Hoogen Raad. Deze wijze van wettiging komt dan voor, wanneer de ouders verzuimd hebben vóór of bij het aangaan van het huwelijk het kind te erkennen, art. 329, en wanneer het voorgenomen huwelijk van ouders van erkende kinderen door overlijden van een van beide niet kon voltrokken worden, art. 330. De Hooge Raad zal, ten einde advies uit te brengen, hooren of doen hooren de bloedverwanten des verzoekers, en kunnen bevelen, dat het verzoek tot wettiging door middel van aan te wijzen openbare nieuwsbladen worde bekend gemaakt. De wet zegt niet van wie het verzoek moet uitgaan ; ik meen, dat zoowel de langstlevende ouder als het kind tot het doen van het verzoek gerechtigd zijn, immers beide hebben bij de wettiging gelijkelijk belang. Evenwel de woorden: „bloedverwanten des verzoekers" kunnen tot de meening aanleiding geven, dat alleen de langstlevende ouder tot het doen van het verzoek gerechtigd is, omdat het natuurlijke kind geen andere bloedverwanten heeft dan den vader of de moeder. Het aantal bloedverwanten, dat gehoord moet worden is ongelimiteerd en de bepaling daarvan is dus geheel aan den Hoogen Raad overgelaten.

Wettiging, op een dier beide wijzen tot stand gekomen, heeft ten gevolge dat op de kinderen dezelfde wetsbepalingen van toepassing zijn als of zij sedert het huwelijk

waren geboren. De rechten en plichten nemen, dat is de bedoeling van de formuleering, eerst een aanvang met het oogenblik van de huwelijksvoltrekking, zoodat de kinderen geen recht kunnen doen gelden op een voor dien tijd opengevallen nalatenschap, maar evenmin een huwelijk, door hen zonder toestemming der ouders gesloten, wegens gemis van die toestemming nietig verklaard kan worden. De wettiging door middel van brieven van wettiging heeft in het geval van art. 330 evenwel slechts kracht van af den dag, waarop deze brieven zijn verleend en kan dus, wat betreft de erfopvolging, niet strekken ten nadeele van wettige voorkinderen, gelijk zij ook niet werkt bij de erfopvolging van andere bloedverwanten, dan voor zoover deze in het verleenen van de brieven van wettiging hebben toegestemd. Dit laatste vereischte kan tot moeilijkheden aanleiding geven. Naar de bepaling van het erfrecht is de mogelijkheid niet uitgesloten om geroepen te worden tot de erfenis van een familielid in den 12^{den} graad. Van diens toestemming tot de wettiging zal nu wel zelden of nooit kunnen blijken, want hoe ruim het in art. 331 voorgeschreven hooren van bloedverwanten moge worden opgevat, zulke ver verwijderde verwanten zullen wel nooit gehoord worden en men zal er zeker niet aan denken zich op andere wijze van hunne toestemming te verzekeren.

Ook van reeds overleden kinderen is de wettiging mogelijk, mits zij nakomelingen hebben nagelaten. De gevolgen van de wettiging strekken in dat geval ten voordeele van die kinderen, art. 334.

Alimentatieplicht van den vader. Is tusschen de moeder en haar natuurlijk kind slechts ééne enkele verhouding door de

wet geregeld, n.l. die welke ontstaat door de erkenning — vrijwillig of gedwongen — de wet van 16 November 1909 heeft tusschen den vader en het kind nog eene andere betrekking mogelijk gemaakt. Die wet staat toe een onderzoek naar het vaderschap, en legt dengeen, die na dat onderzoek als vader beschouwd moet worden, tegenover zijn kind verplichtingen op.

Volgens art. 344a is n.l. de vader van een natuurlijk, niet door hem erkend kind, verplicht door eene uitkeering in het onderhoud en de opvoeding van het kind gedurende diens minderjarigheid te voorzien. Er wordt den vader niet anders dan eene finantieele verplichting opgelegd. Vader wordt vermoed te zijn de man, die met de moeder van het kind gemeenschap heeft gehad tusschen den 301sten en den 179sten dag voorafgaande aan dien, waarop het kind geboren is. Aan dit vermoeden wordt de kracht ontnomen, wanneer de man bewijst, dat de moeder binnen dien termijn met een of meer anderen gemeenschap heeft gehad, tenzij het kind uit die gemeenschap met anderen niet kan zijn voortgekomen. We zien dus, dat de „exceptio plurium" niet altijd bevrijdende werking heeft. Wanneer tegen de vordering door den gedaagde niet met de „exceptio plurium" is opgekomen, behoeft zij nog niet altijd toegewezen te worden. Immers behalve deze, staan andere verweermiddelen open en de vordering moet ook dan afgewezen worden, wanneer de rechter in gemoede overtuigd is, dat de verweerder niet is de vader van het kind. Wanneer de rechter de vordering toewijst, bepaalt hij tevens de som, die de vader gedurende de minderjarigheid van het kind aan den voogd van het kind moet uitbetalen, terwijl zoo noodig de waarborgen tot zeker-

heid dier betaling vastgesteld worden, art. 344*b*. Bij de bepaling van die som moet de rechter rekening houden met de behoeften van het kind, het inkomen van den verweerder, en het getal en de hoedanigheid dergenen, wier onderhoud volgens de wet ten zijnen laste komt, art. 344*c*, dat zijn dus zijne vrouw, zijne wettige kinderen, andere natuurlijke kinderen, ouders en schoonouders. De stand der moeder wordt niet uitdrukkelijk genoemd, maar aangezien het kind gewoonlijk bij de moeder wordt opgevoed, zal bij de bepaling van de behoeften van het kind zeer zeker met den stand der moeder rekening worden gehouden. Behoeften is een ruimer begrip dan stand. Voorts is ook inkomen ruimer dan vermogen, want zeker is het, dat onder inkomen ook valt de rente uit het vermogen, terwijl betwist zou kunnen worden of onder vermogen ook het inkomen valt.

De verweerder moet per maand of per drie maanden het bepaalde bedrag aan den voogd uitkeeren en kan zelfs tot eene uitkeering in eens veroordeeld worden, art. 344*b*. Deze uitkeering in eens lijkt mij zeer ondoelmatig. Het bedrag der uitkeering toch is geenszins onveranderlijk; bij verandering in de omstandigheden kan zoowel de eene als de andere partij wijziging van dat bedrag vragen, art. 344*d*. Is de uitkeering nu in eens gegeven, dan is het dus wèl een onveranderlijk bedrag, dat alleen dan voldoende kan zijn, wanneer bij de bepaling daarvan met alle mogelijke omstandigheden is rekening gehouden, wat zeer bezwaarlijk is. Immers in normale gevallen is de vader slechts tot onderhoud verplicht tot aan de meerderjarigheid van het kind, maar wanneer het kind na het bereiken van den 21 jarigen leeftijd ten gevolge van lichamelijke of geestelijke gebreken buiten staat is in zijn levensonderhoud te voorzien,

blijft die verplichting ook na dien tijd voortduren, art. 344e. Nog één factor is van invloed op den omvang van den onderhoudsplicht van den verweerder n.l. de erkenning van het kind, waarvoor de vordering wordt ingesteld, door een ander. Bewijst de verweerder n.l. bij de vaststelling van het bedrag der uitkeering, dat de voorziening in de kosten van onderhoud en opvoeding van een erkend kind door zijne ouders geheel of ten deele verzekerd is, dan wordt het bedrag der uitkeering dienovereenkomstig lager bepaald; nooit echter minder dan de helft der volgens het eerste lid van art. 344c bepaalde kosten. De wet erkent in dit artikel dus met zooveel woorden, het bestaan naast elkander van een vader, die erkend heeft, en van één, die tot alimentatie veroordeeld wordt.

De mogelijkheid, dat een kind kan hebben een vader door wien het erkend is, door wiens huwelijk met de moeder het gewettigd zou worden, met wien het in eene erfrechtelijke verhouding staat, maar met wien het feitelijk niets te maken heeft, en daarnaast een anderen, die zijn feitelijke vader is, maar tot wien het in geenerlei familieverhouding staat, is voor mij voldoende om de geheele wettelijke regeling te veroordeelen. En nog vreemder wordt de toestand, wanneer door het huwelijk van de moeder met den man, die het kind erkend heeft, dat kind wettig wordt, en de tot alimentatie verplichte van zijn plicht wordt ontslagen. Immers de verplichting van art. 344a rust alleen op den man ten aanzien van zijn natuurlijk, niet door hem erkend kind, en het kind, dat door een huwelijk gewettigd is, is niet meer een natuurlijk kind. Uit de uitdrukking „niet door hem erkend kind" in art. 344a blijkt bovendien nog zeer duidelijk, dat de idee van een tweevoudig vaderschap

den wetgever, die zich de gevolgen zijner regeling bewust was, niet afschrikte. Wel is waar, is deze regeling getroffen, alleen om te voorkomen, dat door erkenning, uitgaande van iemand, die niet de vader is, maar alleen ter wille van een ander erkende, ontduiking van art. 344*a* zou kunnen plaats hebben. Dit gevaar, dat voorzeker niet denkbeeldig is, rechtvaardigt echter naar mijne meening het nu geldend stelsel niet.

De alimentatievordering wordt ingesteld door een bijzonderen vertegenwoordiger, een „tutor ad hoc", bij de arrondissements-rechtbank van de woonplaats van het kind. Die vertegenwoordiger wordt door den kantonrechter benoemd; is het kind nog niet geboren door dien van de woonplaats der moeder, anders door dien van de woonplaats van het kind, en op verzoek of in ieder geval na verhoor van den voogdijraad en na verhoor of behoorlijke oproeping van hem, van wien de betaling zal gevorderd worden, art. 344*b* en *h*.

Veelomvattend is bij de behandeling der alimentatievordering de werkkring van den voogdijraad. De ongehuwde moeder toch zal zich in de meeste gevallen direct tot dezen wenden. De raad, die den kantonrechter zoo al niet de benoeming van den bijzonderen vertegenwoordiger moet verzoeken, dan toch bij diens benoeming van advies moet dienen, onderzoekt eerst zelf de zaak, hoort man, moeder en getuigen. Na het onderzoek door den voogdijraad volgt een onderzoek door den kantonrechter, waarbij de tegenpartij en de voogdijraad gehoord moeten worden, art. 344*h*. Om twee redenen mag de kantonrechter de benoeming weigeren, n.l. indien hij de beweringen, waarop de aanspraken van het kind steunen, klaarblijkelijk ongegrond oordeelt, of indien hem blijkt, dat voor de nakoming der in art. 344*a* bedoelde ver-

plichting voldoende is gezorgd op eene wijze, waarmede ook de moeder genoegen neemt, art. 344*j*.

Deze procedure is zeer omslachtig en maakt een drieledig onderzoek van de zaak noodig. Er zou veel voor te zeggen zijn het geheele vooronderzoek op te dragen aan den voogdijraad (den kantonrechter dus uit te schakelen) en dezen de bevoegdheid te geven de rechtbank de benoeming van een bijzonderen vertegenwoordiger te vragen. Hiertegen zou men kunnen aanvoeren, dat de voogdijraad, bestaande voor een groot gedeelte uit leeken, zou moeten beslissen over juridische kwesties. Dit lijkt mij echter een bezwaar van weinig beteekenis. Juridische moeilijkheden komen in een dergelijk vooronderzoek weinig voor, en de moeder, die meende dat aan haar kind ten onrechte een voogd geweigerd werd, zou beroep moeten hebben op de rechtbank, hetgeen zij ook nu heeft volgens art. 344*m*.

Afgescheiden nog van de omslachtigheid van de regeling zijn de bepalingen van art. 344*j* niet zeer logisch. Meeningsverschil tusschen kantonrechter en voogdijraad kan natuurlijk bestaan, maar het is zeer onwaarschijnlijk, dat de voogdijraad wel succes mogelijk en de bezwaringen gegrond vindt, terwijl de kantonrechter succes beslist uitgesloten acht. En insgelijks, wanneer reeds op eene de moeder bevredigende wijze in het onderhoud van het kind voorzien is, zal er in den regel geene aanleiding zijn, waarom zij de vordering alsnog ingesteld zou wenschen te zien. Wordt de benoeming van een vertegenwoordiger dan toch verzocht, dan zal bij de raadslieden der moeder allicht die overweging de overhand hebben, dat vaststelling der verplichting bij rechterlijk vonnis, met de daaraan verbonden eenvoudiger executie, te verkiezen is boven iedere andere afspraak, en in dat

geval is er alles voor te zeggen, dat het verzoek toegewezen wordt.

Behalve aan het kind een bijzonderen vertegenwoordiger toevoegen, mag de kantonrechter, wanneer hem blijkt, dat het kind onvermogend is de proceskosten te dragen, vergunning verleenen om gratis te procedeeren, in afwijking van de gewone voorschriften voor gratisadmissie in de artt. 855 vlgg. Rv. De procureur wordt het kind dan aangewezen door den president van de rechtbank, art. 344*j*.

In tweeërlei opzicht is de bevoegdheid van den kantonrechter over de normale grens uitgebreid. Wanneer degene, wiens verplichting tot betaling wordt beweerd, bij het verhoor die verplichting erkent, en het bestaan daarvan niet den minsten twijfel lijdt, kan de kantonrechter de gelden bepalen, die voorloopig na de bevalling tot onderhoud van het kind aan den voogdijraad moeten worden uitgekeerd, art. 344*k*; tevens kan hij achterwege laten de benoeming van den bijzonderen vertegenwoordiger voor de moeder en zelf de som bepalen, die aan de moeder als vergoeding moet worden uitgekeerd (hierover later). De beschikking, door den kantonrechter gegeven, vervalt, wanneer er meer dan drie maanden verloopen zijn, sedert zij in kracht van gewijsde is gegaan, voordat de vordering krachtens art. 344*a* is ingesteld, en zoodra over die vordering is beslist, art. 344*n*. Dit eerste geval kan tot moeilijkheden aanleiding geven. De bijzondere vertegenwoordiger mag benoemd worden vóór de geboorte van het kind, maar niet voor dien tijd in rechte optreden; het is evenwel zeer goed mogelijk, dat hij benoemd is zóólang voor de geboorte, dat de drie maanden verstreken zijn, voor hij de bevoegdheid om in rechte op te treden had verkregen. Het invoegen van de

woorden „na de geboorte" in art. 344*n*, eerste lid, zou deze moeilijkheid uit den weg ruimen.

Wanneer degeen van wien de betaling wordt gevorderd, zijne verplichting erkent en er slechts meeningsverschil bestaat over het te betalen bedrag, kan de vordering ingesteld worden voor den kantonrechter van de woonplaats van het kind, art. 344*o*.

De rechtsvordering uit art. 344*a* verjaart door een verloop van vijf jaar, te rekenen van den dag van de geboorte van het kind, art. 344*b* 1ste lid. De woorden der wet wijzen er op, dat bedoeld is eene werkelijke verjaring, onderworpen aan de gewone daaromtrent geldende regelen, art. 2004 en vlg.. Zij is dus voor stuiting vatbaar en het is in verband hiermede, dat de bepaling van het vierde lid van art. 344*c*, op het oog overbodig na de bepaling, dat de vordering in vijf jaar verjaart, toch hare waarde behoudt. Dit vierde lid zegt n.l., dat er geene bijdrage verschuldigd is over den tijd, die op het oogenblik van het instellen der vordering reeds meer dan vijf jaar is verstreken. Nu kan het heel goed zijn, dat degeen, die tot de uitkeering verplicht is, die verplichting vrijwillig erkent en jaren lang nakomt; door die erkenning wordt de verjaring gestuit en daarna begint een nieuwe termijn te loopen. Wordt nu tegen het einde van dien termijn pas de vordering ingesteld, dan zijn er meer dan vijf jaar na de geboorte van het kind verloopen. Over den tijd nu reeds meer dan vijf jaar terugliggend, is onderhoud niet meer verschuldigd.

De uitkeering moet geschieden aan den voogd van het kind. Wanneer de uitbetaling niet geregeld geschiedt, kan deze de hulp van den voogdijraad inroepen. De voogdijraad kan van het vonnis of van de beschikking mededeeling in afschrift doen aan dengene, bij wien de

betalingplichtige in dienstbetrekking is of van wien hij loon geniet. Dit afschrift moet door den ontvanger voor „gezien" geteekend teruggezonden worden. Is die terugzending binnen acht dagen niet geschied, dan wordt de mededeeling bij deurwaarders-exploit herhaald. Door het voor „gezien" teekenen verplicht men zich, om zoolang de voogdijraad het wenscht, aan hem te voldoen, een bedrag van ten hoogste een derde gedeelte van het verschuldigde loon tot betaling van hetgeen de vader verplicht is uit te keeren. De voogdijraad draagt dan zorg, dat die gelden overeenkomstig hunne bestemming worden besteed. Uitbetalingen in strijd met deze waarschuwingen gedaan, bevrijden den werkgever niet van zijne verplichting tegenover den raad, art. 344*p*.

Deze regeling omtrent de invordering van de verschuldigde bijdrage van nalatigen vertoont eenige gelijkenis met een beslag onder derden, art. 735 vlg. B. Rv., maar is niet aan de daarvoor gestelde eischen gebonden. Eene dergelijke regeling komt ook voor met betrekking tot de invordering van bijdragen van een ontzetten of ontheven ouder, art. 374*h* 3° en 7° lid. Evenwel, de formuleering verschilt, want terwijl in art. 344*p* alleen genoemd wordt „loon", noemt art. 374*h* 3° lid „loon of wedde" en geeft art. 374*h* 7° lid eene nauwkeurige omschrijving van wat men daaronder moet verstaan. „Onder loon of wedde zijn begrepen bezoldigingen en pensioenen, wegens ambten of bedieningen, zoomede geldelijke vergoedingen, of uitkeeringen, voorzoover deze periodiek worden uitbetaald, krachtens eenige wettelijke voorgeschreven ziekte- of ongevallenverzekering, of krachtens eenige verzekering of uit eenig fonds, waarin de deelneming is bedongen bij of voortvloeit uit de arbeidsovereenkomst." De bepalingen van art. 757 B. Rv. en van

de bijzondere wetten, krachtens welke schuldeischers alleen binnen de daar aangegeven grenzen rechten kunnen doen gelden, blijven ten deze buiten toepassing. Art. 374*h* 7° lid is dus eene uitbreidende bepaling, die jammer genoeg op art. 344*p* niet van toepassing is. Zonder uitdrukkelijke wetsbepaling toch gaat het niet aan, dergelijke voorschriften omtrent het eene geval op het andere, al is het analoog, over te brengen.

De alimentatievordering wordt, gelijk we zagen, ingesteld voor de arrondissements-rechtbank; de procedure wordt op de gewone wijze gevoerd, getuigenverhooren en pleidooien worden met gesloten deuren gehouden, de uitspraak heeft in het openbaar plaats. Het bewijs is aan geenerlei beperking gebonden; slechts de beslissende eed is uitgesloten. Toch doet er zich bij het getuigenbewijs eene niet onbelangrijke kwestie voor. Het geldt n.l. de vraag, of de moeder van het kind als getuige gewraakt mag worden. De artt. 1947 en 1946 B.W. noemen personen, die wegens de nauwe familiebetrekking, waarin zij tot de procesvoerende partijen staan, onbekwaam zijn om te getuigen of zich van het afleggen van getuigenis mogen verschoonen. Art. 1951 maakt hierop eene uitzondering, onder meer ook voor de alimentatieprocedure. Bij het opstellen van deze uitzonderingen is uitgegaan van de gedachte, dat anders juist de eenige personen, die in familiezaken de noodige kennis van toestanden bezitten om te getuigen, zouden ontbreken, en de procedure daardoor bemoeilijkt zou worden. Volgens het in 1909 aan art. 1951 nieuw toegevoegde 2° lid, missen de personen, in art. 1946 1ste en 2° lid genoemd, d. z. zij, die aan partijen in de zijlinie bestaan in tweeden graad van bloedverwantschap of zwagerschap, of die den echtgenoot van eene der partijen bestaan in de rechte linie onbeperkt, en

in de zijlinie in den tweeden graad, het recht zich van het afleggen van getuigenis te verschoonen. Eveneens is opgeheven de onbekwaamheid der bloedverwanten in de rechte lijn, om te getuigen. Uit al deze bepalingen blijkt, dat de moeder als zoodanig alleszins tot het afleggen van getuigenis bevoegd is. De vraag was dan ook alleen of zij niet in eene andere qualiteit gewraakt mag worden en wel als iemand, die een dadelijk of zijdelingsch belang bij het geding heeft, art. 1950, n°. 3. Eenige malen is deze vraag reeds een onderwerp geweest van eene rechterlijke beslissing en tweemaal heeft de Hooge Raad, eens bij arrest van 3 Mei 1912 en eens bij arrest van 8 November 1912 [1]), beslist, dat de moeder als belanghebbende niet gewraakt kan worden, omdat zij niet een zelfstandig belang heeft bij het proces, maar haar belang slechts is de natuurlijke keerzijde van haar moederschap.

Verplichting van den vader tegenover de moeder.

Hoewel in onze wet in art. 401 eene bepaling voorkomt van gelijke strekking als art. 1382 Code Civil, is in Nederland op dat artikel nooit een beroep door de moeder gedaan, om op grond daarvan schadevergoeding te verkrijgen. De wet van 1909 voerde nu bepalingen in, die den vader ook tegenover de moeder van zijn kind verplichtingen opleggen. Hij, die ingevolge art. 344a tot uitkeering is verplicht, is tevens gehouden aan de moeder van het kind te vergoeden, de kosten van hare bevalling en van haar onderhoud gedurende de eerste zes weken na haar bevalling, door den rechter naar billijkheid te begrooten met inachtneming van het plaatselijk gebruik. Deze verplichting bestaat ook, wanneer het kind niet levend ter wereld komt. Het vorde-

[1]) W. 9367 en 9417.

ringsrecht vervalt na verloop van één jaar, te rekenen van den dag der bevalling. Deze vordering wordt ingesteld voor de arrondissements-rechtbank van de woonplaats der moeder, art. 344*f*. Op de procedure zijn dezelfde regelen toepasselijk als op de alimentatieprocedure. Natuurlijk zal hier de moeder niet als getuige gehoord kunnen worden, daar zij nu zelf partij bij het geding is. Ook de moeder wordt in het proces door een bijzonderen vertegenwoordiger vertegenwoordigd, art. 344*i*.

Overspelige en bloedschennige kinderen.

Eene zeer bijzondere positie wordt in ons recht nog ingenomen door de overspelige en bloedschennige kinderen. Zij mogen niet worden erkend, kunnen de actie tot inroeping van staat niet instellen, kunnen dus ook niet gewettigd worden. Ook de erfrechtelijke bepalingen zijn op hen niet van toepassing, maar voor hen gelden andere regelen. De wet verleent hun alleen het noodige onderhoud. Dat onderhoud wordt berekend overeenkomstig de gegoedheid des vaders of der moeder en naar het getal en de hoedanigheid der wettelijke erfgenamen, art. 915. Uit de plaatsing in den titel over de erfopvolging en in verband ook met het volgende artikel moeten we opmaken, dat de wetgever het overspelig of bloedschennig kind ook na het overlijden van den vader of de moeder het recht op levensonderhoud wil waarborgen. De constructie der bepaling doet denken aan eene rechterlijke tusschenkomst, veronderstelt eene actie van het kind tegen de erfgenamen van den vader of de moeder. Indien de vader of moeder, bij hun leven, aan een in overspel of bloedschande verwekt kind het noodige levensonderhoud heeft verzekerd, kan dat kind geen verdere aan-

spraak hoegenaamd op de nalatenschap van dien vader of die moeder doen gelden, art. 916. Rest nu nog de vraag, of het kind, wanneer het van oordeel is, dat de som voor zijn onderhoud uitgetrokken minder is dan waarop het recht heeft, de vermeerdering daarvan tot op de in art. 915 bepaalde verhouding mag vorderen en de wettelijke erfgenamen, wanneer zij het te veel oordeelen, vermindering mogen vragen. Ik meen, dat de eerste vraag in overeenstemming met art. 914, 2e lid bevestigend moet worden beantwoord, de tweede, voorzoover de legitime portie niet geschonden is, ontkennend. De erflater is m.i. volkomen gerechtigd zijn overspelig of bloedschennig kind met het geheele beschikbare deel der nalatenschap te bevoordeelen. Ook voor het Nederlandsche recht geldt de opmerking naar aanleiding van de correspondeerende artikelen uit den Code Civil gemaakt, dat deze bepalingen niet zoo hard zijn als zij schijnen. Immmers het feit, dat een kind overspelig of bloedschennig is, komt gewoonlijk slechts aan het licht, wanneer de verhouding tot beide ouders bekend is geworden; vóór dien is die eigenschap verborgen.

HOOFDSTUK VI.

ALGEMEENE BESCHOUWINGEN.

De verschillende vraagstukken, die zich bij de behandeling van de rechtspositie der natuurlijke kinderen voordoen, in de inleiding aangeduid, door de beschrijving van het in de verschillende landen geldende recht meer practisch belicht, moeten thans nader onder de oogen gezien worden.

De natuurlijke kinderen, die niets natuurlijker zijn dan de wettige, en die zeer zeker juister met den naam „buitenechtelijke kinderen" aangeduid kunnen worden, die natuurlijke kinderen dan, hebben steeds in recht en maatschappij eene bijzondere positie ingenomen, tengevolge juist van het feit, dat zij „buiten echt" geboren zijn. Ik wil mij hier niet verdiepen in de geschiedenis van het ontstaan van het monogame huwelijk, en evenmin gaan betoogen, of en waarom alleen het huwelijk mag zijn eene wettig erkende vereeniging van man en vrouw, ik wil slechts constateeren, dat dit volgens de gangbare zedeleer zoo is, en elke andere wijze van samenleving van man en vrouw door de groote meerderheid der menschen als maatschappelijk ongeoorloofd wordt beschouwd.

Alleen het huwelijk is de verbintenis, waaruit wettige kinderen, kinderen die door het feit hunner geboorte reeds zoowel tot den vader als tot de moeder en hunne verwanten in eene familieverhouding staan, geboren worden. De andere kinderen zijn de natuurlijke kinderen,

die door alle tijden heen, nu eens meer dan weer minder, verschoppelingen der samenleving geweest zijn. En meer nog dan deze kinderen zelf, waren dit hunne moeders. Wat voor de gehuwde vrouw het hoogste is, het moederschap, voor de ongehuwde was het schande. En al was veelal met de moeder ook de vader van het natuurlijk kind verplicht voor het kind te zorgen, zoowel rechtens als maatschappelijk was toch de positie van het natuurlijk kind zeer ongunstig.

Poging tot verbetering van den toestand.

Tweemaal, op het eind van de achttiende en op het eind van de negentiende eeuw, is er eene beweging ontstaan, die ten doel had, verbetering van de positie van het natuurlijk kind. De groote revolutie eerst, die onder het devies „égalité" ook aan de natuurlijke kinderen gelijkheid wilde brengen en bracht. Eene beweging, eene kort maar hevig oplaaiende vlam gelijk, die eenmaal gedoofd, eene verwoesting bleek te hebben aangericht van zoo grooten omvang, dat de nieuwe toestand troosteloozer was dan de vroegere. Immers na de korte periode van gelijkheid volgde als reactie een lang tijdsverloop, waarin de natuurlijke kinderen veel misten van hetgeen zij voor dien bezeten hadden. Alleen de staatsrechtelijke gelijkheid bleef als onvergankelijke winst. In de negentiende eeuw eene kalmer, bezadigder beweging, als gevolg van de verandering der begrippen omtrent recht en moraal, eene beweging n.l., die gelijke moraal voor man en vrouw predikte, en langzaam maar zeker de publieke opinie bewerkende, in verschillende landen eene wettelijke verbetering van de positie van het natuurlijke kind tot gevolg heeft gehad, eene menschelijker beoordeeling van de ongehuwde moeder.

Onbekendheid van het vaderschap.

Het natuurlijke kind heeft vader en moeder als een ander, met dit verschil, dat van het wettige kind die beiden gewoonlijk als bekend ondersteld zijn, het vaderschap dus ook in den regel vaststaat, terwijl het natuurlijke kind voor de wet een vader mist. De regel „pater is est quem nuptiae demonstrant" geldt algemeen. De man neemt door de daad van zijn huwelijk a priori het vaderschap op zich van de kinderen, die zijne vrouw gedurende hun huwelijk ter wereld zal brengen. Behalve de enkele gevallen, waarin het den man, in de verschillende landen op ongeveer gelijke gronden vrijstaat, het vaderschap van een uit zijne vrouw geboren kind te ontkennen, is hij voor de wet en het oog der wereld de vader van elk kind, dat gedurende het huwelijk der vrouw uit haar geboren wordt. Dit vaderschap a priori ontbreekt voor het natuurlijke kind, en zoo het al vastgesteld kan en moet worden, moet dit langs andere wegen geschieden.

Het vaderschap, als physiologisch verschijnsel, is door de natuur in nevelen gehuld en als zoodanig onbewijsbaar. Wat wel bewezen kan worden is de gemeenschap, uit welke het vaderschap kan zijn voortgekomen. Wanneer dus bewezen is, dat eene vrouw met een man gemeenschap gehad heeft, en binnen den termijn, waarin de conceptie van het door haar ter wereld gebrachte kind moet vallen, niet ook met anderen, zoo vloeit uit die gemeenschap het vaderschap van dien man voort. Deze redeneering, schijnbaar zeer logisch en eenvoudig, wordt lang niet algemeen voor toepassing in de practijk geschikt verklaard. Die toepassing kan, dat moet onomwonden toegegeven worden, moeilijkheden met zich brengen, vooral daarom, omdat het gemakkelijker is te bewijzen, dat er gemeenschap met een man is uitgeoefend, dan

dat deze ook niet met anderen heeft plaats gehad. Maar, zou ik reeds hier willen vragen, vooruitloopende op hetgeen later nog uitvoeriger behandeld zal worden, mogen moeilijkheden in de toepassing oorzaak van niet toepassing zijn? Naar mijne meening, neen!

Onderzoek naar het vaderschap. „La recherche de la paternité est interdite". Deze woorden, het eerst voorkomende in den Code Civil en van daar overgenomen in die wetboeken, die dezen Code min of meer vrij navolgden, zijn de steen des aanstoots geweest voor allen, die zich de verbetering van de rechtspositie der natuurlijke kinderen ten doel hebben gesteld, en met de verwijdering dier woorden uit de wet, met de toelating dus van het onderzoek naar het vaderschap, meenen zij het pleit voor een groot deel gewonnen te hebben. Of dit werkelijk zoo is, of het toelaten van het onderzoek naar het vaderschap, niet weer de bron van groote moeilijkheden wordt, ik zal later gelegenheid hebben het te onderzoeken. Het is in elk geval niet te ontkennen, dat het eene schrede in de goede richting is, terug te keeren tot het vroegere stelsel, en de mogelijkheid open te stellen, dat de vader van het natuurlijke kind weer meedraagt in de kosten van onderhoud en opvoeding van dat kind. Want het is een eisch van maatschappelijke rechtvaardigheid, om vader en moeder, die beide oorzaak zijn van het bestaan van het kind en dus beide voor dat bestaan verantwoordelijk zijn, te zamen die verantwoordelijkheid te doen dragen. Kort en krachtig is deze verantwoordelijkheid van den vader neergeschreven in den regel van Loysel „qui a fait l'enfant doit le nourrir".

Bezwaren. Vele zijn de bezwaren te berde gebracht door

hen, die meenen, dat het onderzoek naar het vaderschap niet toelaatbaar moet zijn. Sommigen gronden die bezwaren daarop, dat het de lichtzinnigheid der vrouwen zou doen toenemen, wanneer zij weten dat zij niet meer *alleen* voor de gevolgen harer daden aansprakelijk zullen zijn. Tegen hen zou ik dit willen aanvoeren: wannneer het waar zou zijn, dat de vrouw, voor zij zich buiten echt aan den man gaf, altijd met haar verstand te rade ging, altijd alle mogelijke gevolgen van haar handelen overdacht, dan misschien, maar ook nog maar misschien, zou eene bepaling, die *haar* uitsluitend de gevolgen van hare handeling zou doen dragen, eenige preventieve werking hebben. En moge al bij de vrouw als rem kunnen werken het bewustzijn der algeheele verantwoordelijkheid, zal dan daarentegen het bewustzijn van geheele onverantwoordelijkheid niet veeleer een prikkel voor den man kunnen zijn?

De vrouw of het meisje zal gewoonlijk niet denken voor het te laat is, en wanneer ze dan wel denkt, wanneer ze door de gevolgen wel gedwongen wordt te denken, dan blijkt het, dat die gevolgen voor haar ernstig genoeg zijn om haar geheele leven te vernietigen, terwijl de man geheel straffeloos uitgaat. Wanneer de ongehuwde moeder gestraft zou moeten worden voor hetgeen zij deed, voor haar ongehuwd moederschap, voor haar onmaatschappelijk handelen, dan ondergaat zij die straf reeds gedurende haar geheele zwangerschap, door de vrees voor de toekomst voor haar en voor haar kind, en heeft zij daardoor haar vergrijp geboet. En zelfs wanneer men zou meenen, dat voor haar daad, die men als zonde zou willen beschouwen, meer boete en meer straf noodig is, blijft het dan niet onmenschelijk en in hooge mate onmaatschappelijk, het onschuldige kind te

doen boeten voor den misslag der moeder? Want met de moeder, en meer nog misschien dan deze, is het kind het slachtoffer van de maatschappelijke vooroordeelen en van de wettelijke regeling, meer nog dan deze lijdt het physiek en psychisch. Wat toch moet er terecht komen van een kind, dat reeds vóór zijn geboorte, in een tijd waarin zooveel mogelijk goede invloeden op de moeder moeten inwerken, middellijk lijdt onder armoede en gebrek, dat, nauwelijks geboren, veelal door de moeder moet worden overgelaten aan personen, die alleen om geld te verdienen de zorg voor het kind op zich nemen, geld, dat de moeder met moeite kan opbrengen, terwijl de vader niet gedwongen kan worden om haar te steunen? Is het wonder, dat de ongehuwde moeder uit angst en vertwijfeling komt tot kindermoord of, om voor haar kind te kunnen zorgen, den breeden weg opgaat en steeds dieper zinkt?

Het buiten huwelijk geboren kind komt, tengevolge van het onvermogen der moeder om haar kind te verzorgen, dikwijls hetzij gedeeltelijk, hetzij geheel ten laste van de gemeenschap. Nu eens zal de gemeente de armlastige moeder in haar onderhoud moeten helpen, dan weer zal het kind, verwaarloosd in zijne opvoeding of niet opgevoed, nadat het maar al te vaak met den strafrechter in aanraking is gekomen, opgenomen moeten worden in gestichten van het rijk of van particulieren.

De cijfers wijzen het uit, hoe de natuurlijke kinderen een groot percentage der wegens misdrijf veroordeelden vormen, een percentage, grooter naar gelang de delinquenten jonger zijn. Dit laatste verschijnsel zal wel hierin zijne verklaring vinden, dat de sterfte onder de natuurlijke kinderen, ook na het eerste levensjaar nog, zooveel grooter is dan onder de wettige kinderen, en

dus met het voortschrijden der jaren het totaal aantal natuurlijke kinderen — mede ook door de wettiging — kleiner wordt. Ik meen niet, dat het noodig is, tot staving van het aangevoerde, weer te geven de cijfers, die dat zouden bevestigen, maar geloof te kunnen volstaan met eene verwijzing naar de schrijvers, die deze wel geven, uitgebreider dan het door mij hier zou kunnen geschieden [1]).

De wettelijke bescherming der natuurlijke kinderen is dus een maatschappelijk belang van groot gewicht. Die bescherming kan de Staat op zich nemen door zelf voor de natuurlijke kinderen te zorgen, in vondelingenhuizen en dergelijke inrichtingen, maar beter kan zij plaats hebben, door beide ouders de zorg voor hun kind op te dragen. Langs den eersten weg toch, wordt elk persoonlijk verantwoordelijkheidsgevoel, ook van de moeder, gedood en de last van de schouders van hen, die dien dragen moesten, op die van anderen overgebracht. Slechts dan, wanneer de ouders niet of niet voldoende tot de vervulling hunner plichten in staat zijn, moet de Staat helpend ingrijpen. De bescherming van het natuurlijke kind, die slechts mogelijk is, door mede de moeder te beschermen, geschiedt het best door zoowel moeder als kind aanspraken tegen den vader te geven.

Het onderzoek naar het vaderschap is thans nagenoeg overal toegelaten. De bezwaren der voorstanders van het verbod schijnen dus overwonnen. Toch komt het mij

---

[1]) Men zie: Dr. C. A. Verrijn Stuart, Inleiding tot de beoefening der Statistiek, Deel II pg. 67 vlgg.; Mr. J. R. B. de Roos, Inleiding tot de Crimineele Aetiologie, pg. 117—131; H. W. Gruhle, Die Ursachen der jugendlichen Verwahrlosung und Kriminalität, pg. 230 vlgg.

wenschelijk voor de zwaarwichtigste van die bezwaren hier nog eens te noemen en de redenen aan te voeren, met welke men tegen die bezwaren is opgekomen. De tegenstanders van het onderzoek beroepen zich dan voor hun verzet in hoofdzaak gewoonlijk op de volgende gronden: de onbewijsbaarheid van het vaderschap, de vrees voor chantage, de vrees voor schandalen. Van deze drie argumenten zijn de beide laatste de minst beteekenende.

Chantage. Chantage is mogelijk, maar niet alleen bij de toelating van het onderzoek naar het vaderschap in rechte. Vrees voor chantage is veeleer gerechtvaardigd daar, waar dat onderzoek *niet* is toegelaten, omdat dan de gelegenheid niet bestaat ten slotte door den rechter te doen uitmaken, of degeen, die met beloften van geheimhouding geld tracht te verkrijgen, op dat geld recht heeft. Wanneer dus bij het buitenechtelijk vaderschap werkelijk veel chantage voorkwam, dan zou de toelating van het onderzoek die eerder tegengaan dan bevorderen. En de praktijk in Nederland ten minste, heeft in de jaren, sinds het onderzoek is toegelaten, bewezen, dat die chantagevrees vrijwel eene denkbeeldige was.

Schandaal. Wat de vrees voor schandalen betreft, mag gevraagd worden, of die vrees bij echtscheidingsprocessen niet evenzeer gegrond is. Toch zal niemand uit vrees voor die schandalen zoo ver gaan, dat hij een verbod van echtscheiding of scheiding van tafel en bed wegens overspel zou willen verdedigen. Die schandalen zijn trouwens door eene goede processueele regeling tot een minimum te beperken. Doch wanneer werkelijk eens een schandaal het gevolg van het onderzoek naar het

vaderschap zou zijn, is dan dat schandaal niet beter dan veel geheim onrecht? Is de rust en de veiligheid der wettige familie en de bescherming van den man met zooveel onschuldig geleden ellende niet te duur gekocht? Rechtvaardigt het belang van de wettige familie de verwaarloozing en de rechteloosheid der natuurlijke kinderen?

Onbewijsbaarheid. Ten slotte de onbewijsbaarheid van het vaderschap. Ik heb reeds eerder gezegd, dat het vaderschap altijd onbewijsbaar is, dat zelfs bij het vaderschap in huwelijk men zich met een vermoeden, waartegen tot op zekere hoogte tegenbewijs is toegelaten, tevreden moet stellen. Het vermoeden van vaderschap, ten aanzien van het gedurende het huwelijk der moeder geboren kind, berust op het huwelijk en de daaruit afgeleide trouw der vrouw. Is het bewezen zijn van de gemeenschap binnen een bepaalden tijd, wanneer tevens bewezen is, dat ook niet met anderen gemeenschap heeft plaats gehad, niet een gelijkwaardig vermoeden voor het buitenechtelijk vaderschap? Daarenboven, sinds wanneer wordt absolute zekerheid geeischt voor en aleer een veroordeelend vonnis mag worden uitgesproken? Dagelijks worden vonnissen in zaken van nog meer gewicht dan de vaderschapsprocedure gewezen, terwijl niet meer dan eene hooge mate van waarschijnlijkheid verkregen is. Meer dan die mate van waarschijnlijkheid is zelden te krijgen, volstrekte zekerheid is in rechte hooge uitzondering, zoo niet onbereikbaar. Dat in strijd met de werkelijkheid eens een vonnis wordt gewezen, hetzij veroordeelend of vrijsprekend, is voorzeker mogelijk, maar die mogelijkheid van eene dwaling mag niet de oorzaak zijn, dat aan velen onthouden wordt, wat aan enkelen misschien ten onrechte gegeven zou worden.

Bevordering der onzedelijkheid.

Ook verzet men zich wel tegen de toelating van het onderzoek naar het vaderschap op grond van de overweging, dat de gevolgen van dat eenmaal toegelaten onderzoek niet beperkt blijven tot de constateering van een feit, maar zich uitstrekken tot het scheppen van al dan niet min of meer beperkte relaties tusschen den vader en het kind, op zijn minst tot eene finantieele verplichting van de zijde van den vader, waardoor deze dus in zijne bewegingen belemmerd wordt, ja zelfs belet wordt een wettig huwelijk aan te gaan, terwijl toch juist het beschermen en bevorderen van het wettige huwelijk de taak der maatschappij is. Het toelaten van het onderzoek naar het vaderschap zou dus anti-maatschappelijk werken. Het wil mij voorkomen, dat juist het tegendeel het geval is. Immers het valt niet te ontkennen, dat de tegenwoordige wijze van leven, die in alle standen steeds hoogere finantieele eischen doet stellen, gepaard met de altijd grooter wordende moeilijkheid voor den man, om mede door de steeds stijgende concurrentie op betrekkelijk jeugdigen leeftijd zooveel te verdienen, dat hij een huwelijk kan aangaan, het sluiten van huwelijken tegengaat en vele personen drijft naar ongeregelde verhoudingen, die geen band vormen en dus elk oogenblik verbroken kunnen worden. Wanneer nu evenwel door de wet aan den man ook tegenover kinderen, uit dergelijke verhoudingen geboren, wèl verplichtingen worden opgelegd, die ook na het eindigen dier verhoudingen blijven bestaan, dan is juist de krachtigste drijfveer naar die ongeregelde verhoudingen verdwenen. Het verschil tusschen concubinaat of hoe men het zou willen noemen, en het huwelijk is dan, wat de zorg van den man voor het kind betreft, slechts een gradueel verschil geworden, en dit zal maken, dat het aangaan

van wettige huwelijken eer zal worden bevorderd dan tegengegaan.

Rechtsgrond van de verplichting des vaders.

De wet, die het instellen van de vordering tot onderzoek naar het vaderschap toelaat, spreekt zich niet uit over den rechtsgrond, waarop de verplichting van den vader om zijn natuurlijk kind te onderhouden, rust. Voor twijfel bestaat echter alleszins grond. Dat leert de litteratuur over het onderwerp. Omtrent dien rechtsgrond zijn althans verschillende theorieën opgesteld, die ik hier in het kort wil nagaan.

Delictstheorie.

Zoowel in het Romeinsche als in het Germaansche recht was aan de natuurlijke kinderen meer uit menschelijkheid en billijkheid, dan op grond van de eene of andere zwaarwichtige theorie, een recht op onderhoud toegekend. Later zocht men den grond voor de verplichting van den vader in eene uit het natuurrecht voortspruitende, tusschen hem en het kind bestaande betrekking. Sinds het begin van de achttiende eeuw werd eindelijk door velen de delictstheorie gehuldigd. Volgens deze leer berust de verplichting van den vader tot uitkeering van onderhoud aan zijn natuurlijk kind op eene obligatio ex delicto. De gemeenschap buiten huwelijk is eene verboden handeling, een delict, en wie eene dergelijke handeling verricht, moet de gevolgen er van dragen. Tegen deze leer zijn vele bezwaren aan te voeren. Vooreerst is zij onhistorisch. Toen n.l. onder het Romeinsche recht aan de natuurlijke kinderen, de uit concubinaat geborenen, de eerste rechten tegenover den vader werden toegekend, was dat concubinaat allerminst eene ongeoorloofde verhouding en nog veel minder een delict. En ook thans, nu in geene enkele wetgeving de gemeen-

schap buiten huwelijk, zonder meer, strafbaar gesteld wordt, zou men die verplichting van den vader evenmin uit een gepleegd delict kunnen afleiden. Als een tweede bezwaar mag gelden, dat de gemeenschap buiten huwelijk is eene door twee personen gepleegde handeling. Evenals de man zou dus ook de vrouw zich aan een delict schuldig gemaakt hebben en tegenover wie? Tegenover de maatschappij? Dit antwoord werd door het Canonieke recht gegeven en beide personen werden dan ook strafbaar gesteld, maar daaruit valt niet af te leiden eene verplichting tegenover het kind. En tegenover het kind kan het delict niet gepleegd zijn, want dat bestond nog niet op het oogenblik dat de handeling, waardoor het benadeeld zou zijn, plaats vond. Ten slotte: ook op de moeder rust eene verplichting voor haar kind te zorgen, eene verplichting, die men toch zeker niet uit het door haar gepleegde delict zou willen afleiden, en het komt mij voor, dat de rechtsgrond van de verplichting voor den vader en voor de moeder niet eene verschillende kan zijn.

Theorie van Windscheid.

Zeer nauw verwant aan deze delictstheorie is de theorie voornamelijk door WINDSCHEID verdedigd. Deze redeneert als volgt: men neemt aan dat de man, die met eene vrouw gedurende de conceptieperiode van het uit haar geboren kind gemeenschap gehad heeft, en die niet kan bewijzen, dat zij gedurende die periode ook met anderen gemeenschap heeft gehad, de vader is van dat kind. Is het niet veel logischer den man de uit zijn vaderschap voortvloeiende verplichtingen op te leggen alleen op grond daarvan, dat het *mogelijk* is, dat hij de vader is? Aan die mogelijkheid moeten dan volgens hem zoo gewichtige gevolgen verbonden zijn, omdat de man zich met de gemeenschap aan een delict

heeft schuldig gemaakt. Afgezien daarvan, dat naar mijne meening de mogelijkheid van het vaderschap niet voldoende mag zijn om er de uit het vaderschap voortvloeiende verplichtingen op te doen steunen, zijn tegen deze theorie alle bezwaren aan te voeren, die tegen de delictstheorie te berde zijn gebracht.

Theorie van de verwekking, de verwantschap, de afstamming.

Eene derde theorie is die, welke den grondslag van de verplichting van den vader ziet in de verwekking als op zich zelf staande handeling, niet als bron van daaruit ontstane levensbetrekkingen tusschen vader en kind. Met deze theorie staat in nauw verband de nagenoeg overal aangenomen theorie van de verwantschap en van de afstamming. Het wil mij voorkomen, dat dit drie namen zijn voor ééne zaak, al is de naam afstammingstheorie naar mijne meening de meest juiste. Wie een kind verwekt heeft en dus de vader van dat kind is, is verplicht op grond van dat feit, van dat vaderschap, voor dat kind te zorgen. Niet de verwekking op zich zelf, maar van den eenen kant bezien het daaruit voortvloeiend vaderschap, van den anderen kant de afstamming, is de oorzaak van de verplichting. De ontwerpers van het D. B. G. B. gingen uit van de verwantschapstheorie, en bouwden op die theorie steunend hun systeem op. Juist aan de hand van dat systeem is het gemakkelijk aan te toonen, dat de uitdrukking „verwantschapstheorie" zooal niet onjuist, dan toch onvolledig is. Immers § 1589 tweede lid zegt uitdrukkelijk: „ein uneheliches Kind und dessen Vater gelten nicht als verwandt", terwijl § 1310, waarin genoemd worden personen, die wegens te nauwe bloedverwantschap niet mogen huwen, daarentegen in het derde lid de bepaling behelst „Verwandtschaft im Sinne dieser Vorschriften besteht auch

zwischen einem unehelichen Kinde und dessen Abkömmlingen einerseits, und dem Vater und dessen Verwandten andererseits". Hieruit blijkt m.i. zeer duidelijk, dat onderscheid gemaakt moet worden tusschen verwantschap als feitelijke verhouding, zooals in § 1310 bedoeld, beter aangeduid als bloedverwantschap, en de verwantschap van § 1589, eene rechtsverhouding. Op de verwantschap als rechtsverhouding kan de verplichting van den vader dus niet rusten, wel rust zij op de bloedverwantschap. Het komt mij dus voor, dat het hier niet anders is dan een woordenstrijd, en dat ten slotte de aanhangers van deze laatste theorieën het eens zijn, dat niet op grond van een delict, noch op grond van de mogelijkheid van het vaderschap, de verplichting van den vader steunt, maar dat die verplichting alleen haar oorsprong vindt en vinden mag in den door de verwekking ontstanen feitelijken band tusschen vader en kind, in de afstamming. Wannneer men deze conclusie aanvaardt, is er ook overeenstemming in rechtsgrond voor de verplichting van vader en moeder. Want ook de plicht van de moeder om voor haar kind te zorgen spruit voort uit haar moederschap [1]).

Gemeenschap met meerderen.

Het verschil in opvatting omtrent den rechtsgrond, waarop de verplichting van den natuurlijken vader rust, is van groot belang, wanneer de moeder van het kind, gedurende den conceptietermijn van dat kind, met meerdere mannen gemeenschap heeft gehad, en dus de mogelijkheid voor elk op zijn beurt bestaat, dat hij de vader is. Mag de-

[1]) Voor eene uitvoerige uiteenzetting der verschillende theorieën zie men vooral: Dr. S. Nagòrski „Das Rechtsverhältnis des Unehelichen Kindes zu seinem Erzeuger".

geen, die met de rechtsvordering aangesproken wordt, zich tot zijne bevrijding beroepen op die gemeenschap met meerderen, is met andere woorden „de exceptio plurium concumbentium" toegelaten? Het spreekt wel van zelf, dat de aanhangers van de theorie van Windscheid en van de delictstheorie deze vraag ontkennend beantwoorden. Als meerdere personen zich aan een zelfde strafbaar feit hebben schuldig gemaakt, heft de strafbaarheid van den een die van den ander niet op, m. a. w. de verplichting tot onderhoud van den een wordt niet te niet gedaan door het feit, dat ook een ander tot eene praestatie tegenover het kind verplicht is. Van deze redeneering is dus een meervoudig vaderschap het gevolg, dat, hetzij dat vaderschap alleen finantieele, hetzij ook familierechtelijke verplichtingen schept, gelijkelijk absurd is.

De aanhangers der andere theorieën moeten natuurlijk tot eene geheel tegenovergestelde conclusie komen. Eén persoon kan slechts de verwekker van een kind zijn, één persoon kan slechts tot een kind in de verhouding van vader tot kind staan, en dus moet de exceptio plurium toegelaten worden. Evenwel niet onbegrensd, alleen dan, wanneer die gemeenschap heeft plaats gehad binnen den conceptietermijn. Voor dien termijn worden nergens speciale bepalingen gegeven; men kan dezen slechts berekenen naar analogie van de bepalingen voor de wettigheid van kinderen gegeven en dan wordt gemeenlijk aangenomen, dat die termijn begrepen is in den tijd van den 180sten tot den 300sten dag vóór de geboorte van het kind.

Sommige wetgevingen nemen den termijn iets ruimer, en zelfs dan nog wordt door gezaghebbende medici op grond van klinische waarnemingen de meening verdedigd,

dat die termijn niet lang genoeg is.

Onder degenen, die van meening zijn, dat een beroep op de exceptio niet toegelaten is, bestaat geene eenstemmigheid over de wijze van verdeeling van de verplichting over de verschillende personen. Er zijn er, die allen, die met de moeder gemeenschap gehad hebben, solidair aansprakelijk willen stellen, terwijl zij, volgens anderen, slechts pro rata parte aansprakelijk moeten zijn.

De exceptio plurium is niet het uitsluitend middel van verweer voor dengene, die met de vaderschapsvordering aangevallen wordt. Dat zij evenwel in de verschillende wetgevingen met name genoemd wordt, vindt zijne oorzaak hierin, dat zij algemeen wordt beschouwd als een grond van niet ontvankelijkheid, als een verweermiddel dus, dat gegrond bevonden, elk onderzoek op de hoofdzaak onnoodig maakt. Dit heeft zij gemeen met een tweede middel in sommige wetgevingen met name genoemd, n.l. de exceptie gegrond op den onzedelijken levenswandel van de moeder. Hoewel deze beide excepties elkander dikwijls zullen dekken, houdt toch de toelaatbaarheid van de laatstgenoemde veel minder direct verband met het verschil van opvatting omtrent den rechtsgrond van de verplichting van den vader. De vraag is hier of het feit, dat de moeder eenen onzedelijken levenswandel leidt, op zich zelf voldoende moet zijn om het kind alle rechten tegenover den vader te doen verliezen. Het komt mij voor, dat, wanneer ondanks het feit, dat de levenswandel van de moeder onzedelijk is, het vaderschap met voldoende zekerheid kan worden vastgesteld, die levenswandel geen reden mag zijn aan het *kind* te onthouden waarop het recht heeft. Want dat moet het eenige criterium zijn: is het vaderschap met zooveel zekerheid vast te stellen, dat het opleggen van eene verplichting aan den

man tegenover het kind gerechtvaardigd is.

Ik schreef zooeven, dat de beide excepties elkander veelal dekken, en voorzeker is dit zoo, want uit het feit der gemeenschap met meerderen zal allicht een onzedelijke levenswandel worden afgeleid. Toch gaat de exceptie van eenen onzedelijken levenswandel veel verder. De exceptio plurium immers is binnen eene bepaalde tijdruimte beperkt, de andere, uit haren aard, niet. Als eerste eisch voor de toelaatbaarheid van deze exceptie, zoo zij al toegelaten wordt, zou naar mijne meening dan ook beperking binnen de conceptieperiode gesteld moeten worden, eene beperking, die de Fransche wet, regelende het onderzoek naar het vaderschap, uitdrukkelijk gesteld heeft. Zelfs met deze beperking blijven echter aan de toelating van deze exceptie nog groote bezwaren verbonden. Hij, die zich op de exceptio plurium beroept, moet bewijzen, dat de vrouw met een bepaald aangewezen persoon gemeenschap gehad heeft, maar wie zich te zijner bevrijding op den onzedelijken levenswandel van de vrouw beroept, zal gewoonlijk niet een bepaald feit noemen, maar een geheel van meer of minder onbestemde omstandigheden. En wat is onzedelijk? Wat de één onzedelijk noemt, zal voor den ander dat epitethon nog lang niet verdienen. Iedere rechter moet dus telkens weer beslissen wat onzedelijk is, en eene zeer onstandvastige jurisprudentie zal daarvan het gevolg zijn. Hierbij komt nog dit bezwaar, dat de rechter doorgaans alleen op getuigenbewijs is aangewezen. Nu is dit bij de exceptio plurium wel eveneens het geval, maar het gevaar is daar minder groot. Juist omdat onzedelijkheid zoo'n vaag begrip is, is de mogelijkheid van getuigenverklaringen, die op „on dits" berusten, een niet te onderschatten bezwaar. Om al deze redenen wil het mij dus

voorkomen, dat een beroep op den onzedelijken levenswandel van de moeder den man niet behoort open te staan.

Gevolgen van het vaderschap.

Wanneer nu eenmaal aangenomen is, dat het onderzoek naar het vaderschap toegelaten moet worden, dan doet zich onmiddellijk de vraag voor, hoe ver moeten zich de gevolgen van dat vaderschap uitstrekken? Is verdedigbaar buiten huwelijk een vaderschap met familierechtelijke gevolgen, dus eene familieverhouding tusschen vader en kind, of slechts een vaderschap, waaruit bloot finantieele verplichtingen van den vader tegenover het kind voortvloeien? Het zijn twee systemen, beide in verschillende wetgevingen aangenomen, hetzij consequent doorgevoerd, hetzij gemengd. Wanneer we ons een oogenblik de wettelijke regelingen herinneren in de vorige hoofdstukken beschreven, dan zien we, naar ik meen, die beide systemen duidelijk voor ons. We zien, hoe in Frankrijk en Duitschland, consequent zij het in verschillende richting, één systeem is gevolgd, in Frankrijk een vaderschap met familierechtelijke gevolgen, in Duitschland slechts eene zuiver finantieele verhouding. Daarnaast in België, Nederland en Zwitserland, een tusschen-systeem, zoowel een vaderschap buiten huwelijk met familierechtelijke gevolgen, als een vaderschap zich alleen uitend in finantieele verplichtingen. Maar dan blijkt tevens, dat, waar aan het eenmaal geconstateerde vaderschap familierechtelijke gevolgen verbonden worden, waar de gevolgen van de toelating van het onderzoek ernstiger zijn, het aantal gevallen, waarin die constateering mogelijk is, veel geringer is, dan daar, waar de gevolgen minder ver strekken.

Hiermede valt een ander verschijnsel samen en wel dit: daar, waar door een in de vaderschapsprocedure gewezen

vonnis gevolgen worden teweeggebracht van familierechtelijken aard, bestaat ook de mogelijkheid, dat die verhouding geschapen wordt door eene vrijwillig afgelegde verklaring, door eene erkening. Zoo ligt de door mij gestelde vraag dus voor een deel besloten in deze meer omvattende: is het eigenlijk noodig verschil te maken in de verhouding tusschen den vader en zijn buiten huwelijk geboren kind, en die tusschen den vader en zijn wettig kind? Deze zelfde vraag kan en moet even zeer gesteld worden ten aanzien van kind en moeder, maar de beantwoording van die vraag brengt, daar het moederschap een vaststaand feit is, minder moeilijkheden met zich.

Verschil in positie tusschen wettige en natuurlijke kinderen.

In October van dit jaar werd op eene vergadering der Vereeniging „Onderlinge Vrouwenbescherming", eene vereeniging, die in hare Statuten de bepaling voert, dat zij streeft naar de gelijkstelling van het buitenechtelijk kind met het in huwelijk geborene, de vraag besproken, of die bepaling gehandhaafd moest blijven, omdat, naar sommigen meenden, die gelijkstelling, *op het oogenblik verkregen*, een achteruitgang zou beteekenen. Daartegenover werd de meening verkondigd, dat men de gelijkheid in de Statuten moest behouden, omdat het *zoo mooi* was, dat door deze vereeniging ten minste was aangenomen, dat kinderen kinderen zijn, dat elk kind een vader en eene moeder heeft, en recht op hulp en steun van dien vader en die moeder. Deze redeneering is voorzeker ook heel mooi en heel ideeel, maar houdt absoluut geene rekening met het practische leven van tegenwoordig en van de toekomst. Het karakteristieke toch van de positie van het wettige kind is juist — misschien lijkt het eene

tautologie — dat het geboren is uit gehuwde ouders. Dat huwelijk vormt in normale gevallen de basis van een gezins-, een familieleven. Op dat gezinsleven is de geheele wettelijke regeling van de positie der wettige kinderen gebaseerd, en die basis ontbreekt bij het natuurlijke kind. Bij het natuurlijke kind ontbreekt de band tusschen de ouders, en dit maakt, dat de feitelijke positie van het natuurlijke kind anders is, en naar ik meen, blijven zal. Voorzeker is het natuurlijke kind een mensch als ieder ander, als mensch gelijkwaardig aan ieder ander, en heeft als het wettige kind recht op hulp en steun ook van den vader. Die hulp en steun kunnen aan het natuurlijke kind toegekend worden, ook zonder dat dit op gelijke wijze geschiedt als aan het wettige kind. Niet om het huwelijk te beschermen, maar omdat werkelijk de feitelijke toestand der natuurlijke kinderen een andere is, moeten zij ook rechtens niet met de wettige kinderen gelijkgesteld worden. Deze gelijkstelling zou nooit anders dan eene theoretische kunnen zijn; immers de gevolgen van het huwelijk, het gemeen overleg tusschen de ouders over de belangen van het kind zouden ontbreken, en nadat de gelijkheid in principe was toegekend, zouden, wat de uitvoering betreft, onmiddellijk beperkingen moeten gemaakt worden.

Ik schreef reeds eerder, dat dezelfde vragen, die zich voordoen bij het buitenechtelijke vaderschap, zich hoewel niet in dezelfde mate, bij het moederschap voordoen, en daar minder moeilijkheden opleveren. Ik wil daarom eerst de verhouding tot de moeder behandelen.

Verhouding tusschen moeder en kind.

Tusschen de moeder en haar natuurlijk kind kunnen, juist omdat het moederschap altijd kan bewezen worden, van rechtswege be-

trekkingen van familierechtelijken aard bestaan. Het natuurlijke kind is evenals ieder ander aangewezen op de verzorging van de moeder, eene verzorging die het in het meerendeel der gevallen ook zal genieten. De ongehuwde moeder neemt gewoonlijk de verplichting om voor haar kind te zorgen op zich, ook in die landen, waar zonder erkenning tusschen haar en haar kind geene door de wet erkende betrekkingen bestaan. De natuur is hier dus beter dan de leer en zij wijst den weg, die gegaan moet worden. Tusschen de moeder, hare familie en haar natuurlijk kind, moeten door het feit der geboorte familiebetrekkingen ontstaan. De geboorteacte bewijst dan de afstamming van het natuurlijke kind, zooals zij die van het wettige kind bewijst. Het Duitsche recht, dat deze theorie aangenomen heeft, is daarmede teruggekeerd tot het vroeger geldende adagium „moeder maakt geen bastaard," en geeft aan het natuurlijke kind tegenover de moeder en hare familie volkomen de positie van wettig kind, terwijl het Zwitsersche recht, hoewel niet met zooveel woorden, in wezen toch dezelfde theorie huldigt. Het wil mij voorkomen, dat hiermede weer te ver gegaan is, en de uitwerking der bepalingen doet dit zelf zien. Immers het logische gevolg van de positie van wettig kind zou moeten zijn, dat de moeder van rechtswege met de ouderlijke macht over het kind bekleed wordt. Dit is echter niet het geval. De moeder kan, volgens het D. B. G. B. door den rechter tot voogd benoemd worden, volgens het Schw. Z. G. B. met de ouderlijke macht bekleed worden, van rechtswege is haar niet het recht toegekend het kind in rechte te vertegenwoordigen. Daarentegen is zij in die landen, waar eerst na eene door haar afgelegde verklaring, na de erkenning, betrekkingen tusschen haar en het kind ontstaan, n.l. in Frankrijk en Nederland, van

rechtswege met de ouderlijke macht bekleed of voogdes over haar kind. Men moet, waar het betreft de ouderlijke macht of de voogdij, verschil maken tusschen de zorg voor den persoon van het kind en de vertegenwoordiging in rechte. Het recht om voor den persoon van het kind te zorgen, moet aan de moeder naar mijne meening van rechtswege toekomen, erkenning door de moeder is dus onnoodig, en slechts dan wanneer zij daadwerkelijk toont voor die verzorging ongeschikt te zijn, moet haar dat recht ontnomen worden, terwijl zij daarentegen slechts dan de bevoegdheid moet hebben haar kind in rechte te vertegenwoordigen, wanneer redelijkerwijze aangenomen kan worden, dat zij daarvoor de geschiktheid bezit. Uit dit alles blijkt, dat naar mijne meening nòch erkenning door de moeder, nòch onderzoek naar het moederschap van noode is, maar dat door de geboorte zelve familiebetrekkingen moeten ontstaan tusschen de moeder, hare familie en haar natuurlijk kind. Dat kind zal den naam der moeder dragen, door haar verzorgd en opgevoed worden, tusschen hen moet wederkeerig eene alimentatieverplichting bestaan, het kind is aan de moeder gehoorzaamheid verschuldigd, en heeft hare toestemming voor een huwelijk noodig. Bij ontstentenis der moeder gaan hare rechten en plichten over op hare familie. Deze regeling is naar mijne meening de gewenschte. De regeling uit den Code Civil en daarmee verwante wetboeken is eene andere. Zij kennen de erkenning door de moeder en daarnaast een onderzoek naar het moederschap, welk onderzoek, behalve in den gewijzigden Code Civil belge, steeds is toegelaten. Eenmaal aannemende, dat voor het ontstaan van de betrekkingen tusschen moeder en kind eene erkenning noodig is, omdat de geboorte en de geboorteacte daarvoor niet voldoende bewijs zijn, moet

men verder gaande ook aannemen, dat het onderzoek naar het moederschap altijd toelaatbaar is.

Verhouding tusschen kind en vader.

Het onderzoek naar het vaderschap is een naam voor twee zeer scherp te onderscheiden vorderingen en wel de vordering tot inroeping van staat, en de alimentatievordering. De vordering tot inroeping van staat brengt, wanneer zij toegewezen is, het kind tot den vader in eene familierechtelijke verhouding; de alimentatievordering legt, wanneer zij toegewezen is, slechts eene finantieele verplichting op den vader. De ontwerpers van het D. B. G. B., waarin alleen de laatste vordering bekend is, gingen uit van de onderstelling, dat in den regel slechts de band door afstamming uit huwelijk die zedelijke grondslagen geeft, die de aanwezigheid van familierechtelijke rechten en plichten veronderstelt, en dat alleen de vaste band van het huwelijk voldoenden waarborg voor de behoorlijke vervulling dier plichten oplevert. Uitgaande van deze redeneering hebben zij den vader alleen eene finantieele verplichting willen opleggen en hem geenerlei rechten ten aanzien van het kind gegeven.

De Code Civil deed in zijne oorspronkelijke redactie, door eene vrijwillig afgelegde verklaring van den vader, familiebetrekkingen ontstaan van minder gehalte dan tusschen vader en wettig kind, en stelde daarnaast de mogelijkheid open, om wanneer door den man tegen de moeder een misdrijf begaan was, waardoor met zekerheid het vaderschap van dien man bleek, dat vaderschap door rechterlijk vonnis te doen vaststellen met dezelfde gevolgen. Dit systeem is in den gewijzigden Code behouden gebleven. Slechts is het aantal gevallen, waarin het onderzoek mogelijk is, aanmerkelijk uitgebreid. In Frankrijk

en Duitschland staan de twee stelsels dus het zuiverst tegenover elkander. Het wil mij voorkomen, dat het Fransche stelsel principieel de voorkeur boven het Duitsche verdient, al wil ik gaarne toegeven, dat er gebreken aan kleven en er moeilijkheden uit voortvloeien. Waar is het, dit zal men den ontwerpers der Duitsche wet moeten toegeven, dat in den regel bij den natuurlijken vader niet die belangstelling voor zijn kind bestaat, die gewoonlijk bij den wettigen vader aanwezig is. Dit gemis aan belangstelling mag echter niet de oorzaak zijn, dat den man, die eenmaal tot vader verklaard is, voor lange jaren soms vrij zware verplichtingen worden opgelegd, zonder dat hem daartegenover eenig recht van medezeggenschap omtrent de behandeling van het kind is toegezegd. Daarbij komt nog deze inconsequentie, dat, hoewel alle familierechtelijk verband tusschen vader en kind ontkend wordt, dat kind toch door het huwelijk der ouders gewettigd kan worden, ja zelfs, zonder dat een huwelijk plaats heeft, tot wettig kind van den vader verklaard kan worden.

Het vonnis, dat een man tot vader van een kind verklaart te zijn, moet tusschen dien man en dat kind familierechtelijke gevolgen teweegbrengen, en naast dat vonnis moeten die gevolgen door de erkenning kunnen ontstaan.

Het zijn wederom de ontwerpers van het D. B. G. B., die met klem hun stem tegen die toelating der erkenning hebben verheven, doch naar ik meen, geheel ten onrechte. Zij toch waren van oordeel, dat het toelaten van de erkenning vooral in de lagere standen het concubinaat zou bevorderen, het sluiten van wettige huwelijken tegenhouden. Hiertegen zou ik willen opmerken, dat natuurlijke vaders niet altijd onwillige en hartelooze personen

zijn, en dat er somtijds bij hen redenen van overwegenden aard kunnen bestaan, waarom zij de moeder van hun kind niet kunnen huwen. Het spreekt van zelf, dat die vaders ook zonder vonnis bereid zouden zijn, mede voor hun kind te zorgen, maar die vrijwillig op zich genomen zorg is met de erkenning, die hen in eene bepaalde, door de wet geregelde verhouding tot het kind doet staan, niet gelijk te stellen. Ik meen dus, dat behalve door rechterlijk vonnis ook door erkenning eene verhouding tusschen vader en kind moet kunnen ontstaan, mits door de wet de noodige vereischten aan die erkenning worden vastgeknoopt, die waarborgen geven, dat zij slechts in overeenstemming met de werkelijkheid kan geschieden. Want dat is het groote bezwaar aan de erkenning, waar zij geschieden kan, verbonden, dat, behalve dan naar Nederlandsch recht de toestemming der moeder, geen enkel vereischte voor de geldigheid wordt gesteld. Herhaaldelijk toch komt het voor, dat een kind erkend wordt door iemand, die niet de vader is, alleen om het kind door het huwelijk van dezen man met de moeder te doen wettigen. Deze practijk wijst ongetwijfeld op een zwak punt in het systeem der erkenning. De erkenning moet daarom alleen dan mogen geschieden, wanneer zij met de waarheid overeenstemt. Gelijk niemand in eene vaderschapsactie veroordeeld kan worden wanneer niet bewezen is dat hij gedurende den conceptietermijn met de moeder gemeenschap gehad heeft, zoo moet ook niemand een kind kunnen erkennen, die niet in werkelijkheid de vader van dat kind is en niet in staat is dat vaderschap aannemelijk te maken.

Ik schreef: het vonnis moet tusschen den vader en het kind familierechtelijke gevolgen teweegbrengen, ik vereenig mij dus geheel met het principe van het

Fransche stelsel en ik doe dat hoofdzakelijk op practische gronden.

Wanneer men den vader naast en met de moeder de verplichting oplegt om voor zijn natuurlijk kind te zorgen, geschiedt dit zoowel in het maatschappelijk belang als in dat van het kind. Blijft die verplichting evenwel slechts tot eene finantieele beperkt, dan begaat men daarmede eene onrechtvaardigheid tegenover den vader. Men laat hem 16, 18 of 21 jaar lang mede betalen in de kosten van onderhoud en opvoeding van dat kind, zonder hem ook maar eenigszins daartegenover eenige bevoegdheid toe te kennen. Hij is en blijft een vreemde voor het kind; het woord vader is voor hem slechts een ijdele klank, ongeschikt om zijn verhouding tot het kind weer te geven. Het is, zoowel naar Duitsch als naar Nederlandsch recht, mogelijk, dat een ander door met de moeder te huwen het kind wettigt. Wanneer daarentegen de verhouding tusschen vader en kind eene familierechtelijke is, dan kunnen den vader tegenover zijne verplichtingen, met eerbiediging van de rechten van de moeder, ten aanzien van dat kind bevoegdheden worden ingeruimd, die zijn verantwoordelijkheidsgevoel prikkelen en zijne belangstelling gaande houden. Maar ook dan, wanneer eene familierechtelijke verhouding het gevolg is van het vonnis, of wanneer die door erkenning ontstaan is, blijft de finantieele verplichting van den vader de eerste en voornaamste.

De vader moet met de moeder verplicht zijn de kosten van onderhoud en opvoeding te dragen, tot het einde der minderjarigheid van het kind of zooveel korter of langer als het kind door de opvoeding die het genoten heeft al dan niet in staat is zelf in dat onderhoud te voorzien. De meeste wetgevingen stellen de meerderjarigheid als

grens, en eischen alleen onderhoud gedurende een langeren duur, wanneer het kind door lichamelijke of geestelijke gebreken niet in staat is voor zich zelf te zorgen. Deze regeling is evenwel niet voldoende, met name niet voor kinderen uit betere standen, die eene opvoeding en opleiding verkrijgen, welke het hun onmogelijk maken met het bereiken van den 21-jarigen leeftijd (in Duitschland zelfs met dien van 16 jaar), zelfstandig in hun onderhoud te voorzien. Daarom eischt de billijkheid, dat voor de volgende jaren de vader met de moeder nog mede draagt in die kosten.

Het is niet gemakkelijk om de verhouding te vinden, naar welke beide ouders in de onderhoudskosten moeten bijdragen. Bij het zoeken naar eene oplossing moet men evenwel in het oog houden, dat de groote meerderheid der natuurlijke kinderen geboren wordt uit ouders uit gelijken stand. De arme moeders met de rijke vaders vormen eene kleine minderheid. Ik zou dus meenen, dat het door den vader te betalen bedrag berekend moet worden, zoowel naar den stand der moeder als naar de draagkracht van den vader. Naar den stand der moeder, omdat het meerendeel der natuurlijke kinderen opgevoed wordt bij of door de moeder; naar de draagkracht van den vader, omdat het eensdeels onrechtvaardig zou zijn, wanneer de vader eene betere opvoeding kan bekostigen dan de moeder, deze aan het kind te onthouden, en aan den anderen kant met de mogelijkheid rekening gehouden moet worden, dat de moeder uit beter stand is dan de vader. Evenwel ook dit laatste zal zeer zeker tot de uitzonderingen behooren, en het geval, dat de prinses tegen haar lakei eene vordering tot alimentatie voor haar kind doet instellen, een voorbeeld door MENGER in zijn „das Bürgerliche Recht und die besitzlosen Volksklassen"

gegeven, om de onrechtvaardigheid der voorgestelde Duitsche regeling aan het licht te doen komen, moet meer als eene caricatuur, dan als eene ernstige critiek beschouwd worden. Dit neemt echter niet weg, dat toch ook met die mogelijkheid rekening gehouden moet worden, wil de regeling tegenover vader en moeder beide rechtvaardig zijn.

Bevoegdheden ten opzichte van het kind.

Het gemis van eene verhouding tusschen den vader en de moeder is de oorzaak, dat beide niet te zamen belast kunnen zijn met de zorg voor den persoon van het kind. Ik heb dan ook reeds aangetoond, dat, naar mijne meening, die zorg aan de moeder van rechtswege toekomt. Wanneer zij feitelijk voor die zorg ongeschikt blijkt, is de vader de aangewezen persoon die taak over te nemen. Maar daarnaast wil ik er op wijzen, dat de moeder om het kind in rechte te vertegenwoordigen veelal de noodige geschiktheid mist. Die vertegenwoordiging toch komt daar, waar de vader niet vrijwillig zijne plichten nakomt, in de eerste en voornaamste plaats neer op het instellen van de vordering tegen den vader namens het kind. Het komt mij wenschelijk voor om, gelijk dit in Zwitserland reeds geschiedt, aan elk natuurlijk kind van rechtswege een „tutor" toe te voegen om die vordering in te stellen, en niet slechts, zooals in Nederland, alleen dan, wanneer de moeder reeds de eerste stappen tot het instellen der vordering gedaan heeft. Na afloop der procedure zal de rechter dan kunnen beslissen, wie, hetzij vader of moeder, de meeste waarborgen biedt een goed voogd voor het kind te zijn, terwijl degeen, die niet met de voogdij belast wordt, tenzij hem om bepaalde gewichtige redenen alle invloed op het kind ontzegd moet

worden, het recht dient te hebben hetzij zelf tot toezienden voogd benoemd te worden, of een ander te doen benoemen. Die „tutor ad hoc" kan dan zijn een persoon, speciaal voor elk geval aangewezen, of een beroepsvoogd, die alle dergelijke gevallen behandelt, terwijl ook wanneer geen van beide ouders met de voogdij belast is, die voogdij aan een beroepsvoogd kan worden opgedragen.

De beroepsvoogdij [1]) is van Duitschen oorsprong en in Duitschland en Zwitserland reeds zeer verbreid. Zij biedt het groote voordeel aan, dat de voogdij wordt uitgeoefend door een persoon, die aan die uitoefening al zijn tijd kan besteden, die is toegerust met de noodige kennis om veilig door het doolhof der toepasselijke wetsbepalingen te komen, die beschikt over een staf van controleerende ambtenaren, en die met ondervinding en gezag kan optreden.

Tegenover al deze voordeelen staat het bewaar, dat het persoonlijke contact tusschen voogd en pupil ontbreekt, dat er niet die vertrouwelijke verhouding tusschen die beiden kan ontstaan, die toch zoo noodig is. Deze bezwaren mogen daar, waar de mogelijkheid van eene betrekking tusschen vader en kind uitgesloten is en er in de verhouding tusschen vader en kind stilzwijgend aan iets vijandigs gedacht moet worden, daar dus, waar het vertegenwoordigen van het kind veelal synoniem is met voortgezet optreden tegen den vader, en de beroepsvoogdij ook van langer duur zal zijn, niet te licht geschat worden. Wanneer echter, nadat de vordering is toegewezen, de mogelijkheid van de uitoefening der

[1]) Men zie voor nadere beschouwingen omtrent de beroepsvoogdij, met name „Die Berufsvormundschaft und ihre Probleme", door Berufsvormund Niestroj.

voogdij ook door den vader bestaat, en in elk geval de vertegenwoordiging in rechte minder beteekenis heeft gekregen, is er alles voor te zeggen om voor het instellen van de vordering een beroepsvoogd aan te wijzen.

De familierechtelijke betrekking, die naar mijne meening ook tusschen den vader en zijn natuurlijk kind bestaan moet, mag niet beperkt blijven tot de mogelijkheid, dat hij met de voogdij belast wordt. Ook wanneer dit niet het geval is, omdat b.v. de moeder die voogdij uitoefent, moet den vader het recht gegeven worden op een beperkt, zoo noodig door den rechter te regelen, persoonlijk verkeer met het kind, tenzij dit verkeer ten nadeele van het kind zou strekken. Tegen deze oplossing zijn, ik geef het zelf volgaarne toe, vele bezwaren aan te voeren. Maar de positie van het natuurlijke kind is nu eenmaal eene halfslachtige, en zal dat wel blijven ook, en deze oplossing van de kwestie, waarbij aan vader en moeder beide een recht op verkeer met het kind wordt toegekend, komt mij voor billijker te zijn dan de thans overal geldende. In het geldende recht toch heeft òf de moeder òf de vader de zorg voor het kind met de daaruit voortvloeiende rechten, hetzij dat eene verhouding tusschen vader en kind niet bestaan kan (Duitschland), hetzij dat deze slechts kan ontstaan nadat de moeder reeds eenmaal door de verplichte toestemming voor de erkenning door den vader, die eene erkenning door haar of eene verhouding tot haar onderstelt, rechten ten aanzien het kind heeft verkregen (Nederland). Waar dit laatste het geval is, en ik denk nu hierbij vooral aan het Zwitersche recht, verliest de moeder, wanneer het kind „dem Vater mit Standesfolge zugesprochen ist", haar recht om voor het kind te zorgen, terwijl dit verlies door niets gemotiveerd is.

Verhouding tusschen kind en verwanten der ouders.

Op nog eene kwestie moet ik hier de aandacht vestigen, eene kwestie waarvan ik bij de behandeling van de verhouding tusschen kind en moeder de oplossing reeds terloops heb aangegeven, doch die ik bij de verhouding tusschen kind en vader stilzwijgend ben voorbijgegaan. Hoe moet de verhouding zijn tusschen het natuurlijke kind en de verwanten zijner ouders?

De Code Civil en de met dezen overeenstemmende regelingen kennen slechts eene familieverhouding tusschen het kind en dengeen met wien die verhouding uitdrukkelijk geconstateerd is, en wijken van dien regel slechts af in enkele gevallen, waarin zij het natuurlijke kind en de verwanten der ouders over en weer een erfrecht toekennen. Het Duitsche en Zwitsersche recht stellen de moederlijke verwanten met de moeder op ééne lijn, en naar ik meen volkomen terecht. Evenals van rechtswege door de geboorte de verhouding tusschen moeder en kind moet ontstaan, moet deze ook ontstaan ten aanzien van de moederlijke familie. In dit opzicht verdient de regel „moeder maakt geen bastaard" voorzeker toepassing. Deze regel toch heeft tweeledigen zin. Ten eerste bedoelt hij aan te geven, dat het natuurlijke kind ten opzichte van de moeder als wettig geldt, eene conclusie die door mij voor de practijk is verworpen; maar eveneens is er uit af te leiden, dat met de moeder hare verwanten op ééne lijn gesteld worden, dat dus ook tusschen het natuurlijke kind en de moederlijke familie eene familieverhouding bestaat. Met deze laatste gevolgtrekking meen ik dat men zich moet vereenigen.

Tot eene zelfde conclusie moet men, naar ik meen, ten ten aanzien van de familie van den vader komen, eene conclusie die door het Zwitsersche recht dan ook in de

gevallen van erkenning en Zusprechung mit Standesfolge is aanvaard. Wanneer men eenmaal de leer aanneemt, dat tusschen den vader en zijn natuurlijk kind een familieverhouding kan en moet bestaan, dan is het logische gevolg daarvan, dat die verhouding zich ook uitstrekt tot de verwanten van dien vader.

Naam. Een gevolg van de familierechtelijke verhouding tusschen het kind en den vader, is, dat het kind den naam draagt van den vader die het erkend heeft. Dit gevolg is volgens mij onnoodig. De verhouding tusschen vader en kind moet hetzij door erkenning, hetzij door vonnis vastgesteld worden, terwijl die tusschen moeder en kind van rechtswege vaststaat. De naam der moeder wordt in de geboorteacte genoemd, en hetzij volgens wettelijke bepaling, hetzij alleen in de practijk, draagt het kind den naam van die moeder. Dien naam moet het kind behouden en slechts dan is er voldoende grond om het den naam des vaders te doen dragen, wanneer de verhouding tusschen den vader en de moeder eene andere wordt, wanneer het huwelijk der ouders de wettiging medegebracht heeft.

Wettiging. Die wettiging is het gevolg van het huwelijk van den vader met de moeder van het kind. De regel, dat slechts die kinderen wettig zijn, welke geboren zijn uit gehuwde ouders, vindt in zooverre uitbreiding, dat een later huwelijk dier ouders de positie dier kinderen aan wettige gelijk maakt. De wettiging stamt reeds uit het Romeinsche recht en was en is nog het middel aan ouders gegeven om tegenover hun kinderen goed te maken wat zij misdeden, om den smaad, die het feit van eene onwettige geboorte met zich mede

bracht en dikwijls nog brengt, weg te nemen. De verschillende wetgevingen stellen voor de wettiging verschillende vereischten. Evenwel komen zij daarin overeen, dat door de huwelijksvoltrekking zelve de wettiging tot stand komt, dat zij dus van rechtswege werkt. Wil de wettiging nu evenwel die werking hebben, dan is er, meen ik, één vereischte te stellen en wel dit, dat de staat van het kind tegenover beide ouders vaststaat op het oogenblik, dat het huwelijk der ouders voltrokken wordt. Door die wettiging immers verandert de staat van een kind, en die staat moet openlijk bekend kunnen zijn, omdat deze van algemeen belang is. Wanneer dus op het oogenblik dat het huwelijk gesloten wordt de verhouding tusschen den man en het kind rechtens niet vaststaat, meen ik dat door de huwelijksvoltrekking de wettiging niet moet plaats hebben. Deze zelfde redeneering is de basis van een artikel in het Burgerlijk Wetboek, dat toestaat, om, wanneer ouders verzuimd hebben vóór de huwelijksvoltrekking hun kind te erkennen, en de wettiging dus achterwege gebleven is, die wettiging alsnog te vragen. Deze wijze van wettiging vind ik alleen te verdedigen, wanneer meer dan gewone voorzorgsmaatregelen genomen worden, dat de wettiging met de waarheid overeenstemt. Trouwens in een systeem als het door mij verdedigde, waar de verhouding tusschen vader en kind zoowel door erkenning als door vonnis altijd bekend kan zijn, is voor eene dergelijke wettiging weinig plaats meer. Wel is daar nog plaats voor eene andere wijze van wettiging, die ook in verschillende wetgevingen bestaat en die geschieden kan door rechterlijk vonnis of besluit der overheid, wanneer de ouders van plan geweest waren te huwen en dat huwelijk door overlijden van een hunner niet kon doorgaan. Deze wijze is eene daad van rechtvaardigheid tegenover het kind,

dat anders door het overlijden van een der ouders beroofd zou zijn van wat in de bedoeling der ouders had gelegen het te verschaffen. Absoluut onverdedigbaar vind ik daarentegen de in het D. B. G. B. voorkomende „Ehelichkeitserklärung". Waar de ontwerpers van dat wetboek zich tegen de erkenning verzet hebben, is het mij onbegrijpelijk, hoe zij eene dergelijke wettiging hebben kunnen verdedigen, die alleen tegenover den vader werking heeft. Wettigheid immers onderstelt juist in haar wezen eene gelijke verhouding tot beide ouders en waar ik bij de behandeling van de verhouding van de moeder tot het kind, ook al om practische redenen, tot de conclusie kwam, dat tegenover één ouder eene verhouding als van wettig kind irrationeel is, moge dit bezwaar, hier, met het principieele vereenigd, nog in meerdere mate gelden.

Erfrecht. Een der gewichtigste gevolgen van de familierechtelijke verhouding tusschen vader en moeder en het natuurlijke kind, is het erfrecht [1]), dat het meest van alle onderwerpen, die de positie der natuurlijke kinderen raken, in vroeger tijden het voorwerp van regelingen geweest is. Hoewel, naar mijne meening, op grond van de hiernevens ontwikkelde bezwaren de positie van het natuurlijke kind ten aanzien van de moeder niet geheel gelijkgesteld mag worden met die van het wettige kind, zoo meen ik toch, dat, wat het erfrecht betreft, die kinderen ten aanzien der moeder gelijk behandeld mogen en moeten worden. Immers de door mij aangevoerde bezwaren betroffen hoofdzakelijk de moeilijkheden, met de uitoefening der ouderlijke macht

[1]) Men zie voor eene, vooral historische beschouwing van het erfrecht der natuurlijke kinderen: J. C. VAN DER LIP: Het erfrecht der natuurlijke kinderen. Leiden 1892.

verbonden, en leken mij gewichtig genoeg, om terwille daarvan de geheele gelijkstelling te verwerpen. Met die ouderlijke macht houdt het erfrecht geenerlei verband, en waar die bezwaren dus niet bestaan, is er geen voldoende grond om de natuurlijke kinderen niet met de wettige gelijk te stellen. Indien de natuurlijke kinderen opkomen in de nalatenschap hunner moeder, hetzij te zamen met wettige nakomelingen van de moeder, hetzij alleen, moeten zij erven alsof zij wettig waren. Deze oplossing is, het spreekt vanzelf, ook aangenomen in het Duitsche en Zwitsersche recht, als een logisch gevolg van de daar geldende regeling. In die wetgevingen, waar het kind niet van rechtswege tot de moeder in eene door het recht erkende verhouding staat, is het erfrecht ten opzichte van de moeder aan dezelfde regelen gebonden als ten opzichte van den vader. Er wordt, ten gevolge van de ook tusschen het natuurlijke erkende kind en zijne ouders bestaande betrekking, aan dat kind een recht op de nalatenschap der ouders toegekend. Zij staan, behalve in België, in zooverre met de wettige kinderen gelijk, dat zij rechtstreeks uit de nalatenschap verkrijgen, de saisine hebben. Alleen het deel, dat hun toegekend wordt ab intestato, is geringer dan dat, hetwelk aan de wettige kinderen toekomt, en hunne bevoegdheid om a testato te erven is beperkt. Deze regeling is een gevolg van de begeerte van den wetgever om zooveel mogelijk de wettige kinderen te beschermen. Om dat doel te bereiken, worden de belangen der natuurlijke kinderen dan ook te veel verwaarloosd. Een blik op het erfrecht van de natuurlijke kinderen in het Zwitsersche recht ten opzichte van den vader, doet die bedoeling zeer duidelijk aan het licht treden. Immers, wanneer daar de natuurlijke kinderen met wettige afstammelingen van den vader tot diens

nalatenschap geroepen worden, erven zij ab intestato slechts de helft van hetgeen een wettig kind moet erven; worden zij echter slechts met andere verwanten van den vader tot diens nalatenschap geroepen, dan erven zij, alsof zij wettig waren.

Ik heb reeds eerder als mijne meening te kennen gegeven, dat er slechts dan gegronde reden bestaat om de natuurlijke kinderen niet met de wettige gelijk te stellen, wanneer practische bezwaren zich tegen die gelijkstelling verzetten. Welnu, die bezwaren zijn bij het erfrecht niet aanwezig. De bescherming der wettige kinderen mag niet de oorzaak zijn, dat aan de natuurlijke kinderen minder gegeven wordt, dan waarop zij als kind van den vader recht hebben, zoodat ik meen, dat ook wat het erfrecht ten opzichte van den vader betreft, tusschen wettige en natuurlijke kinderen verschil niet gemaakt moet worden.

Overspelige en bloedschennige kinderen.

Bij de behandeling van de positie der natuurlijke kinderen heb ik met opzet tot nu gezwegen over diegenen onder hen, die als een gevolg van de verhouding, waarin hunne ouders tot elkander of tot een ander stonden, eene bijzondere plaats hebben ingenomen en veelal nog innemen. Het zijn de overspelige en de bloedschennige kinderen, die welke geboren zijn uit ouders, die reeds beide of een van beide met een ander gehuwd zijn, en wier huwelijk dus ten tijde, dat het kind verwekt werd, niet mocht geschieden, of uit ouders wier huwelijk wegens te nauwe bloedverwantschap verboden was.

Tusschen deze beide soorten van kinderen wordt geen verschil gemaakt, hoewel naar ik meen, wanneer men hen eenmaal van de natuurlijke kinderen afscheidt, voor eene nadere splitsing veel reden van bestaan zou zijn.

Zij toch danken hunne minder gunstige positie aan de verboden verhouding hunner ouders, en die verhouding is in de beide gevallen geenszins gelijkwaardig. De ouders van een in bloedschande verwekt kind hebben zich met het plegen van het incest voorzeker aan eene ongeoorloofde handelwijze schuldig gemaakt, maar zij stonden overigens geheel vrij en hebben met hunne handeling niemand benadeeld.

Met de ouders van overspelige kinderen is dit wel het geval. Hetzij zij beiden, hetzij een van hen gehuwd was, maken zij zich met de verwekking van een kind bij een ander dan de echtgenoot schuldig tegenover die echtgenoot en de uit dat huwelijk geboren kinderen. Het toekennen van rechten aan in overspel verwekte kinderen brengt dus bijna altijd met zich eene benadeeling van wettige kinderen, somtijds ook van de andere echtgenoot, en hunne rechteloosheid vindt dus haar grond in de bescherming der wettige kinderen.

De Code Civil en de met dezen verwante regelingen verbieden de erkenning van deze kinderen, en laten het instellen zoowel van de vaderschaps- als van de moederschapsactie niet toe. Wanneer het niet ware, dat de aan deze kinderen toekomende qualificatie, behalve in het geval van ontkenning van wettigheid, eerst bekend werd, nadat de afstamming van beide ouders is vastgesteld, zoodat zij dus, zoolang dit niet het geval is, als gewone natuurlijke kinderen gelden, en althans met één ouder in betrekking kunnen staan, zou volgens de uitdrukkelijke bepaling der wet, nòch met den vader, nòch met de moeder eenigerlei verhouding mogen worden erkend. Het is dus eigenlijk met het aangenomen stelsel in strijd, dat de wet aan die kinderen toch een recht op levensonderhoud van dien vader en die moeder toekent.

De meer humane opvattingen omtrent de rechten der kinderen hebben, mede in verband met de echtscheidingsregelen in Frankrijk geldende, geleid tot de wijzigingswet van 1907 van den Code Civil. Deze wet stelt de mogelijkheid open voor erkenning, doch alleen om daardoor tot wettiging te komen, van kinderen geboren gedurende een tijdperk, waarin het huwelijk van een der ouders nog wel in naam bestond, maar de feitelijke samenleving van dien ouder met zijn echtgenoot reeds was opgeheven. Deze wijziging, die overigens het bestaande principe handhaaft, ontneemt dus alleen het praedicaat overspelig aan eene bepaalde categorie van kinderen.

Het D. B. G. B. is met betrekking tot deze kinderen geheel andere wegen ingeslagen en heeft de positie der overspelige en bloedschennige kinderen geheel aan die der andere natuurlijke kinderen gelijkgesteld. Deze oplossing ligt geheel in de lijn van het systeem van dat wetboek. Immers het kind heeft daar tegenover de moeder ipso jure eene positie als van een wettig kind, terwijl tegenover den vader geenerlei familieverhouding bestaan kan. De gelijkstelling is tegenover den vader dan ook slechts in zooverre van belang, dat het feit, dat uit een vonnis zou blijken, dat een kind overspelig of bloedschennig is, het instellen van de vaderschapsactie niet belet.

Het Schw. Z. G. B. daarentegen maakt, wat deze kinderen betreft, verschil ten opzichte van den vader en de moeder. Het verbiedt de erkenning van overspelige en bloedschennige kinderen, maar laat het instellen van de vaderschapsactie toe; immers het verklaart uitdrukkelijk, dat, wanneer de moeder ten tijde der conceptie gehuwd was, de vordering mag worden ingesteld, nadat het kind door den rechter voor onwettig verklaard is. Is evenwel de vader ten tijde der conceptie gehuwd, dan kan deze

slechts tot het voldoen eener finantieele verplichting aangesproken worden.

Uit de korte resumeering der verschillende wettelijke bepalingen blijkt zeer duidelijk, dat, al moge ook voor een deel de ongunstige positie dezer kinderen haar oorsprong vinden in de begeerte van den wetgever om dengeen, die aan overspel of bloedschande zich heeft schuldig gemaakt, in het kind te straffen, het hoofdmotief toch is de bescherming der door het huwelijk der ouders verkregen rechten van het wettige kind. Ook hier dus wordt het wederom de vraag, rechtvaardigt die bescherming van het wettige kind de slechte behandeling van het overspelige? En ook hier moet naar mijne meening het antwoord absoluut ontkennend luiden. Het gaat niet aan, om op grond van eene strafbare handeling van den vader of de moeder, het eene kind te doen lijden, alleen om het andere, het wettige kind van dien ouder te beschermen. Wil men dien ouder straffen, dat men hem dan tegenover dat overspelige kind slechts verplichtingen oplegge, maar geene rechten toekenne. Het hier verdedigde gevoelen ten aanzien van de overspelige kinderen moet in nog meerdere mate voor de bloedschennige gelden. Immers bij hen verzet zich niet eens het belang van een derde tegen de gelijke behandeling.

Verhouding tusschen vader en moeder.

Ten slotte is er nog één punt, waarop telkens bij de behandeling van den feitelijken toestand in de verschillende landen de aandacht is gevestigd, maar dat in deze beschouwingen nog steeds stilzwijgend is voorbijgaan, en wel de verhouding tusschen de moeder en den vader, eene verhouding, die, behalve in Frankrijk, in alle nieuwe of gewijzigde, door mij behandelde wetten is geregeld. Ik

zeg opzettelijk de moeder, want veel zou er mede te deelen zijn, over het al of niet goed recht van bestaan van eene vordering tegen den man door de vrouw, met wie gemeenschap is uitgeoefend: de defloratie-actie. Waar het onderwerp van dit proefschrift nu evenwel uitsluitend is de rechtspositie van het natuurlijke *kind*, meen ik alleen die vordering te moeten behandelen, die aan de vrouw toekomt en gegeven is als *moeder*. Zoowel in Duitschland en Zwitserland, als in België en Nederland, is aan de moeder van een natuurlijk kind tegenover den vader van dat kind eene vordering toegekend, tot vergoeding van sommige aan haar moederschap noodzakelijk verbonden kosten. In België is bij de toekenning van die vordering zelfs uitdrukkelijk bepaald, dat het instellen daarvan de bevoegdheid, om eene vordering krachtens art. 1382 C. C. B. (onrechtmatige daad) in te stellen, onaangetast laat. Duidelijk blijkt hier dus uit, dat die vordering aan de vrouw slechts in hare qualiteit van moeder wordt toegekend.

Het kind ontleent aan het feit der afstamming het recht om van den vader onderhoud te verzoeken; aan het feit van de gemeenschap kan de moeder dat recht tot vergoeding van kosten niet ontleenen. De vergoeding van kraamkosten en van de kosten, door de moeder gedurende een korten tijd voor en na de bevalling gemaakt, wordt haar toegekend omdat zij het kind ten voordeel kan strekken. Ik wil hier aanhalen de woorden door den Minister VAN RAALTE geschreven in de Toelichting op de Nota van Wijzigingen van het gewijzigd ontwerp LOEFF, omdat die woorden m.i. zoo kort maar juist weergeven, waarom aan de moeder die vordering moet worden gegeven. „De uitkeering der kraamkosten is inmiddels niet bestemd om aan de moeder, maar om aan het kind

ten goede te komen. Omdat ook nog in den eersten tijd na de bevalling de gezondheid van het kind van het welvaren der moeder afhangt, kan men slechts door haar de hand te reiken aan het kind ten volle geven wat het vorderen mag. De vergoeding der kraamkosten kan daarom in redelijkheid aan den vader worden opgelegd, niettegenstaande hij aan de moeder zelve niets verschuldigd is".

Wordt dus nagenoeg algemeen aangenomen, dat de moeder ter wille van het kind steun noodig heeft van den vader, allerminst bestaat er eenstemmigheid omtrent de oplossing van de vraag, hoever die steun moet gaan. Haast elk recht heeft zijne eigen regeling. Het is niet oninteressant deze onderscheiden regelingen eens naast elkander te stellen, ten einde een goed inzicht in de verschilpunten te krijgen.

Volgens het B. W. dan moeten aan de moeder vergoed worden de kosten harer bevalling en van haar onderhoud gedurende de eerste zes weken na hare bevalling, door den rechter naar billijkheid te begrooten met inachtneming der plaatselijke gebruiken, onverschillig of het kind al dan niet levend ter wereld komt. De C. C. B. geeft aan de moeder recht op vergoeding der onkosten van hare bevalling en haar onderhoud gedurende de vier daarop volgende weken; het Schw. Z. G. B. kent haar vergoeding toe voor de onkosten der bevalling en voor den tijd van ten minste vier weken voor en na de geboorte en voor andere ten gevolge van de zwangerschap of de verlossing noodig geworden uitgaven. Het D. B. G. B. eindelijk, legt den vader de verplichting op, om de moeder te vergoeden de kosten der bevalling en van haar onderhoud gedurende de eerste zes weken daarna, en eveneens van de uitgaven, die door de zwangerschap

en verlossing verder noodig geworden zijn, onverschillig of het kind levend geboren wordt of niet, terwijl het gewone bedrag der te vergoeden kosten uitgekeerd moet worden ook wanneer het niet uitgegeven is. Uit deze vergelijking blijkt, dat de verschilpunten in hoofdzaak twee vragen betreffen: moet de uitkeering aan de moeder ook plaats hebben, indien het kind niet levend geboren wordt, en moeten meer dan de strikt noodzakelijke onkosten vergoed worden? Het motief dat de vergoeding der kosten alleen geschiedt ter wille van het kind, kan men zeker niet doen gelden, als het kind niet levend geboren is. Toch is ook deze bepaling juist met een beroep op het belang van het kind verdedigd, omdat men meende, dat, mits de moeder slechts weet, dat zij gesteund wordt in de eerste tijden na hare verlossing, die dikwijls voor haar de moeilijkste zijn, er minder gevaar bestaat, dat zij maatregelen neemt ter onderbreking van haar zwangerschap en ook de kans op kindermoord geringer is. Niettemin wil het mij voorkomen, dat men, wanneer het kind niet levend ter wereld komt, moeilijk op grond van het belang van het kind de vergoeding der kosten zes weken na de bevalling kan verdedigen en wanneer deze vergoeding dan toch toegestaan wordt, geschiedt deze m.i. in het uitsluitend belang der moeder. Zoowel de Duitsche als de Zwitsersche wet kennen aan de moeder nog recht toe op de vergoeding der kosten, die een gevolg zijn van de zwangerschap en de bevalling. Ik meen dat hiermede te ver gegaan is, te meer daar er voor de bepaling van de hoegrootheid dier bedragen geene voorschriften gegeven zijn. Indien deze vergoeding toegestaan moet worden, mag zij, naar ik meen, niet meer zijn dan eene tegemoetkoming in de kosten en dus nooit meer bedragen, dan de helft van het werkelijk be-

taalde. Eene andere regeling komt immers neer op eene te groote belasting van den man ten bate der vrouw, en kan voor deze laatste eene bron van winst zijn, wat allerminst het geval mag wezen.

Zoo heb ik dan nu de voornaamste vragen, tot welke de regeling van de rechtspositie van het natuurlijke kind aanleiding geeft, in het kort behandeld. Die behandeling heeft mij gevoerd naar de beoordeeling van zeer gewichtige maatschappelijke problemen, die zooals ik aan het slot van mijne inleiding uiteenzette, daarom zooveel moeite bij de oplossing veroorzaken, omdat zij eene verzoening eischen tusschen de belangen van de op het huwelijk gegronde familie en die van het natuurlijke kind. Bij het zoeken naar den juisten weg moet met allerlei maatschappelijke en ethische overwegingen worden gerekend, en ten slotte zal bij de vaststelling van ieders eindoordeel ook de stem van het gevoel zich zeer krachtig doen gelden. Ouderen, die over meerdere ervaring beschikken dan ik, zullen misschien de conclusies afwijzen, die ik naar mijne beste overtuiging heb trachten te ontwikkelen. Wie nog slechts aan de poort staat van het maatschappelijk leven, oordeelt allicht anders dan zij, die in dat leven zelf met de groote maatschappelijke vraagstukken zijn in aanraking gekomen. Wij hebben gezien, hoe in de verschillende landen en tijden de inzichten over de positie van de natuurlijke kinderen uiteen liepen, hoezeer ook thans nog de denkbeelden in de verschillende wetgevingen neergelegd, van elkander afwijken. Daarom is het misschien niet al te overmoedig geweest, dat ik mijne overtuiging heb uitgesproken, al zal zij niet zijn die van vele anderen. En dan — een proefschrift wil niet meer zijn dan eene proeve. Moge wat ik gaf als zoodanig eenige waardeering kunnen vinden.

Literatuur opgave.

Inleiding.

P. F. Girard. Manuel élémentaire de Droit Romain.

A. B. Bommezyn. Het onderzoek naar het vaderschap. Leiden 1909.

W. E. Wilda. Von den unecht gebornen Kindern. Zeitschrift für Deutsches Recht. Band 15.

K. von Amira. Grundriss des Germanischen Rechts.

H. Brunner. Uneheliche Vaterschaft in den älteren Germanischen Rechten.

Ph. Sagnac. La législation civile de la Révolution Française.

E. Jac. Bonaparte et le Code Civil.

Frankrijk.

J. Charmont. Les transformations du Droit Civil.

H. Lavollée. Code Manuel de la recherche de la Paternité.

P. Viollet. Histoire du Droit Civil français.

G. Baudry-Lacantinery. Précis de Droit Civil. Tome premier.

M. Planiol. Traité élémentaire de Droit Civil. Tome premier.

België.

P. Leclercq. Loi du 6 Avril 1908, sur la recherche de la paternité et de la maternité de l'enfant naturel.

J. Levie Morelle. Tutelle des enfants naturels.
Mme. Charles d'Abbadie d'Arrast. Tutelle des enfants naturels.
Beide, rapporten voor het „Congrès internationale pour la protection de l'enfance" te Brussel 1913.

Duitschland.

Vorentwurf eines Bürgerlichen Gesetzbuchs für das Deutsche Reich.

Motive zum Vorentwurf.

O. Bähr. Gegenentwurf zu dem Entwurfe eines Bürgerlichen Gesetzbuchs für das Deutsche Reich.

O. Bähr. Zur Beurtheilung des Entwurfs eines Bürgerlichen Gesetzbuchs für das Deutsche Reich.

O. Gierke. Der Entwurf eines Bürgerlichen Gesetzbuchs und das Deutsche Recht.

M. Halewyck. La recherche de la paternité et la condition juridique des enfants naturels en Allemagne.

F. C. H. Ullersberger. Das Rechtsverhältnis der unehelichen Kindschaft nach dem Bürgerlichen Gesetzbuch und dem Code Civil. Freib. in Br. 1902.

R. Schnetzer. Die rechtliche Stellung der unehelichen Kinder nach dem Bürgerlichen Gesetzbuch. Freib. in Br. 1902.

P. Krückmann. Institutionen des Bürgerlichen Gesetzbuches.

B. Matthiasz. Lehrbuch des Bürgerlichen Rechts.

Zwitserland.

Schweizeriches Zivilgesetzbuch. Vorentwurf und Erläuterungen.

M. Rümelin. Der Vorentwurf zu einem Schweizerischen Zivilgesetzbuch besprochen.

Caesar Barazetti. Der Vorentwurf zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch.

G. R. Mohr. Die Vaterschaftsklage des Schweizerischen Zivilgesetzbuchs und ihre historische Grundlage.

A. Egger. Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch. Band 2.

L. H. Robert. De la condition juridique de l'enfant

naturel, dans le Code Civil suisse et le Code Civil allemand. Genève 1912.

Nederland.

G. Diephuis. Nederlandsch Burgerlijk Regt. Deel V.

Asser-Scholten. Handleiding tot de beoefening van het Nederlandsch Burgerlijk recht. Deel I.

Opzoomer-Grünebaum. Het burgerlijk wetboek verklaard. Tweede deel. 3e Druk.

Land-Star Busman. Verklaring van het Burgerlijk Wetboek. Deel I.

Mr. A. Grünebaum. De erkenning van natuurlijke kinderen. Bewijsgrond of Rechtshandeling. Weekbl. voor Pr. N. R. 2245—46.

Mr. H. J. Hamaker. Een paar opmerkingen over de erkenning van natuurlijke kinderen. Verspr. Geschr. I.

Mr. J. A. van Hamel. Het onderzoek naar het vaderschap.

Mr. B. Hes. Het onderzoek naar het vaderschap.

Wetsontwerp en Memorie van Toelichting aangaande de rechtstoestand van onechte kinderen, vaderschap, afstamming. (Cort van der Linden.)

Algemeene beschouwingen.

Mr. W. L. P. A. Molengraaff. Onderzoek naar het vaderschap. Gids 1896.

Mr. W. L. P. A. Molengraaff. De afstamming van buitenechtelijke kinderen. Gids 1898.

Mr. J. P. Moltzer. Welke aanspraken behoort het onechte kind op grond zijner afstamming van rechtswege te doen gelden?

Mr. H. J. Hamaker. De afstamming van natuurlijke kinderen, naar aanleiding van het ontwerp Cort van der Linden.

Mr. J. Belinfante. Het onderzoek naar het vaderschap.

Mr. D. P. D. Fabius. Behoort de regel, dat het onderzoek naar het vaderschap verboden is, te worden gehandhaafd?

Mr. S. J. Fockema Andreae. De defloratie en het onderzoek naar het vaderschap.

U. J. Heerma van Voss. Defloratie en onderzoek naar het vaderschap.

Mr. W. F. Rochussen. Het onrechte kind, tusschen de ongehuwde moeder en den beweerden of gerechtelijken vader.

Mr. W. F. Rochussen. Onderzoek naar het vaderschap.

Mr. W. F. Rochussen. De thans voorgestelde wettelijke bescherming van het natuurlijk kind.

Mr. W. F. Rochussen. Onderzoek naar het vaderschap. De vrucht van tienjarigen strijd door den Nederlandschen wetgever gevoerd tegen art. 342 al. 1 B. W.

Kindervriend. Verlaten kinderen, naar aanleiding van het ontwerp Loeff.

Dr. C. J. Wijnaendts Francken. Het onderzoek naar het vaderschap.

Philaletes. Wetsontwerp tot invoering van het onderzoek naar het vaderschap.

Molengraaff.
Rochussen. } Pro en Contra.

J. C. van Overvoorde. De opvoeding van natuurlijke kinderen, en het onderzoek naar het vaderschap.

A. Moll. In hoeverre en op welke wijze behoeft de rechtspositie van het buitenechtelijk kind wijziging, in het bijzonder ten aanzien van zijn erfrecht en recht op onderhoud?

H. G. van der Vies. Het jongste wetsontwerp betreffende het onderzoek naar het vaderschap.

W. Wijnaendts Franken-Dyserink. Over de sociale positie der ongehuwde moeder en haar kind.

Mr. P. A. Tichelaar. Eenige opmerkingen over het Wetsontwerp, ingediend bij de Tweede Kamer der S. G. betreffende den rechtstoestand der buitenechtelijke kinderen.

J. J. Tavenraat. Over de verplichting tot alimentatie van onechte kinderen. Leiden 1872.

A. Pouzol. La recherche de la Paternité.

J. Coste-Fleuret. La recherche judiciaire de la filiation naturelle.

A. Dumas-fils. La recherche de la Paternité.

G. Grimod. Etude historique des droits des enfants naturels reconnus.

Parigot. De la condition des enfants naturels en France et dans les principaux pays étrangers.

M. Guérin de Litteau. De la condition juridique des enfants incestueux et adultérins.

R. de la Grasserie. Etude critique sur la tutelle des mineurs en droit comparé.

Dr. E. Ritter von Liszt. Die Pflichten des auszerehelichen Konkumbenten.

A. Menger. Das Bürgerliche Recht und die besitzlosen Volksklassen.

O. Spann. Die Lage und das Schicksal der unehelichen Kinder.

M. Taube. Schutz der unehelichen Kinder.

Dr. S. Engel. Grundfragen des Kinderschutzes.

Dr. S. Nagòrski. Das Rechtsverhältnis des unehelichen Kindes zu seinem Erzeuger.

Niestroj. Die Berufsvormundschaft und ihre Probleme.

Camilla Jellinek. Das uneheliche Kind und seine Mutter in der modernen Europäischen Gesetzgebung. (Monatschrift für Krim. Psych. und Strafrechtsref. Jahrg. 10.)

Marianne Weber. Ehefrau und Mutter in der Rechtsgeschichte.

J. C. v. d. Lip. Het erfrecht van natuurlijke kinderen. Leiden 1892.

INHOUDS-OPGAVE.

Inleiding .. .. blz. 1—7
Romeinsch Recht blz. 2—3; Germaansch Recht blz. 3; Invloed van het Christendom blz. 3—4; Toestand vóór de Revolutie blz. 4—5; Toestand tijdens de Revolutie blz. 5—6.

HOOFDSTUK I. **Frankrijk**. .. .. blz. 8—22.
Erkenning blz. 8—10; Onderzoek naar het moederschap blz. 10; Onderzoek naar het vaderschap blz. 10—15; Gevolgen der erkenning blz. 15—16; Naam blz. 16; Rechten en verplichtingen der ouders blz. 16—17; Voogdij blz. 17; Erfrecht blz. 17—20; Wettiging blz. 20—21; Verplichting van den vader tegenover de moeder blz. 21—22.

HOOFDSTUK II. **België** .. .. blz. 23—30.
Onderzoek naar het vaderschap blz. 23—24; Onderzoek naar het moederschap blz. 24—25; Ouderlijke macht blz. 25—26; Erfrecht blz. 26—27; Alimentatie blz. 27—28; Verplichting van den vader tegenover de moeder blz. 28—29; Procedure blz. 29—30; Overspelige en bloedschennige kinderen blz. 30.

HOOFDSTUK III. **Duitschland**.. .. .. blz. 31—46.
Wie zijn natuurlijke kinderen? blz. 31—32; Verhouding tusschen kind en moeder blz. 32—34; Voogdij blz. 34—35; Verhouding tusschen kind en vader blz. 35—38; Erkenning blz. 38; Erfrecht blz. 38—39; Wettiging blz. 39—46; door huwelijk blz. 39—41; overspelige en bloedschennige kinderen blz. 41-42; nietigheid van het huwelijk blz. 42—43; Ehelichkeitserklärung blz. 44—46; Verplichting van den vader tegenover de moeder blz. 46.

HOOFDSTUK IV. **Zwitserland** .. .. blz. 47—61.
Wie zijn natuurlijke kinderen? blz. 47; Verhouding tusschen kind en moeder blz. 47—49; Curator blz. 49; Verhouding tusschen kind en vader blz. 49—50; Erkenning blz. 50—54; verzet tegen de erkenning blz. 50—51; ouderlijke macht over

natuurlijke kinderen blz. 54; Erfrecht blz. 54—55; Alimentatievordering blz. 55—57; Procedure blz. 58; Verplichting van den vader tegenover de moeder blz. 58—59; Wettiging blz. 59—61.

HOOFDSTUK VI. **Nederland** . . . . . blz. 62—94.
Wie zijn natuurlijke kinderen? blz. 62—63; Erkenning blz. 63—69; Gedwongen erkenning blz. 69—71; Naam blz. 71—72; Voogdij blz. 72—75; Onderhoudsplicht blz. 75—77; Erfrecht blz. 77—80; Wettiging blz. 80—82; Alimentatieplicht van den vader blz. 82—92; Verplichting van den vader tegenover de moeder blz. 92—93; Overspelige en bloedschennige kinderen blz. 93—94.

HOOFDSTUK VI. **Algemeene Beschouwingen** .. blz. 95—137.
Poging tot verbetering van den toestand blz. 96; Onbekendheid van het vaderschap blz. 97—98; Onderzoek naar het vaderschap blz. 98—104; bezwaren blz. 98—102; chantage blz. 102; schandaal blz. 102; onbewijsbaarheid blz. 103; Bevordering der onzedelijkheid blz. 103—104; Rechtsgrond van de verplichting des vaders 104—108; delictstheorie blz. 105—106; theorie van Windscheid blz. 106; theorie van de verwekking, de verwantschap, de afstamming, blz. 107—108; Gemeenschap met meerderen blz. 108—111; Gevolgen van het vaderschap blz. 111—113. Verschil in positie tusschen wettige en natuurlijke kinderen blz. 113—114; Verhouding tusschen moeder en kind blz. 114—116; Verhouding tusschen kind en vader blz. 117—122; Bevoegdheden ten opzichte van het kind blz. 122—124; Verhouding tusschen kind en verwanten der ouders blz. 125—126; Naam blz. 126; Wettiging blz. 126—128; Erfrecht blz. 128—130; Overspelige en bloedschennige kinderen blz. 130—133; Verhouding tusschen vader en moeder blz. 133—137.

STELLINGEN.

I.

Voor de ontzetting uit de ouderlijke macht op grond van grove verwaarloozing van de verplichting tot onderhoud en opvoeding is niet vereischt, dat die verwaarloozing aan den te ontzetten ouder kan worden toegerekend.

II.

Scheiding van tafel en bed wegens buitensporigheden, mishandelingen en grove beleedigingen, kan ook dan worden uitgesproken, wanneer die buitensporigheden enz. zijn gepleegd door een echtgenoot, aan wien zij wegens gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke storing der ververstandelijke vermogens niet kunnen worden toegerekend.

III.

Eene vordering tot schadevergoeding door den kooper van een onroerend goed tegen den verkooper op grond van andere lasten dan erfdienstbaarheden, kan niet steunen op art. 1538 B. W., dat slechts op erfdienstbaarheden betrekking heeft.

IV.

Ten onrechte besliste de Rechtbank te Utrecht bij vonnis van 19 April 1913, dat, wanneer partijen zijn overeengekomen, dat elk harer na het rijzen van zeker geschil een scheidsman zal benoemen en deze beide aldus benoemde scheidslieden gezamenlijk een derden scheidsman zullen aanwijzen, partijen niet aan den rechter op grond van art. 624 B. W. de benoeming van scheidslieden kunnen vragen, bijaldien de twee door haar benoemden niet over de keuze van den derden tot overeenstemming kunnen komen.

V.

Wanneer de handteekening van den trekker van een orderbriefje op dat briefje valsch is, zijn zij, die voor den trekker op dat briefje voor aval teekenden, wel gebonden.

VI.

Ten aanzien van de uitoefening van vermogensrechten van den gefailleerde treedt de curator in diens rechten en is hij geen derde in den zin van art. 1917 B. W.

VII.

Het bij de wet bepalen van eene leeftijdsgrens, bij het bereiken waarvan voor het leven benoemde rechterlijke ambtenaren moeten worden ontslagen, is in strijd met art. 166 van de Grondwet.

VIII.

De rechter moet eene gemeentelijke verordening, welke niet betreft de huishouding der gemeente, als wegens strijd met de wet niet verbindend, buiten toepassing laten.

IX.

De gemeentelijke wetgever is niet bevoegd om ten aanzien van eene regeling, door eenen hoogeren wetgever getroffen, aanvullend op te treden.

X.

Bij opzettelijke misdrijven, waarbij de wetgever niet door de plaatsing van het woord „opzettelijk" of op eenige andere wijze de grenzen van het opzet heeft aangewezen, moet het opzet aanwezig zijn ten aanzien van alle bestanddeelen van het strafbare feit, voor zoover niet bepaaldelijk van eene tegengestelde bedoeling van den wetgever blijkt.

XI.

Voor het zijn van middellijken dader is vereischt, dat men de hoedanigheid bezit, welke alleen in staat stelt het strafbaar feit in materieelen zin te plegen.

XII.

Eene in een toestand van psychose afgelegde bekentenis kan niet als wettelijk bewijsmiddel gelden.

XIII.

Niet nakoming van de voorschriften van art. 141 2e lid en art. 61 W. v. Strafv. maakt de dagvaarding nietig.

XIV.

Verbetering van de woningtoestanden voor de lagere volksklassen, het beschikbaarstellen van voldoend ruime woningen tegen lagen huurprijs, is een der krachtigste middelen ter voorkoming en bestrijding van armoede.

XV.

In Gaius Instituten IV, 13, moet sacramentum opgevat worden als eed.

---

f 5-34